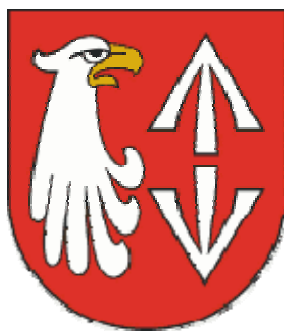

Rada i Zarząd Powiatu Grodziskiego

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GRODZISKIEGO

Grodzisk Mazowiecki, 22 lipca 2004 r.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GRODZISKIEGO

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP

1.1.	UWAGI OGÓLNE.....	5
1.2.	ZAKRES PRZEDMIOTOWY STRATEGII.....	7
1.3.	METODOLOGIA I PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ.....	8
1.4.	DOKUMENTY STANOWIĄCE BAZĘ DO PRACY NAD STRATEGIĄ.....	10

**2. PROFIL SPOŁECZNO GOSPODARCZY POWIATU
GRODZISKIEGO**

2.1.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU GRODZISKIEGO.....	11
2.1.1.	POŁOŻENIE POWIATU GRODZISKIEGO.....	11
2.1.2.	POWIERZCHNIA POWIATU GRODZISKIEGO.....	14

2.2. PROFIL DEMOGRAFICZNY

2.2.1.	INFORMACJE OGÓLNE.....	15
2.2.2.	STRUKTURA LUDNOŚCI.....	16
2.2.3.	LUDNOŚĆ GMIN POWIATU GRODZISKIEGO.....	21
2.2.4.	ANALIZA DYNAMIKI ZMIAN LICZBY MIESZKAŃCÓW.....	26

2.3. PROFIL GOSPODARCZY

2.3.1.	ANALIZA RYNKU PRACY.....	29
2.3.2.	ANALIZA PROBLEMU BEZROBOCIA.....	31
2.3.2.1.	STRUKTURA BEZROBOCIA.....	36
2.3.2.2.	FORMY ZWALCZANIA BEZROBOCIA.....	38
2.3.3.	GOSPODARSTWA DOMOWE I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	43
2.3.4.	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W POWIECIE.....	46
2.3.5.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	49
2.3.6.	ROLNICTWO I LEŚNICTWO.....	53

2.4. PROFIL SPOŁECZNY

2.4.1.	EDUKACJA.....	57
2.4.2.	POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE.....	63
2.4.3.	SPORT I OBIEKTY SPORTOWE.....	66
2.4.4.	KULTURA.....	68
2.4.5.	ORGANIZACJE SPOŁECZNE.....	71
2.4.6.	TURYSTYKA.....	72

2.5. ŚRODOWISKO NATURALNE

2.5.1.	OCHRONA ŚRODOWISKA.....	74
2.5.2.	WALORY PRZYRODNICZE I KONSERWATORSKA OCHRONA PRZYRODY.....	76

2.6. ADMINISTRACJA I SŁUŻBY PUBLICZNE

2.6.1.	ADMINISTRACJA POWIATOWA.....	78
2.6.1.1.	BUDŻET POWIATU.....	80
2.6.2.	POLICJA.....	83
2.6.3.	STRAŻ POŻARNA.....	85

2.6.4.	SŁUŻBA ZDROWIA.....	88
3.	ANALIZA SWOT	
3.1.	UWAGI OGÓLNE.....	91
3.2.	TABELE ANALIZY SWOT.....	92
3.3.	PODSUMOWANIE ANALIZY SWOT.....	102
4.	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GRODZISKIEGO	
4.1.	UWAGI OGÓLNE.....	103
4.2.	MISJA i WIZJA POWIATU.....	104
4.3.	CELE I ZADANIA POWIATU	
4.3.1.	ROZWÓJ I POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIOWYCH SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	106
4.3.2.	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI.....	113
4.3.3.	ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZASOBÓW LUDZKICH.....	119
4.4.	MONITORING	
4.4.1.	WSKAŹNIKI.....	124
5.	PODSUMOWANIE	
5.1.	UWAGI DOTYCZĄCE PRZEBIEGU PRAC NAD STRATEGIĄ.....	125

---

1. WSTĘP

1.1. UWAGI OGÓLNE

W istniejącym w chwili obecnej systemie jednostek samorządu terytorialnego powiaty stanowią istotne ogniwo administracji samorządowej. Szereg ustaw, w szczególności ustawa o samorządzie powiatowym przekazały im wiele kompetencji mających duży wpływ na rozwój społeczności lokalnych zarówno w aspekcie gospodarczym jak i społecznym.

W chwili akcesji do struktur Unii Europejskiej szczególnego znaczenia nabiera konieczność przygotowania dokumentu dotyczącego długoterminowych planów działania powiatu ujętych w ramy Strategii Rozwoju Powiatu.

Zrównoważony rozwój powiatu osiągnąć można między innymi dzięki strategicznemu zaplanowaniu celów i projektów, a następnie konsekwentnym wdrażaniu ich w życie.

Strategia rozwoju powiatu pozwala na długoletnie planowanie działań w powiecie oraz ma niebagatelny wpływ na możliwości skutecznego zarządzania powiatem jak również korzystania z funduszy unijnych. Przy ocenie wniosków bada się między innymi, czy w danej jednostce samorządu terytorialnego istnieje strategia oraz na ile konkretny projekt, który ma uzyskać wsparcie ze środków unijnych realizuje założone w strategii cele. W wielu przypadkach strategia rozwoju powiatu odpowiadająca wymogom stawianym tego rodzaju opracowaniom służy jako tak zwana strategia rozwoju lokalnego, którą dołączyć należy do aplikacji składanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Warto również dodać, iż strategia rozwoju powiatu, jako merytoryczne opracowanie diagnostyczno-planistyczne pozwala uporządkować i usystematyzować aktywność powiatu w perspektywie 10 lat. Strategia rozwoju przewidziana jest do realizacji na okres od 2004 do 2013 r. Takie ustalenie horyzontu czasowego wiąże się ściśle z uwarunkowaniami wynikającymi z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Podstawową metodą działania instytucji unijnych jest tak zwane długoletnie programowanie. W Unii Europejskiej przyjęty okres programowania wynosi siedem lat. Trwający obecnie okres programowania dobiegnie końca w 2006 r. Kolejny obejmuje lata 2007-2013. Z tego względu pożądanym jest skorelowanie horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Powiatu ze standardami europejskimi.

Należy przy tym zaznaczyć, iż Strategia jako dokument mający otwarty charakter wymaga okresowej oceny i dokonywania ewentualnych modyfikacji. Otwartość dokumentu oznacza elastyczność oraz podatność na korekty i modyfikacje. Z drugiej strony Strategia wyznacza pewne generalne ramy działania, określając w sposób dostatecznie sztywny misję i wizję powiatu. Potencjalne zmiany merytorycznych postanowień Strategii w żadnym wypadku nie mogą jednak naruszać jej podstaw, jakimi są misja powiatu i strategiczne cele.

Niezbędnym wymogiem właściwie przygotowanej strategii musi być opracowanie jej od podstaw na użytek powiatu grodziskiego z uwzględnieniem lokalnych wymogów, potrzeb i możliwości przy zachowaniu schematu i wzorcowych wymogów formalnych strategii rozwoju lokalnego.

1.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY STRATEGII

Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego składa się z dwóch części. Pierwsza ma charakter analityczno-diagnostyczny – „*Profil Społeczno-Gospodarczy Powiatu*”, a druga planistyczno-projekcyjny – „*Strategia Rozwoju*” sensu stricto.

W ramach pierwszej części zgromadzono i usystematyzowano informacje tworzące wieloaspektowy obraz społeczno-gospodarczy powiatu. Osobne rozdziały poświęcono ogólnej charakterystyce powiatu, analizie demograficznej, społecznej oraz ekonomiczno-gospodarczej.

W poszczególnych rozdziałach znalazły się szczegółowe informacje na temat struktury ludności, ruchów demograficznych, rynku pracy, przedsiębiorczości, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, służb publicznych, infrastruktury technicznej, ochrony środowiska.

Powyższe dane posłużyły do zobrazowanie pewnych trendów rozwojowych, dynamiki przemian społeczno-gospodarczych, określenia potencjału, wskazania zagrożeń i szans. Podsumowaniem części diagnostycznej jest analiza uwarunkowań funkcjonowania powiatu technika SWOT.

W części drugiej Strategii znalazło się wskazanie wizji i misji powiatu. Określenie celów strategicznych, operacyjnych oraz konkretnych projektów ze wskazaniem terminu realizacji oraz źródeł finansowania.

Ostatni element części planistycznej stanowi w przedstawienie mierników i wskaźników monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego.

1.3. METODOLOGIA I PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ

Wymogi, przed którymi stoi powiat grodzki skłoniły jego władze do zainicjowania w styczniu 2004 r. prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Grodzkiego.

Profil Społeczno-Gospodarczy pozwolił na prawidłowe określenie kierunków i środków służących rozwojowi powiatu. Aby było to możliwe konieczne jest zgromadzenie i opracowanie informacji dotyczących najważniejszych aspektów funkcjonowania powiatu. Istnieje kilka możliwych sposobów pozyskiwania przedmiotowych danych. W związku z przyjętym modelem procedowania opierającym się na współpracy starostwa z konsultantem zewnętrznym, przyjęto, iż najważniejsze informacje dostarczą poszczególne jednostki organizacyjne podległe starostwu oraz gminy. Wybór powyższego rozwiązania odpowiada powszechnie zalecanemu modelowi ekspercko-partycypacyjnego.

Kwerenda obejmująca zebranie niezbędnych danych wykonana została przez starostwo oraz konsultanta zewnętrznego. W toku prac na Profilu Społeczno-Gospodarczym zostały one uzupełnione przez te dostępne w Internecie, publicznie dostępnych opracowaniach, oraz oficjalnych publikatorach statystycznych. Większość zebranych danych została opracowana w formie graficznych diagramów, których zaletą jest czytelność i łatwość wskazania głównych wskaźników oraz tendencji i dynamiki zmian.

Ze względu na ambitnie zakreślony horyzont czasowy realizacji Strategii (czerwiec 2004 r.) zrezygnowano z badań ankietowych wśród przedsiębiorców zastępując je możliwością udziału przedstawicieli środowisk lokalnych podczas prac na częścią planistyczno-projekcyjną Strategii i pisemnymi konsultacjami z największymi przedsiębiorcami powiatu.

Podsumowując uwagi wstępne dotyczące przyjętego modelu pracy nad Profilem Społeczno-Gospodarczym podkreślić należy, że informacje w nim zawarte stały się po pierwsze przyczynkiem do dyskusji nad misją powiatu, jego wizją oraz pomogły we wskazaniu celów strategicznych. Ponadto dokładne i zweryfikowane dane pozwalają na zidentyfikowanie obszarów potencjalnie słabszych, w których pojawiają się zagrożenia mogące utrudnić rozwój powiatu.

Druga część Strategii powstała przede wszystkim dzięki pracy i wysiłkom podjętym przez Rady Powiatu Grodzkiego. Wiodącą rolę na tym etapie prac odgrywała Komisja Promocji Powiatu i Współpracy Europejskiej. Nie można jednak

pominąć roli Zarządu Powiatu, Radnych nie wchodzących w skład Komisji oraz przedstawicieli środowisk lokalnych, którzy włączyli się w proces tworzenia Strategii.

Komisja Promocji Powiatu i Współpracy Europejskiej stała się forum dyskusji, której efektem była ocena stanu obecnego powiatu a następnie sprecyzowanie misji i wizji powiatu. W oparciu o dokonaną analizę uwarunkowań funkcjonowania powiatu, szczególnie opisanego w Profilu Społeczno-Gospodarczym Radni opracowali wizję perspektywicznego rozwoju Powiatu Grodziskiego wraz z celami i konkretnymi zadaniami do realizacji.

1.4. DOKUMENTY STANOWIĄCE BAZĘ DO PRACY NAD STRATEGIĄ

W pracach nad Profilem Społeczno-Gospodarczym powiatu grodziskiego wykorzystano szeroki wachlarz opracowań pozwalających na pełną analizę uwarunkowań rozwoju powiatu.

W szczególności należy wymienić:

- opracowania informacyjne sporządzone przez starostwo,
  - opracowania informacyjne sporządzone przez jednostki organizacyjne podległe starostwu,
  - opracowania informacyjne sporządzone przez gminy ,
  - *Narodową Strategia Rozwoju Regionalnego 2001-2006* przyjętą 28 grudnia 2000,
  - *Program dla Powiatu* przyjęty uchwałą Rady Powiatu Grodziskiego dnia 25 stycznia 2001 r.,
  - *Mienie gmin powiatów w latach 2000-2002* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003)
  - *Powiaty w Polsce* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003)
  - *Narodową Strategię Ochrony Środowiska,*
  - *Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego,*
  - *Rocznik statystyczny województw* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003),
  - *Rocznik statystyczny województwa mazowieckiego* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003),
  - *Zintegrowany Program Operacyjny Rozwój Regionalny*
  - *Korzystanie z Funduszy Unii Europejskiej. Poradnik.* Hauser Jerzy (red) i inni Fundacja Edukacji Ekonomicznej Małopolska Szkoła Administracji Publicznej w Krakowie. Kraków 1999r.
  - *Polska w nowym podziale terytorialnym,* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1998).
-

2. Profil Społeczno-Gospodarczy Powiatu Grodziskiego

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU GRODZISKIEGO

2.1.1. POŁOŻENIE POWIATU GRODZISKIEGO

Powiat Grodziski leży w granicach województwa mazowieckiego. Usytuowany jest około 30 km od Warszawy.

Źródło: strony internetowe Powiatu Grodziskiego.

W skład Powiatu Grodziskiego wchodzi sześć gmin:

- Baranów
- Grodzisk Mazowiecki
- Jaktorów
- Milanówek
- Podkowa Leśna
- Żabia Wola

Dominującą rolę w kształtowaniu sytuacji powiatu odgrywa największe miasto regionu – Grodzisk Mazowiecki. Skoncentrowanie dużych inwestycji przedsiębiorstw produkcyjnych skutkuje po pierwsze znaczącym zwiększeniem ilości miejsc pracy w mieście jak i powiecie oraz znaczącym przyrostem podatków lokalnych, których beneficjentem jest gmina. Poza nim ściśle miejski charakter mają gminy Milanówek

oraz Podkowa Leśna. Pozostałe trzy gminy to obszary gdzie przeważa zabudowa o luźniejszej strukturze (przede wszystkim budownictwo jednorodzinne). Należy podkreślić iż na ich terenie, ze względu na atrakcyjne warunki szczególnie w ostatnich latach lokowanych jest coraz więcej domów jednorodzinnych. Ponadto na obszarze wspomnianych gmin powstaje systematycznie coraz więcej przedsiębiorstw niezwiązanych z rolnictwem.

Źródło: strony internetowe Powiatu Grodziskiego.

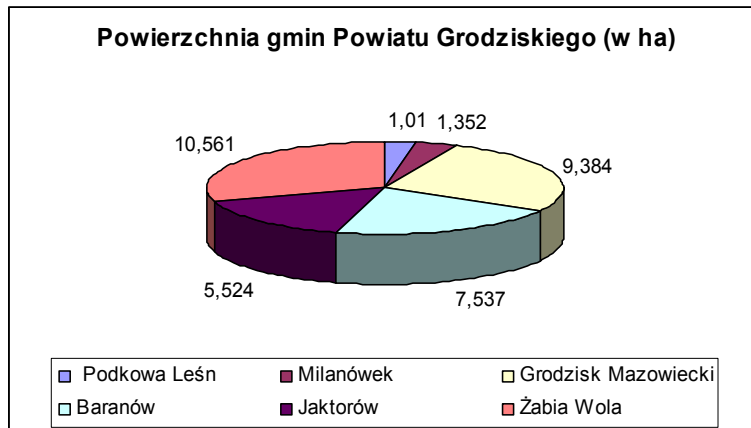
Niewątpliwie położenie geograficzne powiatu grodziskiego determinuje w znacznej mierze jego charakter oraz wiąże się z potencjalnymi szansami i zagrożeniami. Powiaty usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie miasta stołecznego Warszawa w naturalny sposób powiązane są z funkcjonowaniem warszawskiej aglomeracji. Mimo iż brak oficjalnych danych statystycznych obrazujących liczbę mieszkańców powiatu grodziskiego pracujących w Warszawie przyjąć można iż stanowią oni istotny odsetek aktywnych zawodowo mieszkańców. Związki ekonomiczne ze stolicą nie ograniczają się jednakże w żadnej mierze do znaczącej roli stołecznego rynku pracy.

Niewielki dystans jaki dzieli powiat od Warszawy powoduje w naturalny sposób zwiększenie atrakcyjności oferty inwestycyjnej i możliwości ulokowania na obszarze powiatu grodziskiego kluczowych elementów infrastruktury przedsiębiorstw działających na terenie całego kraju. Z drugiej strony biorąc pod uwagę dane statystyczne dotyczące aktywności gospodarczej przedsiębiorców z sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw bliskość stolicy wiąże się z trudnymi warunkami wynikającymi ze stosunkowo dużej konkurencji.

Powiat Grodziski usytuowany jest w dogodnym miejscu jeśli chodzi o krajową infrastrukturę transportową. Powiat przecina bowiem niezwykle istotna arteria komunikacyjna łącząca Katowice z Warszawą. Dodać należy, iż w planach rozwoju sieci autostrad (planowana autostrada A2) w granicach powiatu znajdzie się część związanej z nią infrastruktury drogowej. Przez powiat przebiega również centralna magistrala kolejowa, a dodatkowo Grodzisk Mazowiecki jest ostatnią stacją Warszawskiej Kolei Dojazdowej.

2.1.2. POWIERZCHNIA POWIATU GRODZISKIEGO

Pod względem zajmowanej powierzchni powiat grodziski należy do grupy najmniejszych niewielkich powiatów w skali województwa. Ogólna powierzchnia to 367 km². W województwie mazowieckim jedynie powiat pruszkowski ma mniejszą powierzchnię.

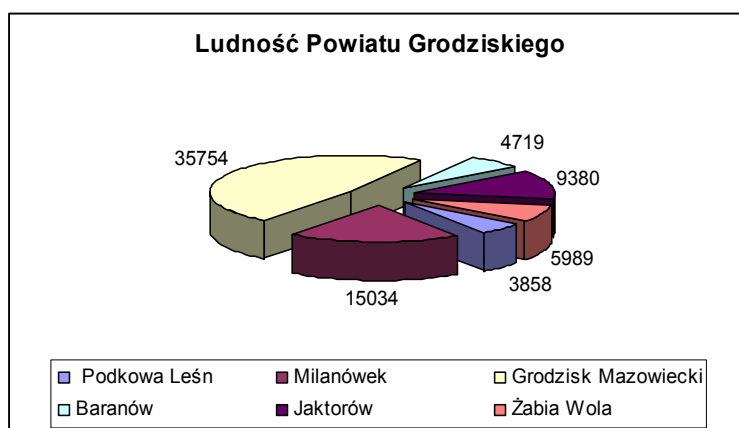
Źródło tego i następných diagramów: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Ukształtowanie terenu powiatu grodziskiego ma jednorodny charakter, typowy dla regionu Mazowsza.

2.2. PROFIL DEMOGRAFICZNY

2.2.1. INFORMACJE OGÓLNE

O sile i możliwościach rozwoju jakiegokolwiek społeczności lokalnej w znacznej mierze stanowią jej członkowie. Z tego względu w pierwszej kolejności przeanalizować należy aktualne uwarunkowania związane z liczbą ludności, statusem materialnym, wykształceniem, problemami dotyczącymi bezrobocia.

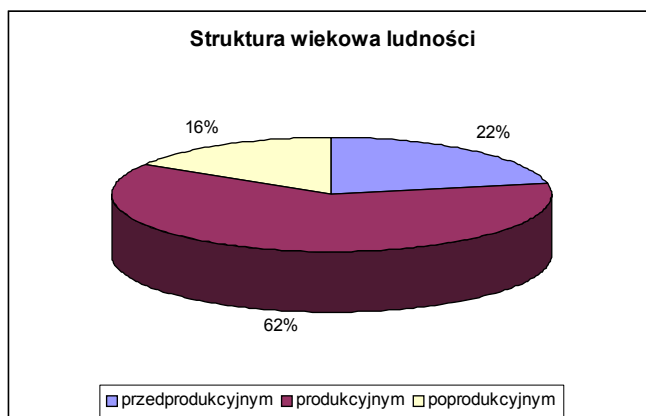
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Wedle danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 czerwca 2003 r. powiat grodziski liczy 75 090 mieszkańców. Należy on do grupy średnich powiatów, które przeważają w całym województwie mazowieckim (14 powiatów o podobnym potencjale demograficznym). Zdecydowana większość ludności skupiona jest na obszarze gminy Grodzisk Mazowiecki. To miasto liczące 26262 mieszkańców jest zdecydowanym centrum społeczno-gospodarczym powiatu. Usytuowanie w nim najważniejszych organów administracji (siedziba starostwa, sąd rejonowy, urząd skarbowy, powiatowy urząd pracy, powiatowa komenda policji i inne) powodują dalszy wzrost atrakcyjności Grodziska Mazowieckiego jako miejsca zamieszkania.

Drugie pod względem wielkości miasto regionu – Milanówek ma nieco inny charakter co pokazuje dynamiki życia gospodarczego i porównanie znaczących inwestycji gospodarczych lokowanych w Grodzisku i Milanówku. Gminą najmniej ludną jest Podkowa Leśna. Specyfika Podkowy Leśnej przejawiająca się w rozproszonej zabudowie jednorodzinnej i szczególnemu połączeniu chronionych walorów przyrody z miejską infrastrukturą wiąże się z naturalnym ograniczeniem ilości jej mieszkańców.

2.2.2. STRUKTURA LUDNOŚCI

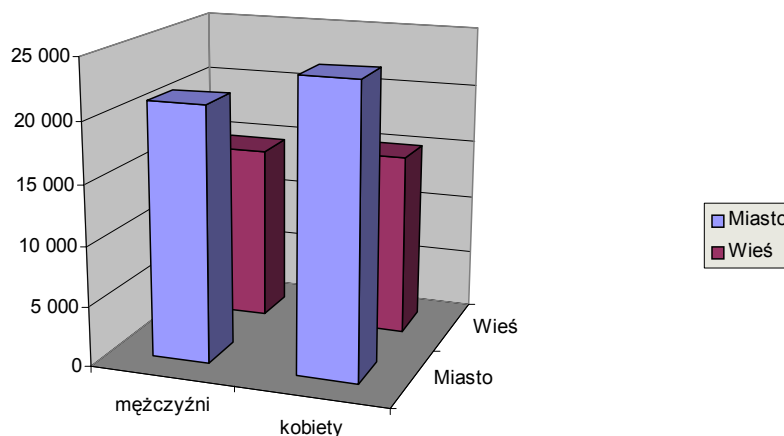
Struktura wiekowa ludności powiatu grodzkiego odpowiada zarówno średniej krajowej. Najistotniejszy z punktu widzenia odsetek populacji w wieku produkcyjnym sięga 62% co nieznacznie przewyższa odpowiedni wskaźnik innych powiatów województwa mazowieckiego.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Gęstość zaludnienia plasuje powiat wśród powiatów, w których dominuje zwarta struktura miejska, mimo iż trzy z gmin wchodzących w skład powiatu ma

Ludność powiatu grodzkiego według miejsca zamieszkania

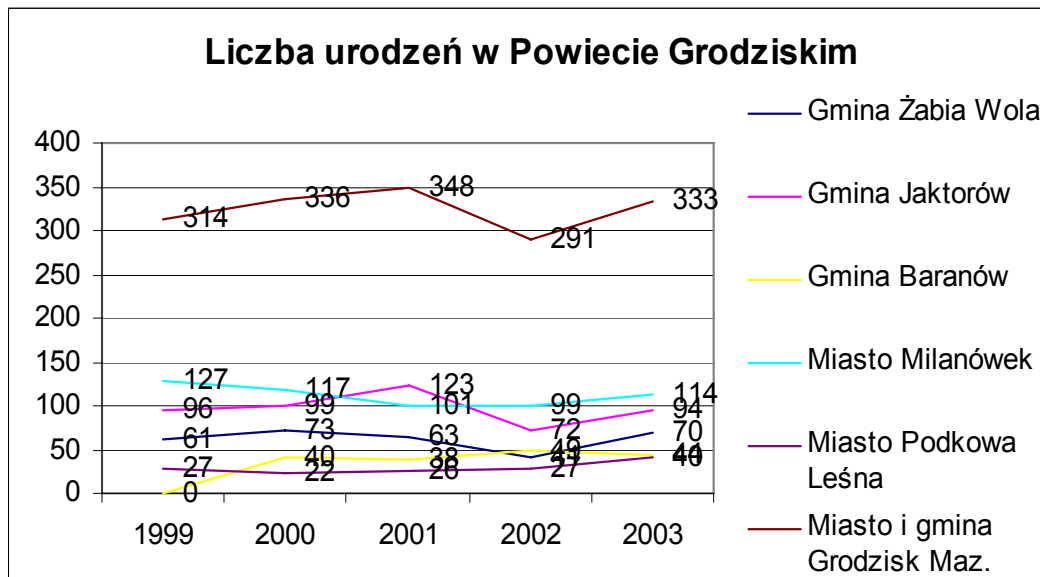

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

charakter wiejski. Na km² przypadają 204 osoby. Koresponduje z tym odsetek ludności zamieszkującej w miastach- 60,2%.

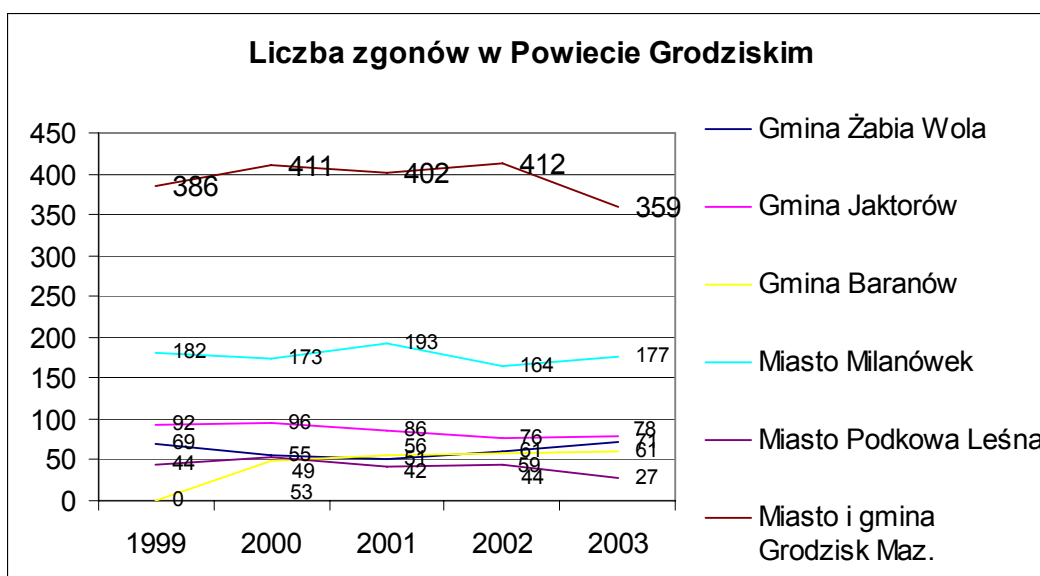

W 2002 r. potwierdziła się stała tendencja nieznacznego ujemnego przyrostu naturalnego. Wyniósł on -2,7% i jest jednym z najwyższych ujemnych wskaźników w tym zakresie w województwie mazowieckim.

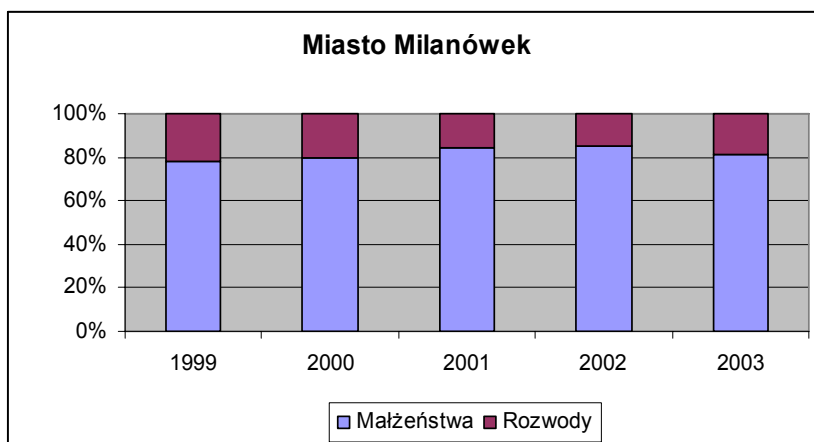
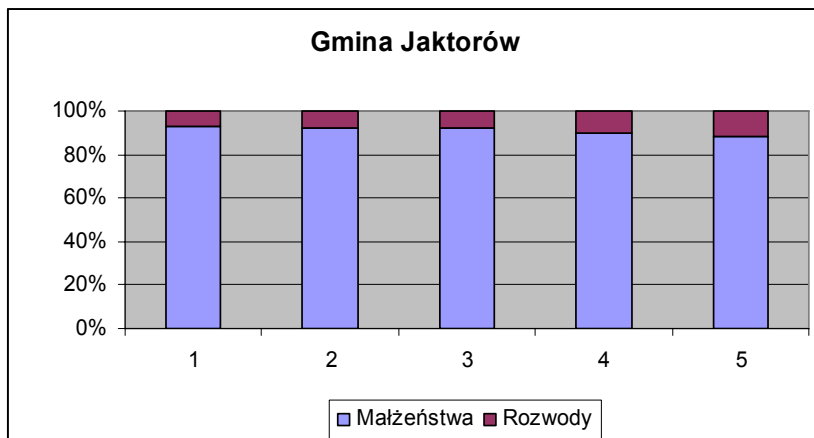
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

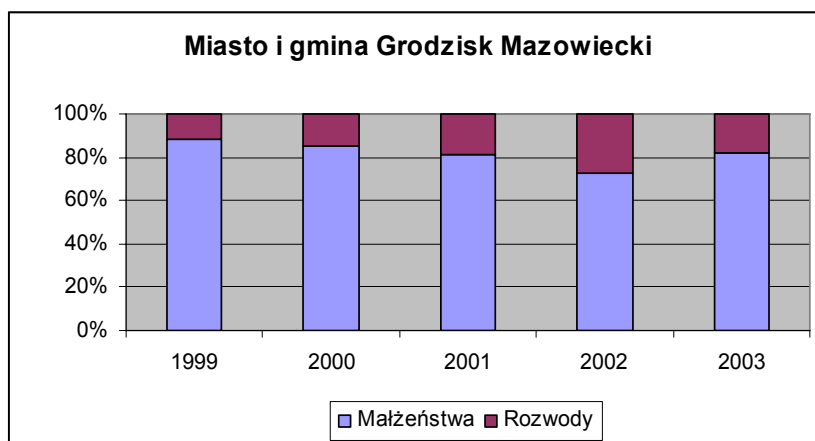
Jak obrazuje powyższy diagram wśród gmin powiatu (z wyłączeniem miastagminy Grodzisk Mazowiecki) z racji swej wielkości w liczbie urodzeń żywych przoduje Milanówek. Generalnie na rok 2002 wypadło gwałtowne zmniejszenie ilości urodzeń, ale już w kolejnym 2003 roku liczba urodzeń powróciła do swego średniego poziomu. Efektem tego jest zmiana wskaźnika przyrostu naturalnego w powiecie grodziskim.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Analizując dane dotyczące zgonów, zwrócić należy uwagę na bardzo niewielki, jeden z najniższych w województwie wskaźnik zgonów niemowląt (3,4‰). Taki wynik w zestawieniu ze średnią wojewódzka (6,4) sugerować może wysoki poziom opieki zdrowotnej i stosunkowo dużą skuteczność służby zdrowia.

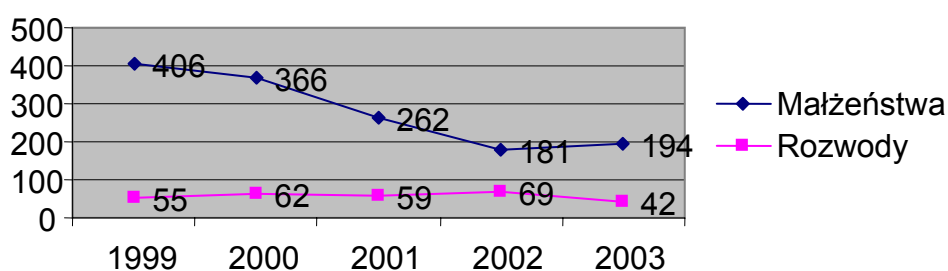

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

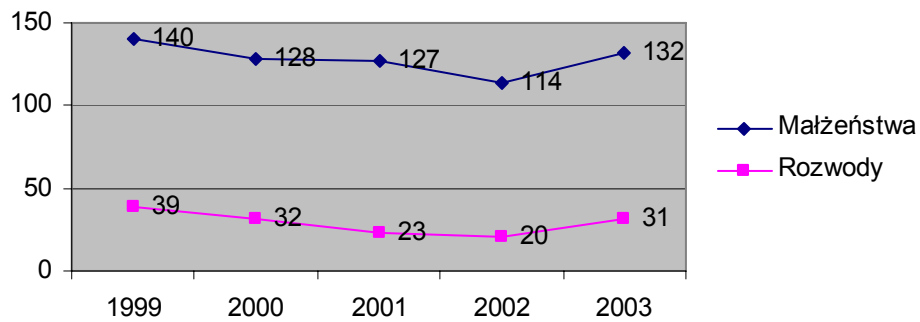
Powyższe diagramy obrazują dynamikę zmian społecznych przejawiających się w ilości zawieranych małżeństw i przeprowadzanych rozwodów. Tradycyjnie stosunek małżeństw do rozwodów wskazuje większą trwałość związków małżeńskich na terenach wiejskich. Generalnie w tym zakresie statystyczne wyniki odnotowane w powiecie grodziskim plasują go nieco poniżej średniej wojewódzkiej, jeśli idzie o ilość zawieranych małżeństw i wynosi nieco ponad 60% średniej jeśli idzie o ilość rozwodów.

Dynamika zmian zawieranych małżeństw i udzielanych rozwodów w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

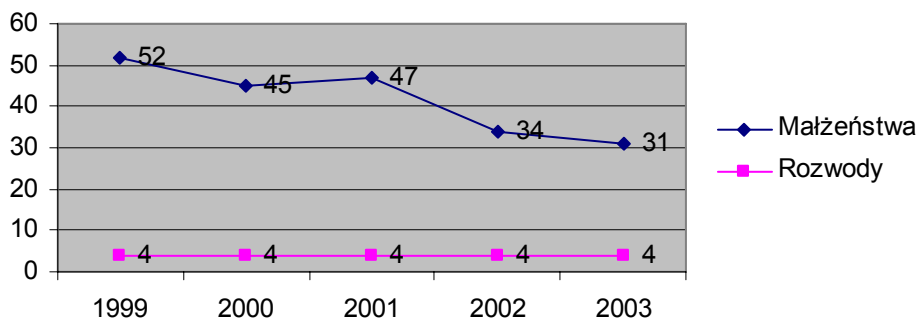
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Dynamika zmian zawieranych małżeństw i udzielanych rozwodów w mieście Milanówek

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

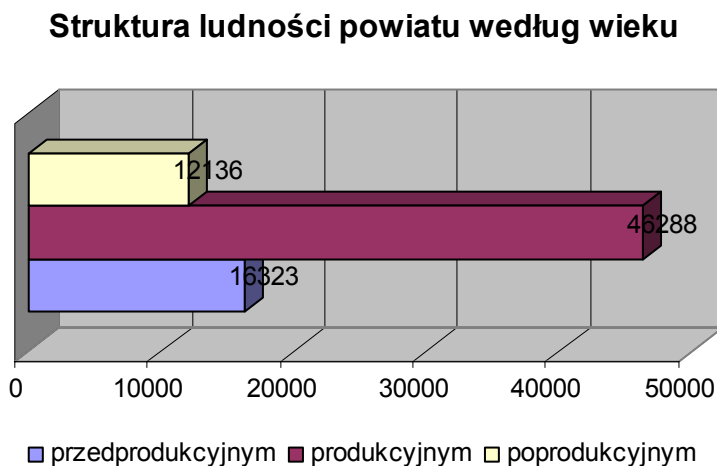
Dynamika zmian zawieranych małżeństw i udzielanych rozwodów w gminie Jaktorów.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

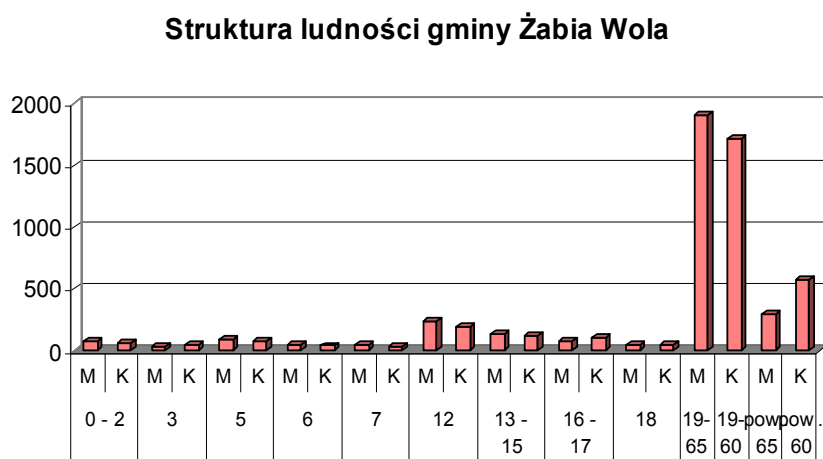
2.2.3. LUDNOŚĆ GMIN POWIATU GRODZISKIEGO

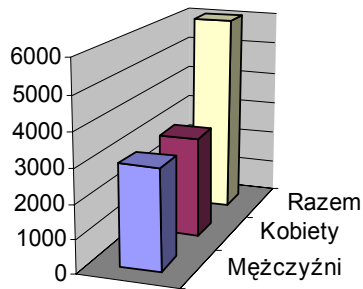
Wybrane informacje dotyczące struktury ludności w powiecie przedstawia poniższy diagram.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada w powiecie 61 osób w wieku nieprodukcyjnym co sytuuje powiat dokładnie w średniej wojewódzkiej (również wskaźnik 61 osób w wieku nieprodukcyjnym).

Poniższe diagramy obrazują szczegółowo strukturę wiekową w obrębie płci w poszczególnych gminach powiatu grodziskiego.

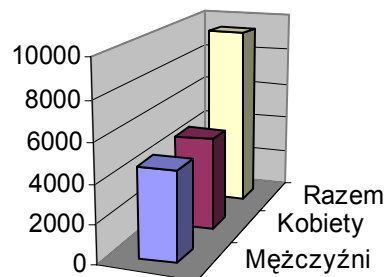
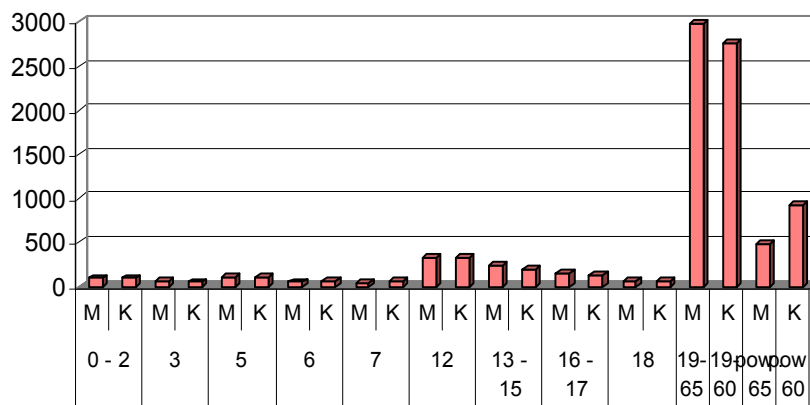

1

■ Mężczyźni	2978
■ Kobiety	3011
■ Razem	5989

Struktura ludności gminy Jaktorów

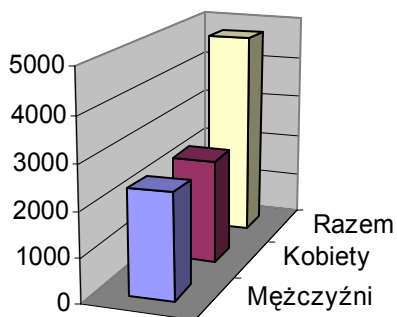
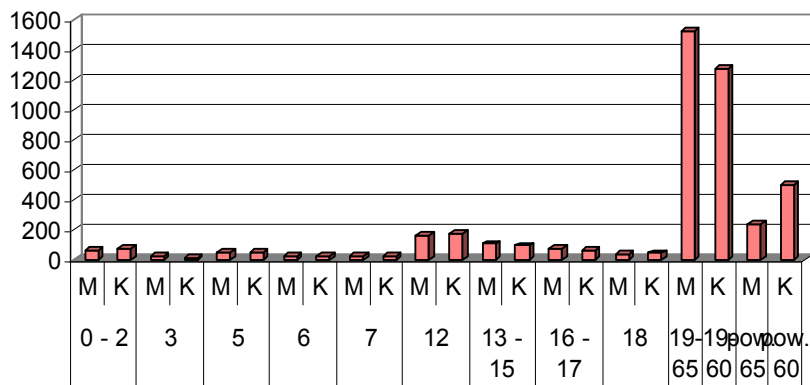

M

0 - 2

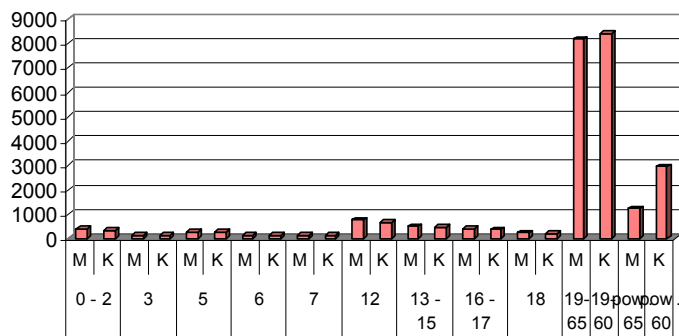
■ Mężczyźni	4603
■ Kobiety	4777
■ Razem	9380

Struktura ludności gminy Baranów

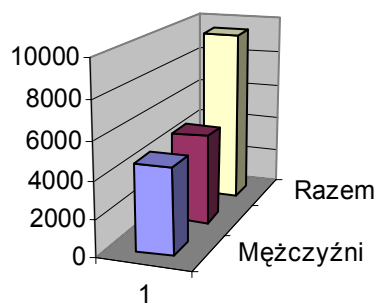
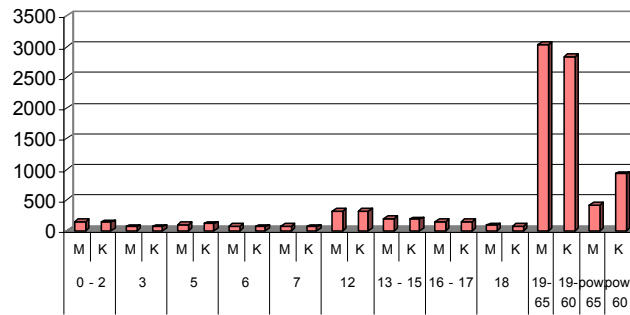

■ Mężczyźni	2363
■ Kobiety	2356
■ Razem	4719

Struktura ludności miasta Grodzisk Mazowiecki

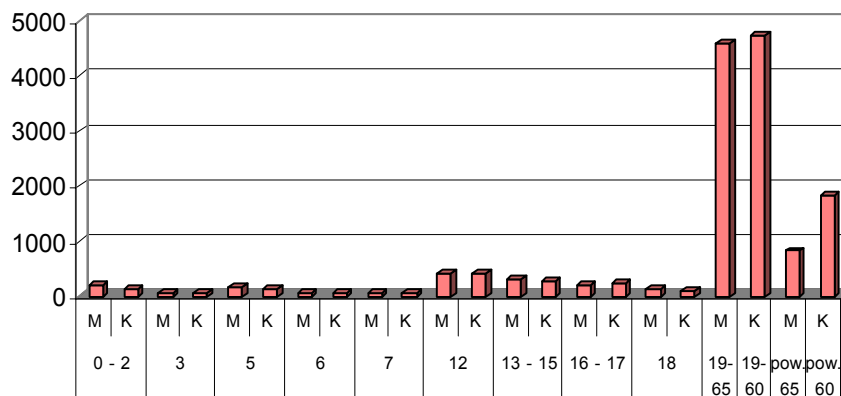

Struktura ludności gminy Grodzisk Mazowiecki

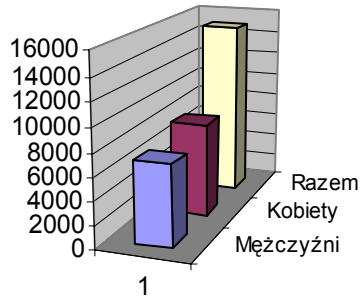

■ Mężczyźni	4618
■ Kobiety	4874
■ Razem	9492

Struktura ludności miasta Milanówek

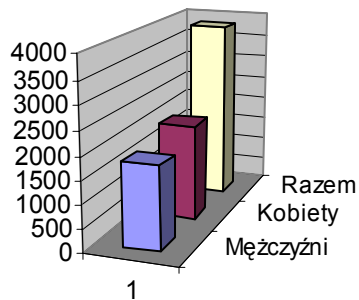
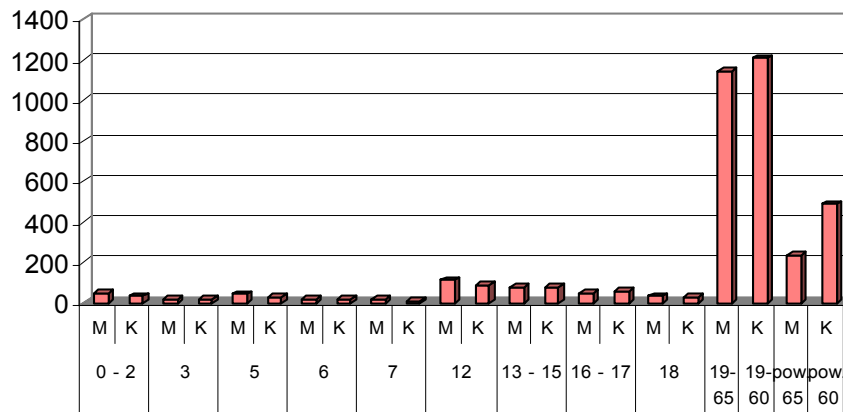

■ Mężczyźni	6994
■ Kobiety	8040
■ Razem	15034

Struktura ludności miasta Podkowa Leśna

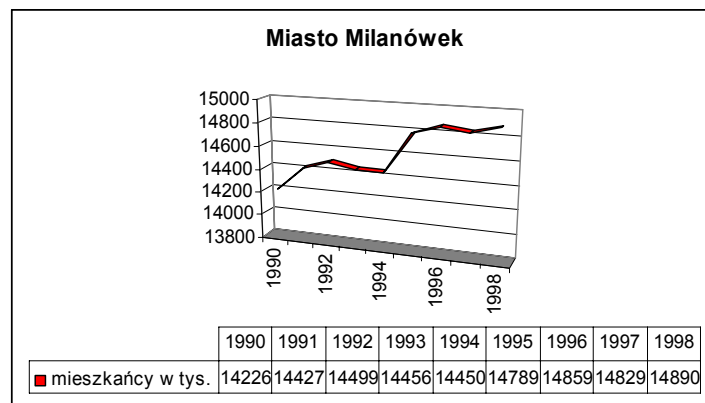
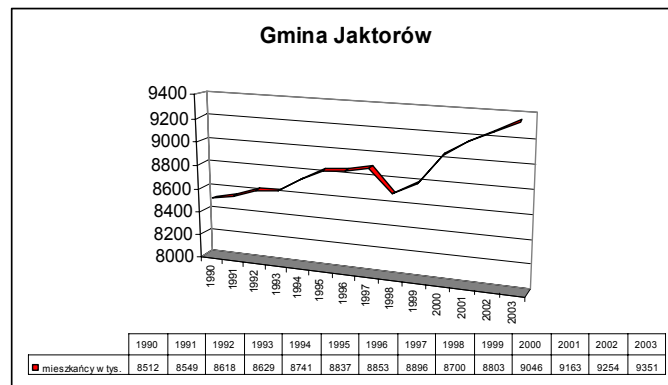
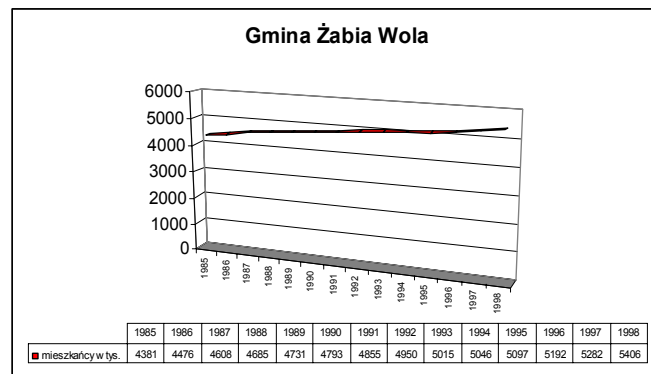

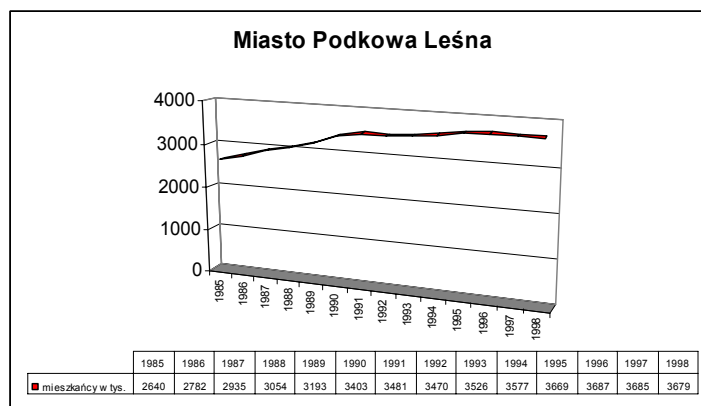
■ Mężczyźni	1793
■ Kobiety	2065
■ Razem	3858

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

2.2.4. ANALIZA DYNAMIKI ZMIAN LICZBY MIESZKAŃCÓW

Powyższe uwagi dotyczące zmian demograficznych uzupełniają diagramy przedstawiające dynamikę przyrostu mieszkańców wybranych gmin powiatu od 1985 r.

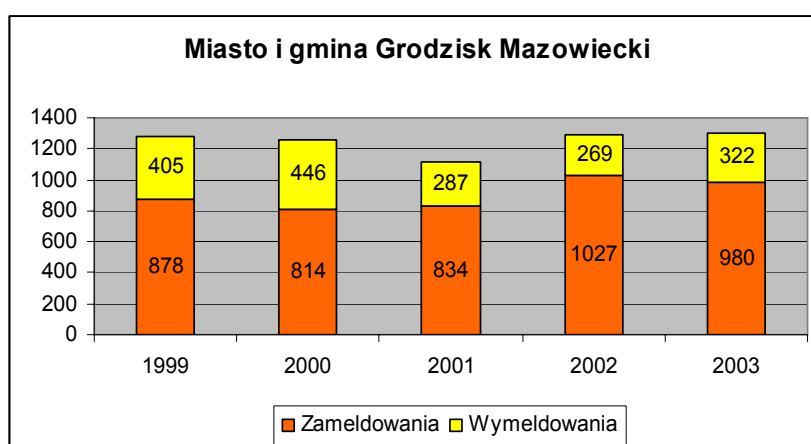
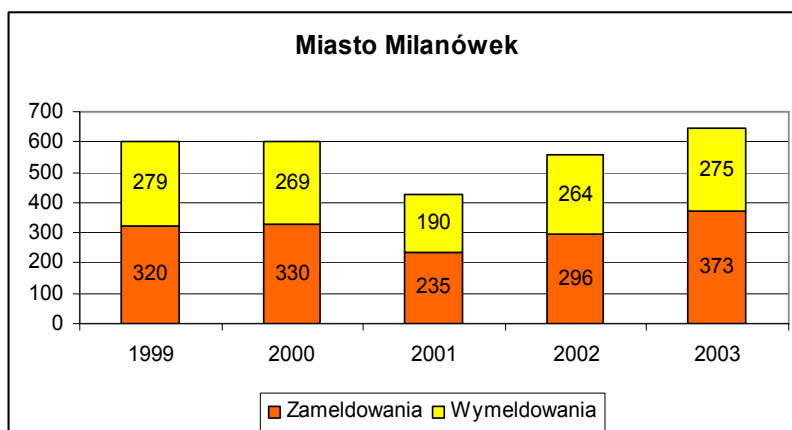

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Odnosnie dynamiki zmian demograficznych w gminie Grodzisk Mazowiecki i Baranów brak szczegółowych danych.

Pomijając okresowe wahania liczby ludności w każdej gminie i miast powiatu wyraźny jest trend wzrostowy. Nie jest on jednak skutkiem przyrostu naturalnego, który w powiecie oscyluje w granicach zera, a nawet bywa ujemny, lecz migracji ludności. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł w 2002 r. w powiecie 11,8 ‰. Taki stan tego wskaźnika utrzymujący się na wysokim poziomie również w latach wcześniejszych stanowi wyraźny wyróżnik powiatu grodziskiego w stosunku do pozostałych powiatów województwa mazowieckiego. Świadczy to o ogromnej atrakcyjności powiatu grodziskiego. Zauważyć jednak trzeba, że szczególny przyrost notuje miasto Grodzisk Mazowiecki, Milanówek i gmina Jaktorów. Na terenie gminy Żabia Wola począwszy od roku 2000 wyraźnie zaznacza się także silny trend wzrostowy. Podkowa Leśna z racji specyficznego charakteru również jest obszarem mało podatnym na dynamiczny wzrost liczby mieszkańców. Statystykę w zakresie migracji ludności w sposób zdecydowany podnosi największe miasto powiatu – Grodzisk Mazowiecki, osiągając dysproporcję ilości zameldowań do wymeldowań sięgającą stosunku 1:3 a nawet 1:4.

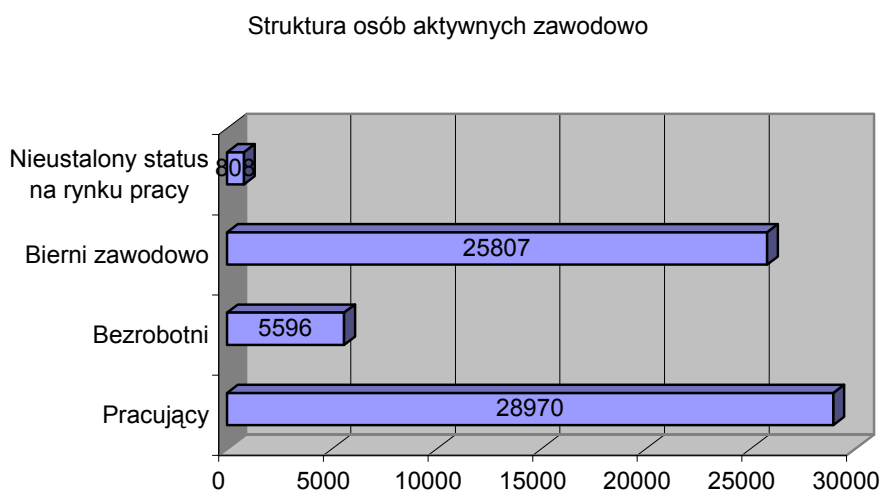

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

2.3. PROFIL GOSPODARCZY

2.3.1. ANALIZA RYNKU PRACY

W roku 2002 r. w powiecie grodzkim zarejestrowano 34566 osób aktywnych zawodowo. Większość wskaźników statystycznych dotyczących tej problematyki sytuuje powiat grodzki niemal idealnie w średniej statystycznej województwa mazowieckiego. Współczynnik aktywności zawodowej mieszkańców wynosi 57,3% przy średniej wojewódzkiej 58,3%. Wskaźnik zatrudnienia w powiecie 48% (odpowiednio 48,1), a stopa bezrobocia 16,2% (17,4%).

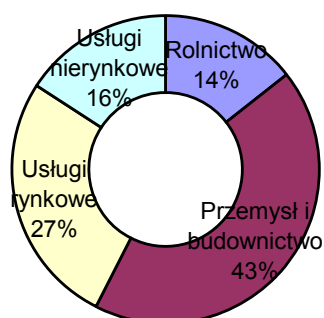

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Zważywszy na atrakcyjne położenie geograficzne powiatu, korzystną strukturę wiekową i dużą ilość małych i średnich przedsiębiorstw analiza aktywności ekonomicznej społeczności lokalnej prowadzi do wniosku, iż w tym zakresie podjąć

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Struktura zatrudnienia

należy działania zmierzające do poprawy wskaźników.

Wśród osób pracujących zawodowo (w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób) przeważają zatrudnieni w przemyśle i budownictwie. Na kolejnych pozycjach pod względem ilości zatrudnionych osób plasują się usługi rynkowe, następnie usługi nierynkowe oraz rolnictwo¹.

Średnie wynagrodzenie w powiecie grodziskim w roku 2002 wyniosło 2533,65 zł. Stanowi to 113,1% średniej płacy krajowej. Porównując wysokość wynagrodzenia w powiecie grodziskim z analogicznymi wskaźnikami innych powiatów województwa mazowieckiego stwierdzić należy, plasuje on powiat grodziski na trzecim miejscu.

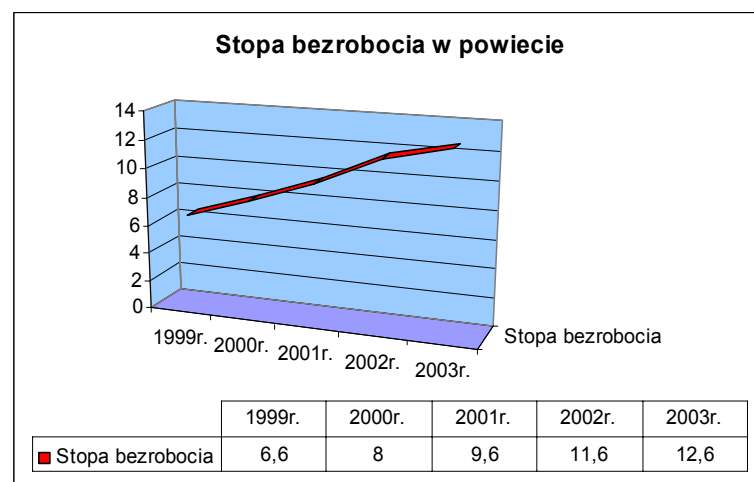
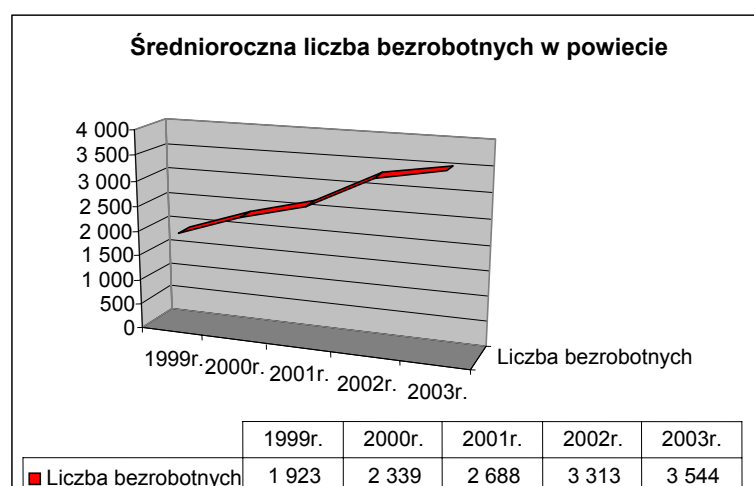
---

¹ Według danych Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań z 2002 r. Dane istotnie odbiegają od tych zawartych w Powszechnym Spisie Rolnym z 1996 r.

2.3.2. ANALIZA PROBLEMU BEZROBOCIA²

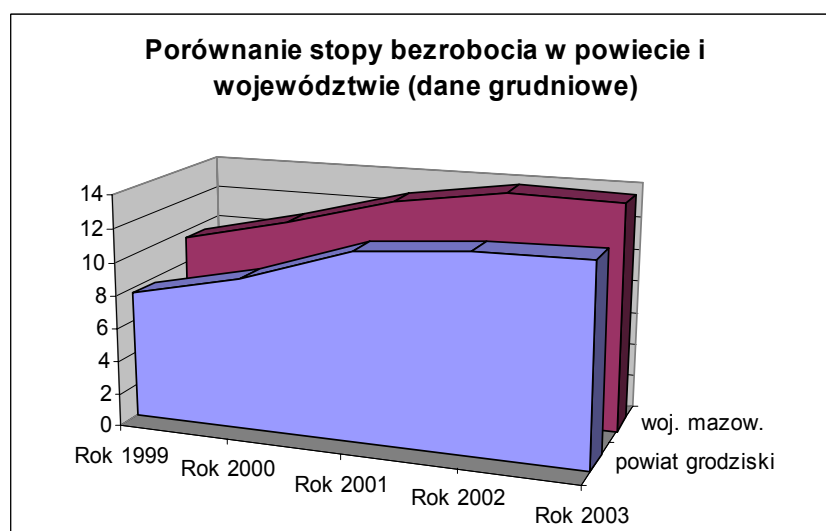
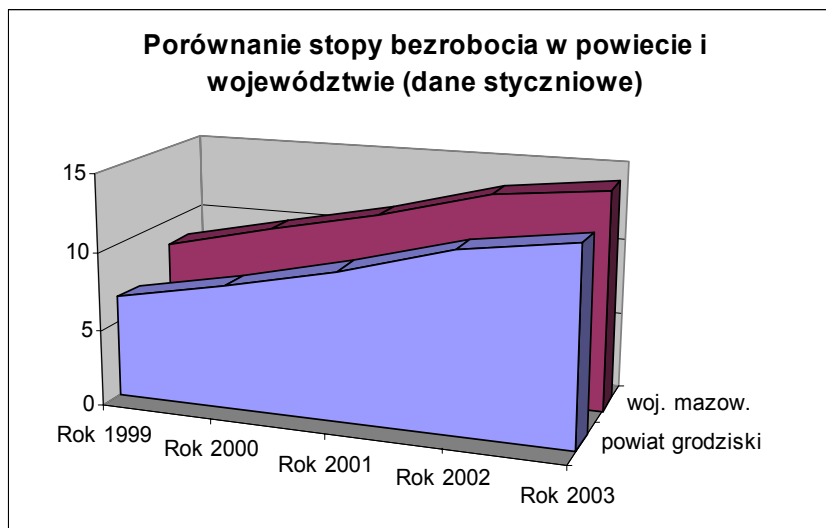
Na koniec lutego bieżącego roku. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 3709 osób, w stosunku do listopada 2003r. nastąpił wzrost o 249 osób (3460 – 11.03r.).

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Liczba bezrobotnych w grudniu 2003r. wynosiła 3502, w miesiącu styczniu 2004. 3700 osób. W roku ubiegłym w miesiącu marcu odnotowano największą ilość zarejestrowanych bezrobotnych – 3683 osoby, a stopa bezrobocia wynosiła 13%. W styczniu bieżącego roku stopa bezrobocia wynosiła 13,8%.

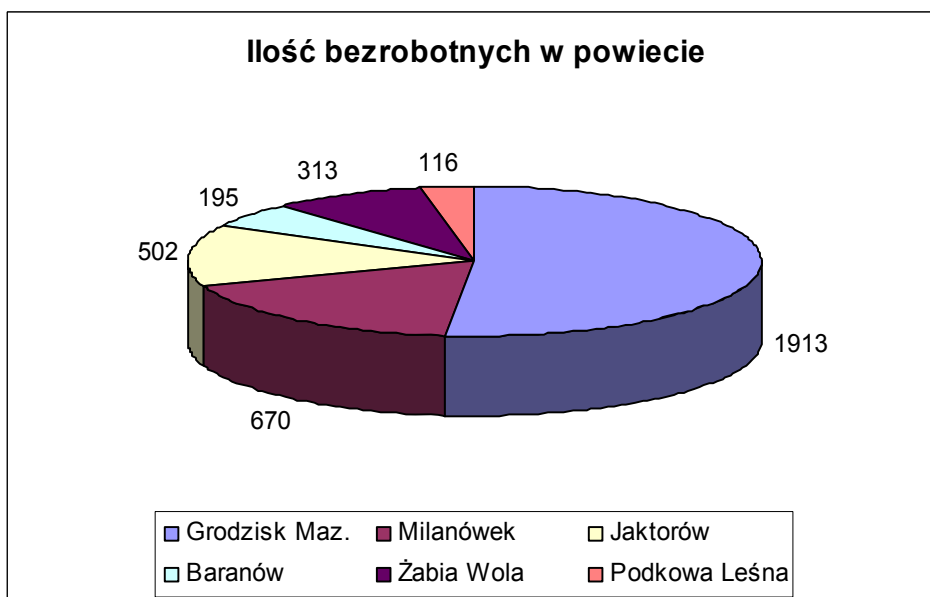
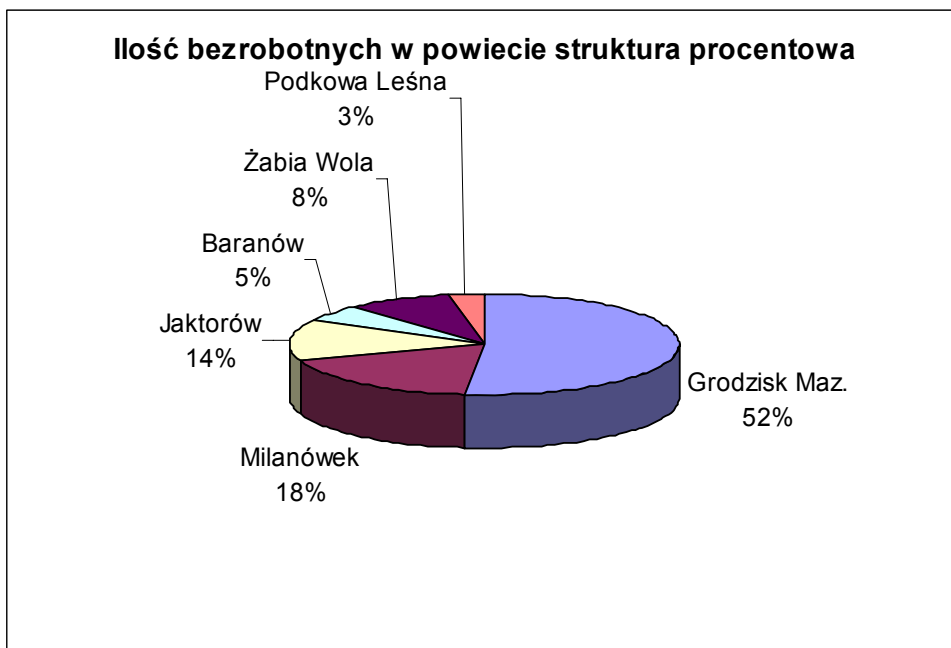
² Rozdział poświęcony problemowi bezrobocia na podstawie opracowania Powiatowego Urzędu Pracy. Zmiany, uzupełnienia oraz diagramy - opracowanie własne wykonane w oparciu o dane z Powiatowego Urzędu Pracy i oficjalnych danych statystycznych.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

W miesiącu lutym bieżącego roku zarejestrowało się 276 bezrobotnych, w tym 127 kobiet, o 112 osób mniej niż w miesiącu styczniu. Większość nowo rejestrujących się stanowili mężczyźni – 149, oraz osoby poprzednio pracujące – 203. Po raz pierwszy zarejestrowało się 114 osób. Wśród osób rejestrujących się 12 zostało zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy, a wśród ogółu bezrobotnych 197 osób zostało zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Z ewidencji bezrobotnych w miesiącu lutym br. Wyłączono 267 bezrobotnych, w tym 129 kobiet.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Główne przyczyny wyłączenia z rejestru bezrobotnych to:

- podjęcia pracy – 142 osoby (53% odpływu),
- niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy – 71 (26,6% odpływu),
- podjęcia stażu – 22 osoby,
- dobrowolna rezygnacji ze statusu osoby bezrobotnej – 20 osób.

Wśród osób podejmujących pracę większość stanowiły kobiety (73), natomiast wśród skreślonych z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy większość stanowili mężczyźni (43 osoby).

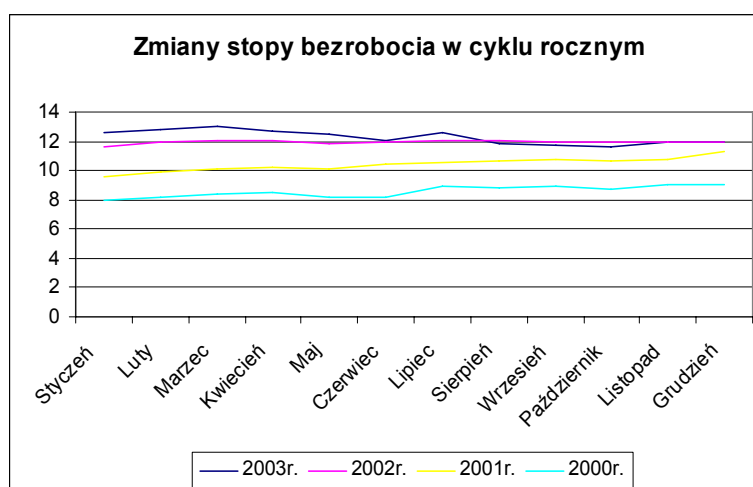
Dobrowolnie zrezygnowało ze statusu osoby bezrobotnej 20 osób, w tym 10 kobiet. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie w miesiącu lutym większość stanowili mężczyźni – 1980, tj. 53,4%. W końcu lutego prawo do zasiłku posiadało 490 bezrobotnych, w tym 224 kobiety. Bezrobotni z prawem stanowili 13,2% ogółu.

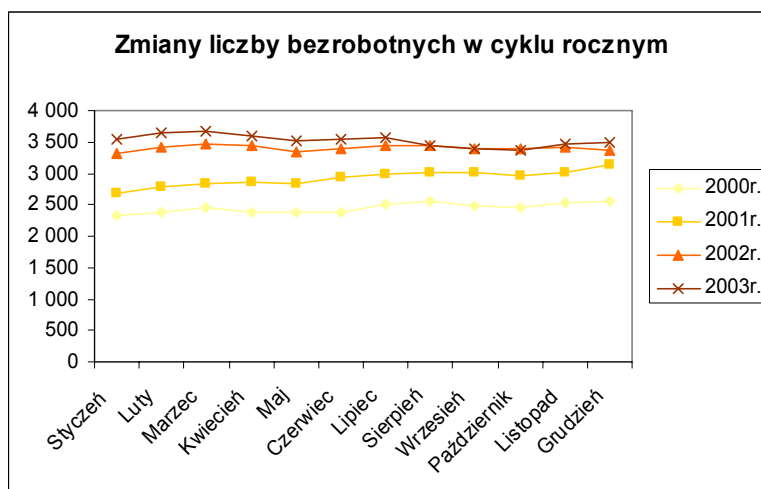
W końcu lutego Zarejestrowanych było 856 osób w wieku 18-24 lata, tj. 23% ogółu bezrobotnych. Status absolwenta posiadało 185 osób, w tym 93 kobiety. Absolwenci stanowili 5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Zarejestrowani absolwenci legitymowali się wykształceniem: wyższym – 37, policealnym i średnim zawodowym – 57, ogólnokształcącym – 43, zasadniczym zawodowym – 40. W miesiącu lutym br. Z ewidencji wyłączono 54 absolwentów, w tym z powodu podjęcia pracy – 19, rozpoczęcia stażu – 20. Z ewidencji wyłączono w lutym br. 113 osób w wieku 18-24 lata, w tym z powodu podjęcia pracy – 44 osoby, niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy – 27 osób.

W rejestrze Powiatowego Urzędu widniały 152 osoby niepełnosprawne, w tym;

- bezrobotni niepełnosprawni – 96, w tym 39 kobiet,
- z prawem do zasiłku – 6 osób, w tym 4 kobiety,
- niepełnosprawni poszukujący pracy (posiadający rentę) – 56, w tym 21 kobiet.

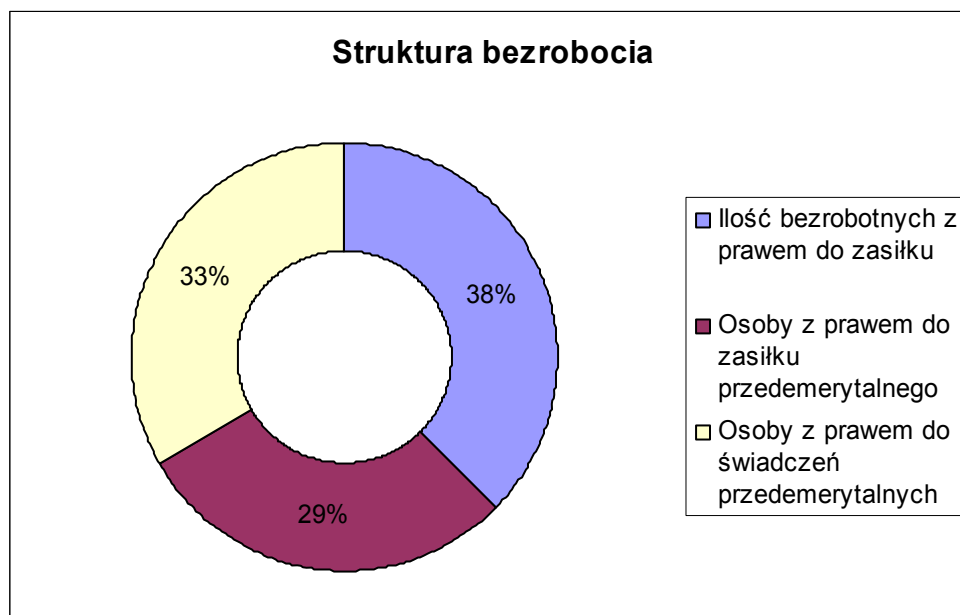
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

2.3.2.1. STRUKTURA BEZROBOCIA

Wśród zarejestrowanych dominowały osoby w wieku 45-54 lata – 1010 osób, tj. 27,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Następną liczną grupą to osoby w wieku 25-34 lata – 871, następną równie liczną grupą to osoby w wieku 18-24 lata – 856 osób. Najmniejsza grupa bezrobotnych to osoby w wieku 60-64 lata – 42 osoby.

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 1384 osoby, tj. 37,3% ogółu bezrobotnych, w listopadzie 2003r. – 36,5% ogółu bezrobotnych, nastąpił wzrost tej kategorii bezrobotnych. Następną liczną grupą to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 1114 osób, tj. 30% ogółu. Z wykształceniem wyższym zarejestrowanych było 175 osób.

Dominowały osoby bez stażu – 747 osób, tj. 20% ogółu zarejestrowanych i ta tendencja jest utrzymująca się. Następną równie liczną grupą to osoby ze stażem między 10-20 lat – 703, trzecia grupa to osoby ze stażem między 1–5 lat – 641.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Wśród zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy dominowały osoby pozostające w ewidencji powyżej 24 miesięcy – 1043, tj. 28% ogółu bezrobotnych, w tym – 562 kobiety. W porównaniu z miesiącem listopadem 2003r. nastąpił wzrost o 65 osób. Następną grupą to osoby pozostające w ewidencji od 12 do 24 miesięcy – 637 osób.

Poza ewidencją bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 81 osób poszukujących pracy, w tym 56 osób

niepełnosprawnych. Wśród poszukujących pracy większość stanowili mężczyźni (48).

Zasiłek przedemerytalny pobierały 384 osoby, w tym 170 kobiet. Uprawnionych do pobierania świadczeń przedemerytalnych było 436 osób, w tym 214 kobiet.

2.3.2.2. FORMY ZWALCZANIA BEZROBOCIA

W ramach aktywnych form łagodzenia skutków bezrobocia angażujących środki Funduszu Pracy realizowano:

- szkolenia indywidualne i grupowe,
- prace interwencyjne,
- roboty publiczne,
- umowy absolwenckie,
- staże absolwenckie.

Wielkość środków FP oraz ilość zaktywizowanych w latach 1999 – 2003 przedstawia poniższa tabela.

<u>Wyszczególnienie</u>	1999r.	2000r.	2001r.	2002r.	2003r.
Wielkość środków	672 700	423 800	539 000	408 800	1 546 241
Ilość zaktywizowanych	413	180	167	170	561
w tym:	114	27	21	23	65
Prace interwencyjne	31	12	15	12	151
Roboty publiczne	30	27	32	90	186
Staż absolwenckie	14	18	11	22	14
Umowy absolwenckie	189	84	79	147	416
Razem	224	96	88	23	145
Szkolenia					
w tym:	211	-	-		
grupowe	13	-	-	17	125
indywidualne				6	20

Oprócz programów rynku pracy, tj. pośrednictwa, szkoleń, prac interwencyjnych, robót publicznych, staży i umów absolwenckich, jedną z usług świadczonych przez urząd pracy jest poradnictwo zawodowe. Ten program rynku pracy kierowany jest nie tylko do osób: bezrobotnych, poszukujących pracy, zagrożonych utratą pracy, niepełnosprawnych czy pracodawców, ale również do młodzieży uczącej się. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wczesna profilaktyka ma znaczący wpływ na przeciwdziałanie bezrobociu.

Działania doradcy zawodowego z zakresu zwalczania i przeciwdziałania bezrobociu:

1. Usługi PUP w zakresie poradnictwa i informacji zawodowej dla młodzieży uczącej się w latach 2000-2003

2000 r :

poradnictwo zawodowe – 307 osób

informacja zawodowa – 100 osób

2001 r.:

poradnictwo zawodowe – 383 osoby

informacja zawodowa – 100 osób

2002 r.:

poradnictwo zawodowe – 197 osób

informacja zawodowa – 14 osób

2003 r.:

poradnictwo zawodowe – 176 osób

informacja zawodowa – 189 osób

2. Usługi PUP w zakresie poradnictwa i informacji zawodowej (z wyjątkiem młodzieży uczącej się) w latach 1999-2003

1999 r.:

poradnictwo indywidualne - 384 osoby

---

poradnictwo grupowe – 91 osób
informacja zawodowa – 499 osób
wyniki działania poradnictwa zawodowego:
podjęcia pracy – 131 osób

2000 r.:

poradnictwo indywidualne - 452 osoby
poradnictwo grupowe – 99 osób
informacja zawodowa – 501 osób
wyniki działania poradnictwa zawodowego:
podjęcia pracy – 273 osób

2001 r.:

poradnictwo indywidualne – 455 osób
poradnictwo grupowe – 65 osób
informacja zawodowa – 331 osób
wyniki działania poradnictwa zawodowego:
podjęcia pracy – 116 osób

2002 r.:

poradnictwo indywidualne - 330 osób
poradnictwo grupowe – 0 osób
informacja zawodowa – 102 osoby
wyniki działania poradnictwa zawodowego:
podjęcia pracy – 64 osoby

2003 r.:

poradnictwo indywidualne - 280 osób
poradnictwo grupowe – 130 osób
informacja zawodowa – 254 osób
wyniki działania poradnictwa zawodowego:
podjęcia pracy – 78 osób

Opierając się na danych statystycznych ofert pracy napływających do Powiatowego Urzędu Pracy można pokusić się o próbę analizy rozwoju firm na terenie powiatu grodziskiego w latach 1999 – 2003. Załączona tabela przedstawia procentowy udział ofert z wybranych dziedzin gospodarki.

Dziedzina gospodarki	1999 rok Zatrudnienie bezrobotnych według rodzaju działalności miejsca pracy w %	2000rok Zatrudnienie bezrobotnych według rodzaju działalności miejsca pracy w %	2001 rok Zatrudnienie bezrobotnych według rodzaju działalności miejsca pracy w %	2002 rok Zatrudnienie bezrobotnych według rodzaju działalności miejsca pracy w %	2003 rok Zatrudnienie bezrobotnych według rodzaju dział. miejsca pracy w %
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	0	0,4	1,1	0,8	0,5
Górnictwo i kopalnictwo	0,6	0	0,2	0,8	0,2
Przetwórstwo przemysłowe	34	32,8	26,4	16,5	13,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektr., gaz i wodę	0	0,1	0	0,3	0
Budownictwo	8	4,3	3,8	1,8	2
Handel, hurt i detal, naprawa pojazdów mechanicznych i art. użytku osobistego	13	18,3	14,7	11,2	7,5
Hotele i restauracje	2,5	3	2,9	0,3	1,4
Transport, gospodarka magazynowa i łącznie	9	5,8	8,2	4,3	5,4
Pośrednictwo finansowe	1	1,1	0,8	1,8	0,5
Obsługa nieruchomości	5	3	15,3	16,8	9
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe	5	10	12,8	33,3	46,6

---

ubezpieczenia społeczne					
Edukacja	1	1,1	0,8	1	1,7
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	3	1,7	0,4	0,3	3,2
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna, indywidualna	17	18	12,6	11,5	8,9

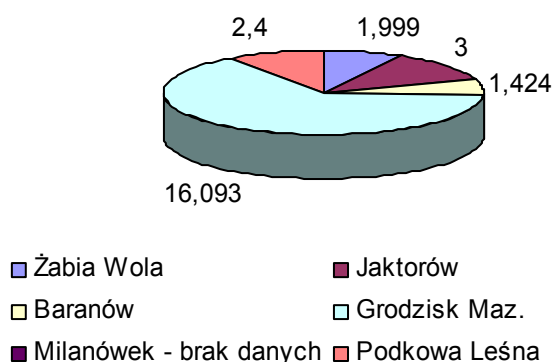
W latach 1999 – 2001 dziedziną najbardziej rozwijającą się, jeśli chodzi o tworzenie miejsc pracy było: przetwórstwo przemysłowe, na drugim miejscu znajduje się handel, hurt i detal, naprawa pojazdów mechanicznych i artykuły użytku osobistego. Najwolniej na naszym terenie rozwijały się: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, pośrednictwo finansowe i edukacja. W latach 2002 – 2003 dynamicznie rozwijają się dziedziny: administracja, przetwórstwo, przemysł i obsługa nieruchomości, zaś najwolniej: górnictwo i kopalnictwo, rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, pośrednictwo finansowe i edukacja

---

2.3.3. GOSPODARSTWA DOMOWE I ZASOBY MIESZKANIOWE

Analizując zasoby mieszkaniowe stwierdzić należy, iż w powiecie grodziskim wedle najnowszych, oficjalnie opublikowanych danych (za rok 2002) widoczny jest dynamiczny rozwój mieszkalnictwa.

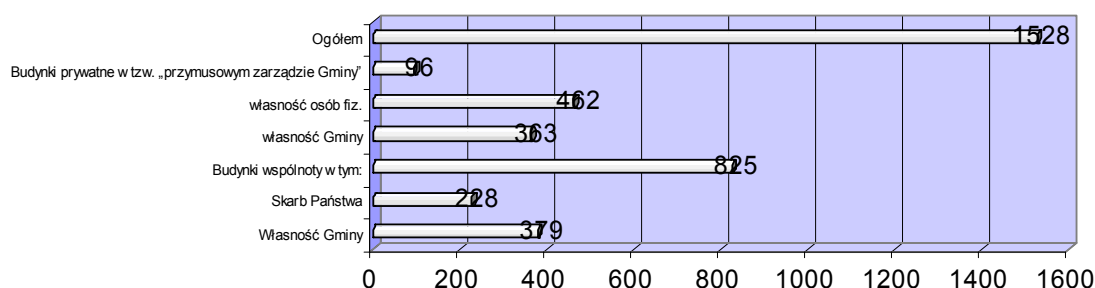
Liczba gospodarstw domowych w Powiecie Grodziskim (w tys.)

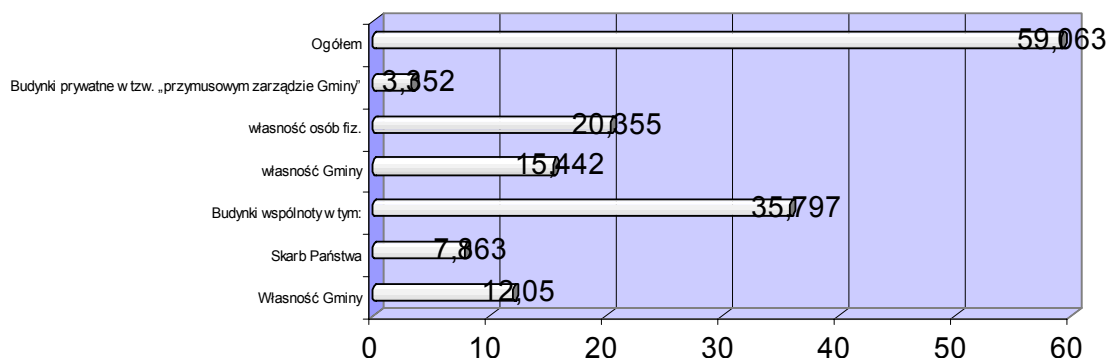
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Na 10 tys. mieszkańców przypadło w tym roku 56,9 oddanych do użytku mieszkań. Oceniając sytuację wedle tego wskaźnika powiat grodziski zajmuje jedno z czołowych miejsc w województwie (4). W liczbach bezwzględnych, uwzględniając wielkość i liczebność mieszkańców powiatu również wskaźniki wskazują korzystny stan. W badanym roku statystycznym oddano do użytku 423 mieszkania o łącznej powierzchni 60,1 tys. m². Dane dotyczące powierzchni lokali mieszkalnych i użytkowych w Grodzisku Mazowieckim.

Ilość lokali

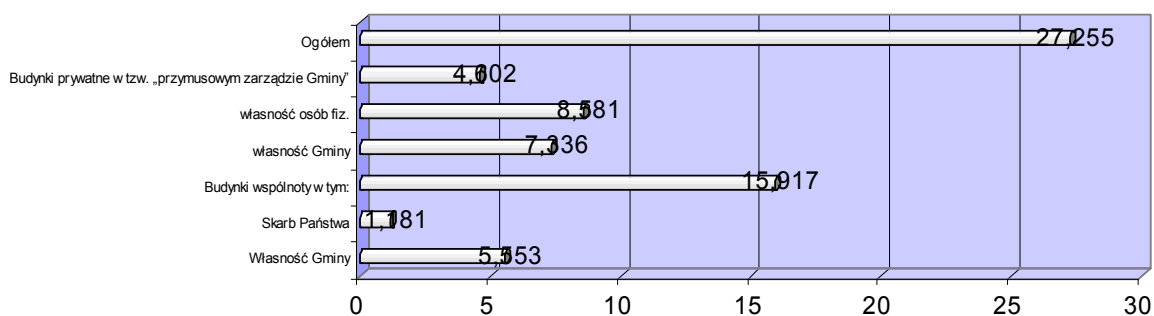
Powierzchnia użytkowa (w tys. m²)

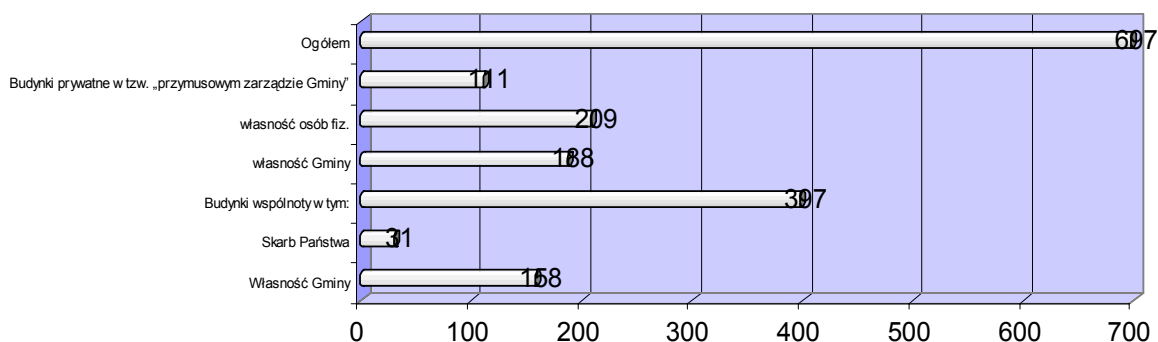
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Dane dotyczące lokali mieszkalnych i użytkowych w mieście Milanówek.

Powierzchnia użytkowa (w tys. m²)

Ilość lokali

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Przeciętnie na 1000 mieszkańców w powiecie wypada 318,2 mieszkań. W tym własność komunalną stanowi 5,6%. Na jedno mieszkanie przypada 3,13 osoby co również relatywnie jest dobrym wynikiem.

W roku 2002 r. wśród mieszkań oddanych do użytku na ogólną liczbę 423 w spółdzielniach mieszkaniowych oddano 23 lokale, w budynkach indywidualnych 394, a na wynajem lub sprzedaż 1 mieszkanie³.

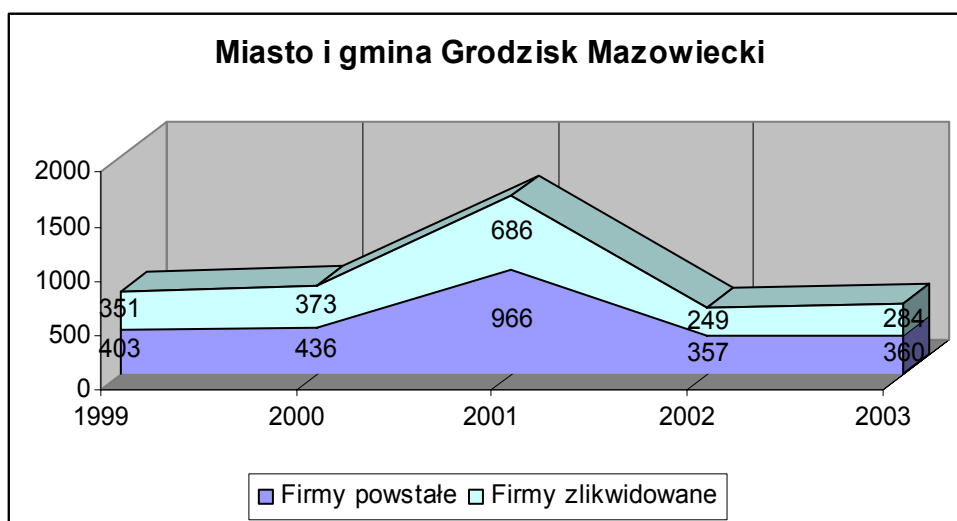
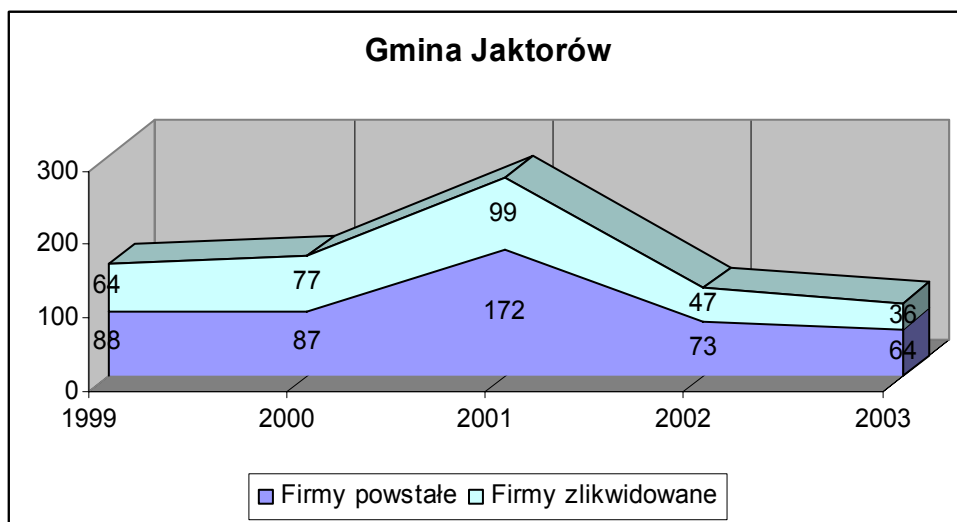

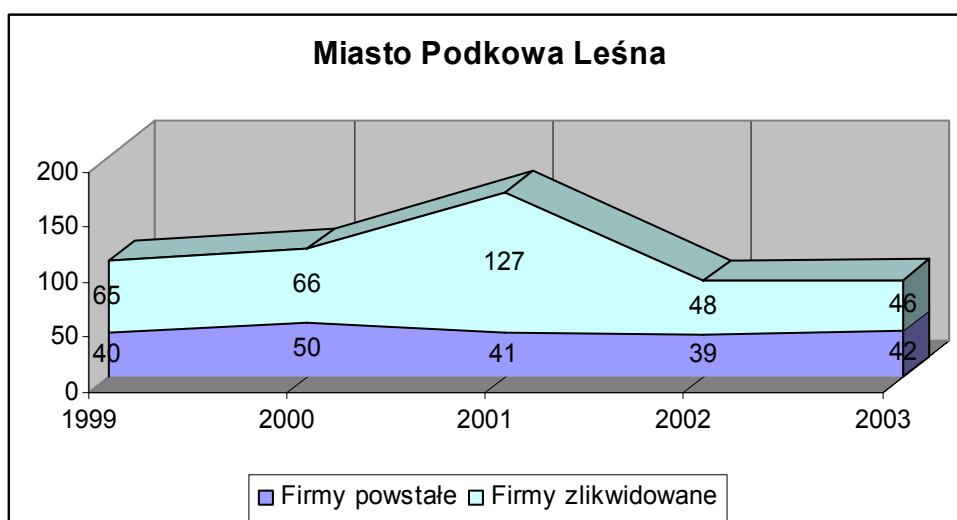
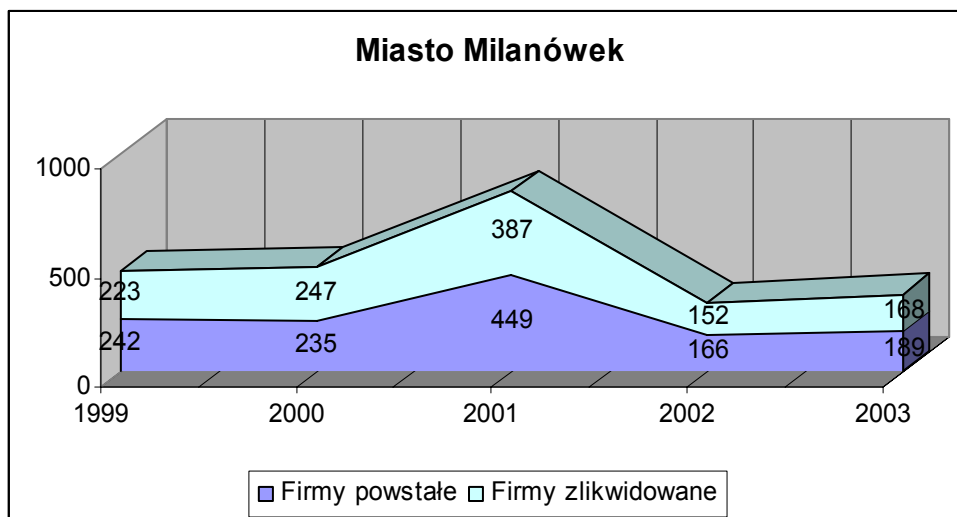
³ Według oficjalnych danych GUS.

2.3.4. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W POWIECIE

Wśród podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON ilościowo dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Przedsiębiorców funkcjonujących w tej formie organizacyjnej w roku 2002 było 7040. W jednostce przeliczeniowej (na 10 tys. mieszkańców) daje to wynik 942. Statystycznie powiat plasuje się na drugim miejscu (za powiatem pruszkowskim) wśród powiatów województwa mazowieckiego.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Porównanie ogólnej liczby przedsiębiorców działających na terenie powiatu grodziskiego z innymi powiatami województwa świadczy o koncentracji w powiecie grodziskim przedsiębiorców z sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw. W powiecie grodziskim działa bowiem 425 spółek handlowych (w tym 102 z udziałem kapitału zagranicznego). Zwrócić należy uwagę, iż stosunkowo niewielką liczbę przedsiębiorców działających w ramach spółek kompensuje ich potencjał ekonomiczny. W Grodzisku Mazowieckim swoje siedziby ma kilka dużych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Stosunkowo słabo rozwinięty jest ruch spółdzielczy. Przedsiębiorców prowadzących swą działalność w tej formie organizacyjnej jest w powiecie 23.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach wyniosły w roku 2002 r. 101,4 mln złotych. Wynik ten, jakkolwiek znacznie odstający od czołowych powiatów (stosunek 1:6) pozwala jednak na zaliczenie powiatu grodziskiego do tych obszarów, gdzie lokowana jest znaczna ilość inwestycji. Wydatniej jeszcze niż liczby bezwzględne obrazuje to współczynnik lokowanych inwestycji przedsiębiorców liczonych *per capita*. Wynosi on 1363 zł.

Bardzo korzystnie powiat grodziski wypada jeśli idzie o wartość brutto środków trwałych działających przedsiębiorstw. Pod tym względem powiat należy do czołówki województwa mazowieckiego. W 2002 r. wartość środków trwałych wyniosła 1283,3 mln złotych, co daje 17168 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Wynika to przede wszystkim z ilości nowych inwestycji.

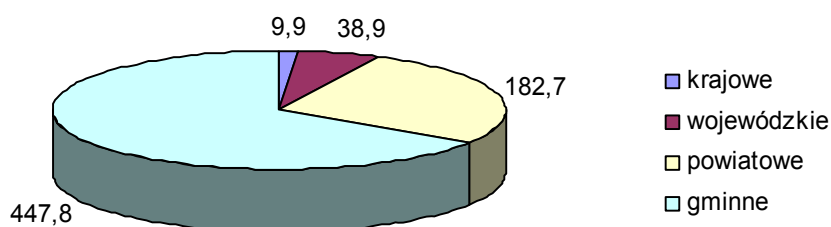

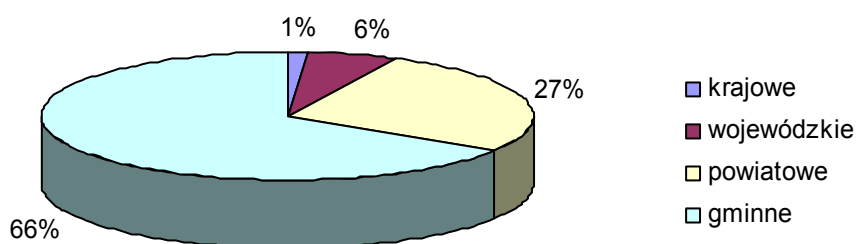
2.3.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W powiecie, w ujęciu relatywnym do innych powiatów mazowieckich infrastruktura drogowa obejmuje dosyć rozległą sieć dróg. Podkreślić jednak należy, że zarówno ich stan techniczny, przepustowość ocenić należy niezadowolająco. W szczególności wiele odcinków dróg wymaga pilnej modernizacji i remontów. Zdecydowanie przeważają pod względem długości drogi gminne.

Długość dróg w powiecie (w km)

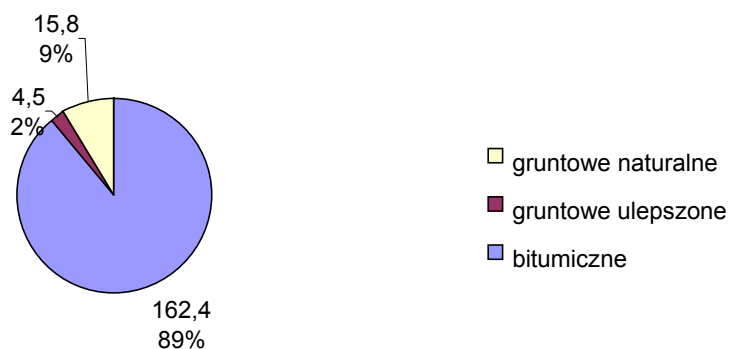

Struktura dróg w powiecie

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

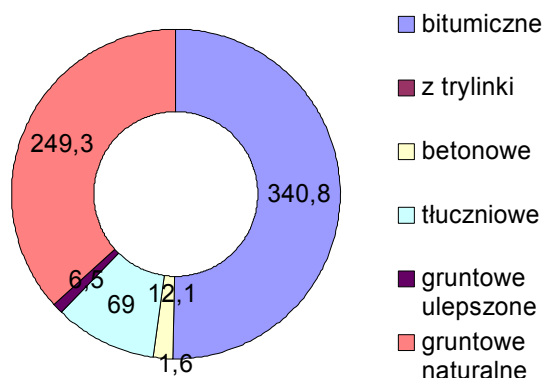
Drogi powiatowe (długość w kilometrach i udział procentowy)

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

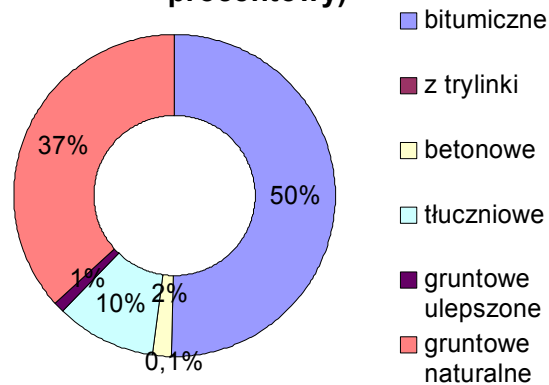
Jeśli idzie o rodzaje dróg to przeważają drogi bitumiczne. Zwrócić należy uwagę iż w planach działań rozwój dróg tego rodzaju pozostaje priorytetem.

Rodzaje dróg w powiecie (w km)

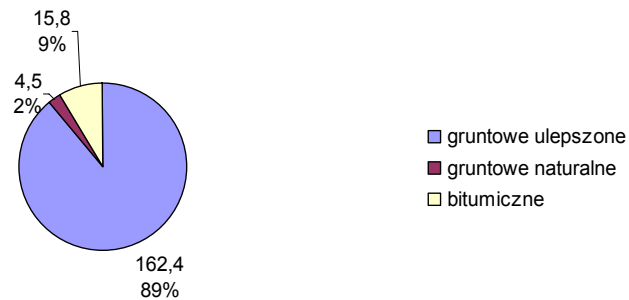

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Struktura dróg w powiecie (podział procentowy)

Drogi powiatowe (długość w kilometrach i udział procentowy)

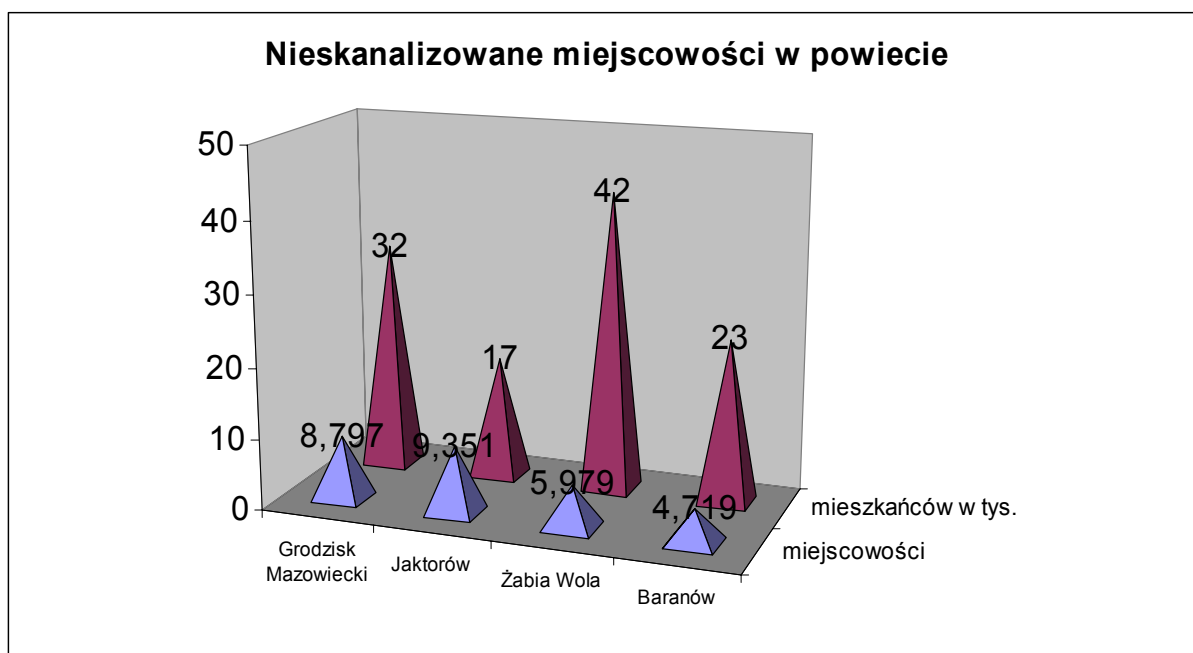
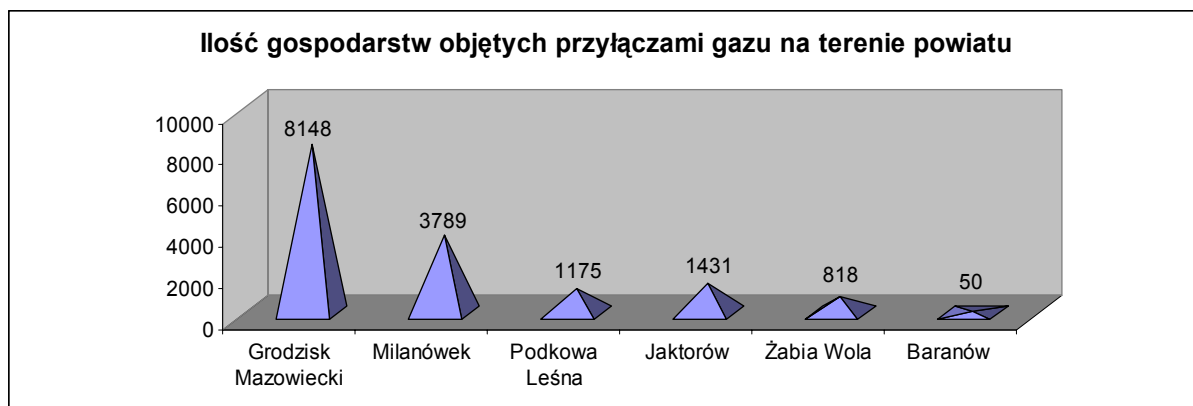
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Na koniec 2002 r. w powiecie grodziskim działało 11 stacji paliw.

Na koniec 2002 r. wedle oficjalnych danych sieć rozdzielcza na 100 km² w powiecie grodziskim wynosiła:

- wodociągowa – 144,8 km,
- kanalizacyjna – 27,8 km,
- gazowa – 119 km.

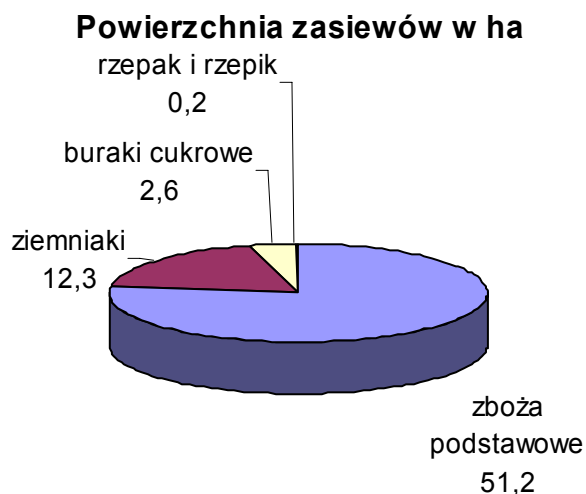
Na dzień 31 grudnia 2003 r. stan dostępności do sieci gazowniczej i kanalizacyjnej przedstawiał się następująco.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

2.3.6. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

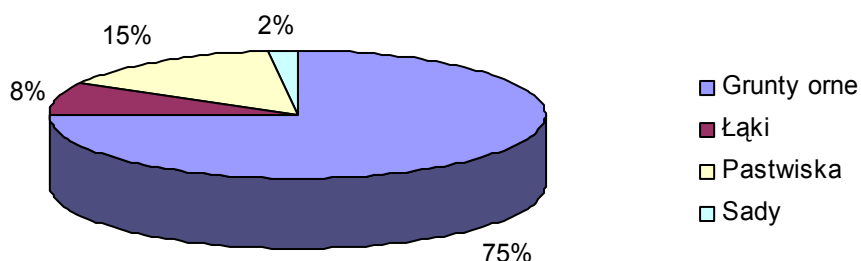
Na terenie powiatu grodzkiego w 2002 r. podczas Powszechnego Spisu Rolnego zarejestrowano 3625 indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolniczych. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa wynosiła 5,6 ha, w tym 5,1 ha gruntów użytkowych, co stanowi 89,5% ogólnej powierzchni gospodarstwa.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Wśród gospodarstw rolnych najwięcej było tych prowadzących wyłącznie działalność rolniczą (2427), następnie działalność rolnicza i pozarolniczą (403). 300 gospodarstw prowadziło wyłącznie działalność pozarolniczą.

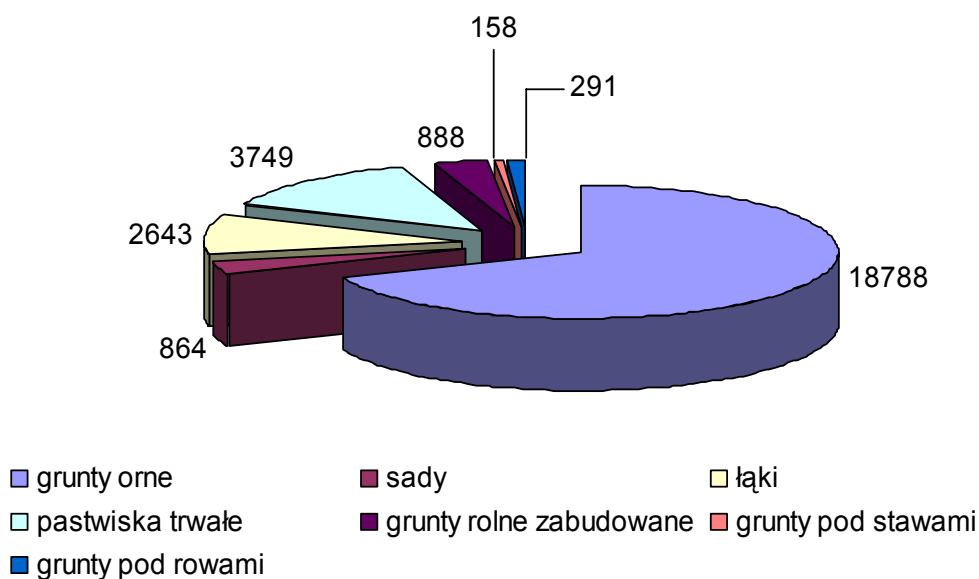
Użytki rolne

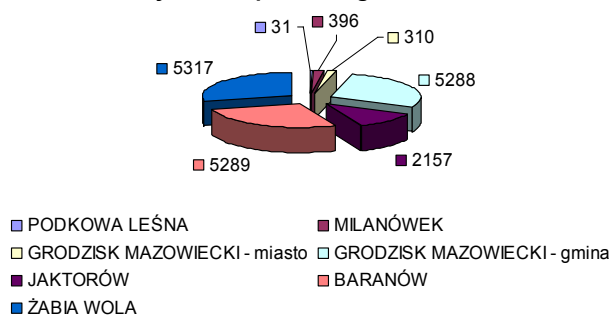
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

W roku 2002 na 100 ha użytków rolnych przypadło 24,2 sztuk bydła oraz 23,2 sztuk trzody chlewnej. Wyniki te znacząco odbiegają od średnich wskaźników hodowli w województwie mazowieckim, która w analogicznym okresie wynosiła odpowiednio dla bydła 40,6 sztuk i dla trzody chlewnej 88,6 sztuk.

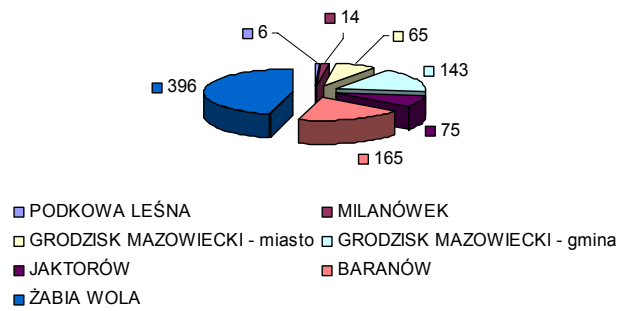
Struktura użytków rolnych w powiecie w ha

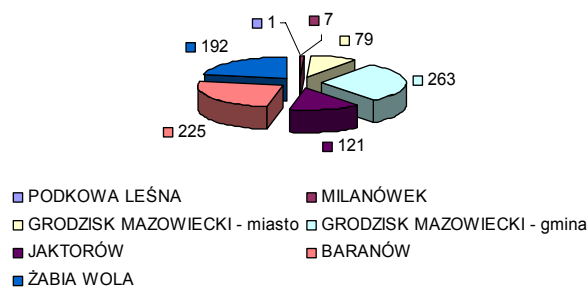
Grunty orne w powiecie grodziskim w ha

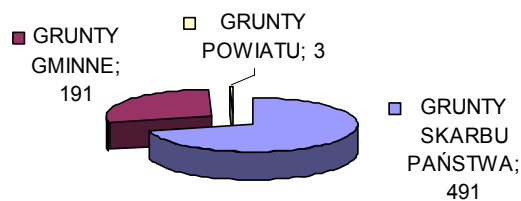
Sady w powiecie grodziskim w ha

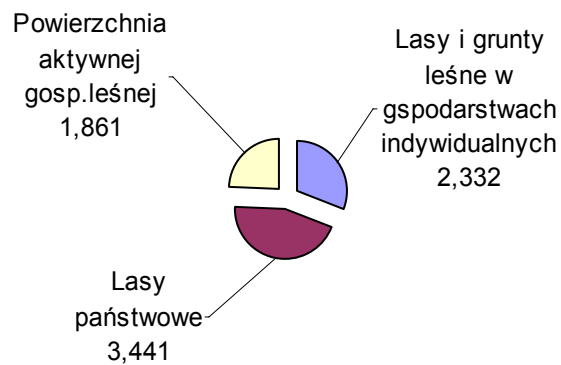
Grunty rolne pod zabudowaniami w ha

STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ SKARBU PAŃSTWA I JEDNOSTEK SAMORZĄDU W POWIECIE GRODZISKIM W HA

Struktura własności i powierzchnia lasów w powiecie w tys. ha

W powiecie grodziskim wskaźnik lesistości wynosi 11,8% i jest o blisko połowę mniejszy niż w województwie mazowieckim gdzie wynosi 22%.

2.4. PROFIL SPOŁECZNY

2.4.1. EDUKACJA

W powiecie grodziskim oferta edukacyjna na poziomie szkół podstawowych, gimnazjów oraz licealnym wystarcza na zaspokojenie potrzeb lokalnych. Szkolnictwo średnie oferuje dosyć szerokie spektrum profili kształcenia.

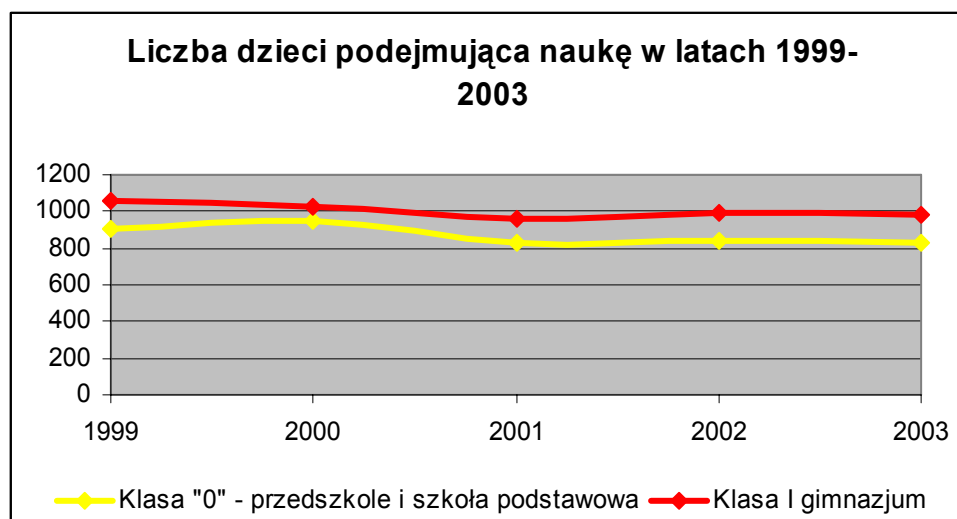
NAZWA PLACÓWKI	SZKOŁA	PROFILE KSZTAŁCENIA
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 1 w Grodzisku Maz.	Liceum Ogólnokształcące	<ul style="list-style-type: none"> • Lingwistyczny • Humanistyczny • Ogólny • Matematyczno-informatyczny • Administracyjno-biurowy • Socjalny
	Liceum Profilowane	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomiczno-administracyjny • socjalny • usługowo-gospodarczy
	Technikum Gastronomiczne	<ul style="list-style-type: none"> • technik żywienia i gospodarstwa domowego
ZESPÓŁ SZKÓŁ TECHNICZNYCH I LICEALNYCH NR 2 w Grodzisku Maz.	Liceum Profilowane	<ul style="list-style-type: none"> • Mechaniczny • Transport i spedycja • Kształtowanie środowiska • Zarządzanie informacją • Mechaniczne techniki wytwarzania • Mechatroniczny

	Liceum Ogólnokształcące	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólny
	Technikum Samochodowe	<ul style="list-style-type: none"> • Obsługa i naprawa pojazdów samochodowych
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	<ul style="list-style-type: none"> • Mechanik pojazdów
	Technikum po Zasadniczej Szkole Zawodowej	
	Wieczorowe Technikum Zawodowe dla Dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólny
	Technikum dla Dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> • Technik mechanik - obróbka skrawaniem
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> • Kucharz małej gastronomii • Samochodowa: lakiernik, blacharz
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 1 w Milanówku	Liceum Ogólnokształcące	<ul style="list-style-type: none"> • Lingwistyczny • Matematyczno-informatyczny • Humanistyczny • Unia Europejska • Biologiczno-chemiczny • Sportowy
	Liceum Profilowane	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiczno-administracyjny
	Liceum Wieczorowe	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólny

ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 IM. GEN. J. BEMA w Milanówku	Liceum Ogólnokształcące	<ul style="list-style-type: none"> • Humanistyczny • Lingwistyczny • Humanistyczno-lingwistyczny • Matem.- informatyczny • Geograficzno-społeczny • Z rozszerzonym wf • Ogólny
	Liceum Profilowane	<ul style="list-style-type: none"> • Socjalny • Ekonomiczno-administracyjny • Zarządzanie informacją
	Technikum Ekonomiczne	
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	<ul style="list-style-type: none"> • Sprzedawca
	Technikum Ekonomiczne Wieczorowe	
	Technikum Uzupełniająca	
PODKOWIAŃSKIE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE NR 60 w Podkowie Leśnej	Liceum Ogólnokształcące	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólny
SPOŁECZNE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE NR 5, SPOŁECZNEGO TOWARZYSTWA OŚWIATOWEGO w Milanówku	Liceum Ogólnokształcące	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólny z rozszerzonym humanistycznym • Ogólny z rozszerzonym informatyczno-matem. • Ogólny z rozszerzonym biologicznym
ZESPÓŁ SZKÓŁ	Zasadnicza Szkoła	<ul style="list-style-type: none"> • Gastronomiczny

SPECJALNYCH IM. HIPOLITA SZCZERKOWSKIEGO w Grodzisku Maz.	Zawodowa	<ul style="list-style-type: none"> • Sprzedawca
CENTRUM KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO		<ul style="list-style-type: none"> • Mechanik pojazdów samochodowych • Technik mechanik
SZKOŁA PROMOCJI ZDROWIA – STUDIUM FIZJOTERAPII	Studium fizjoterapii	<ul style="list-style-type: none"> • Technik fizjoterapii

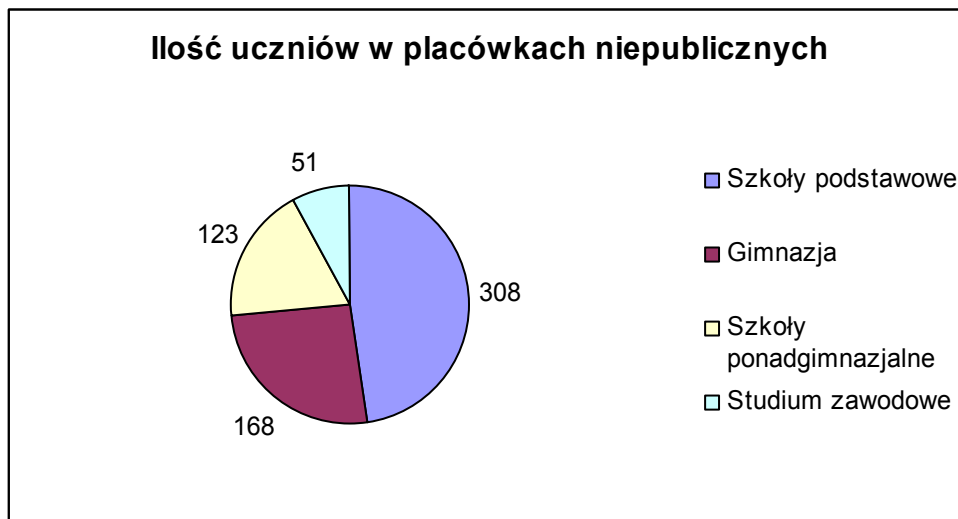
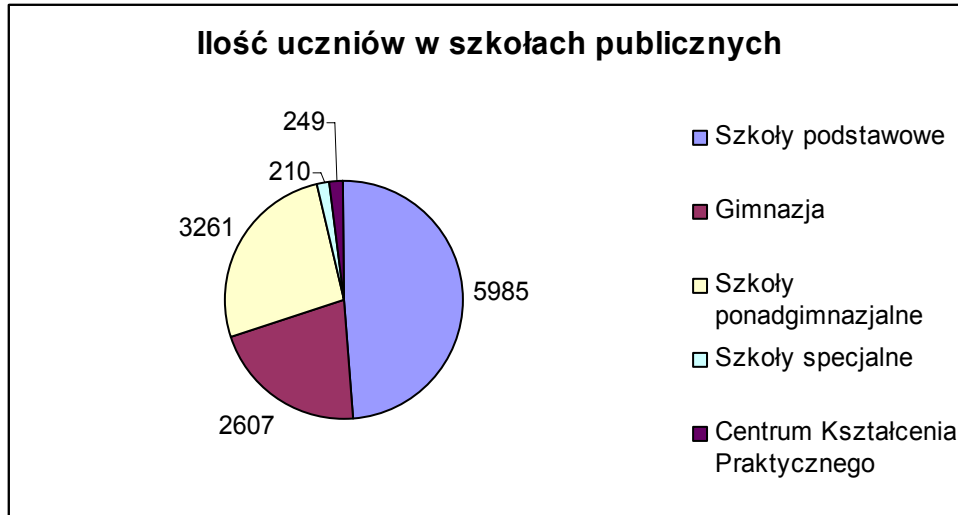
Mimo obserwowanego od kilku lat nizu demograficznego rozpoczynającego proces edukacji (w skali ogólnokrajowej) bezwzględna liczba uczniów nie ulega zmniejszeniu. Jest to wynikiem migracji do powiatu.

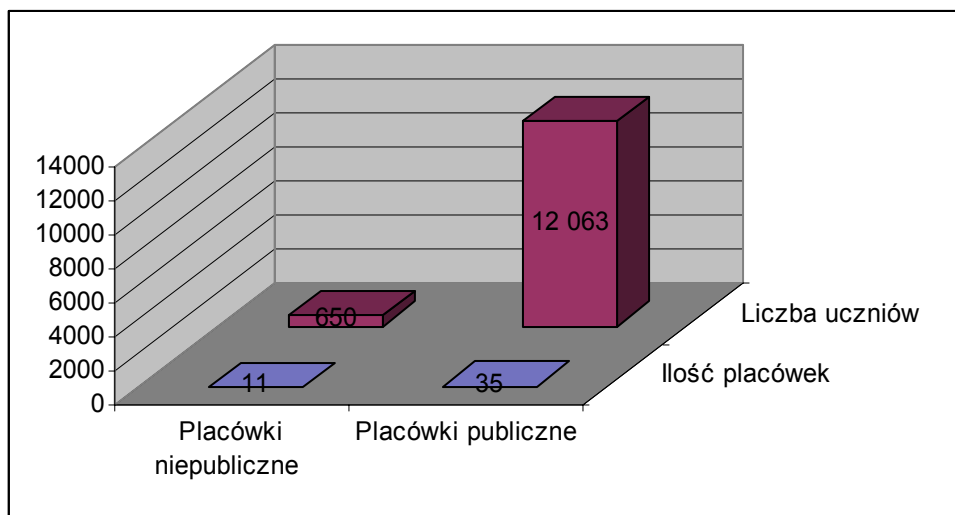

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Zgodnie z ogólnym trendem młodzież wybiera po ukończeniu gimnazjów w zdecydowanej większości publiczne szkoły ponadgimnazjalne. W dalszym ciągu utrzymuje się znaczna dysproporcja między liczbą dzieci i młodzieży korzystających z publicznej oferty edukacyjnej w porównaniu z prywatnymi szkołami. Zaznaczyć

również należy, iż część kształcących wybiera, w szczególności na poziomie szkół wyższych i ponadgimnazjalnych warszawskie ośrodki edukacyjne.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

W związku z niewielką odległością dzielącą powiat od stolicy dotychczas znacznie utrudniony był rozwój szkół wyższych w powiecie. Na taki stan rzeczy wpływała także stosunkowo niewielka liczba mieszkańców największego miasta powiatu. Te czynniki w zestawieniu z niezwykle bogatą ofertą działających w Warszawie szkół wyższych, a także ośrodków akademickich ten etap kształcenia niemal w całości odbywał się w stolicy. W chwili obecnej obserwować można w Polsce trend do tworzenia ośrodków zamiejscowych i filii szkół wyższych poza dużymi miastami. Może to spowodować znaczące zwiększenie oferty szkolnictwa wyższego w Powiecie Grodziskim.

Wyjątkiem jest działający w Grodzisku od 2000 r. ośrodek zamiejscowy Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Warszawie (zajęcia odbywają się w Zespole Szkół Technicznych i Licealnych Nr 2 w Grodzisku Mazowieckim)

2.4.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE⁴

Szczegółowa analiza sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych w powiecie grodziskim zawarta została w Diagnozie sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie powiatu grodziskiego sporządzonej w marcu 2004 r.⁵. Powyższy dokument obejmuje poza częścią analityczną także zestawienie proponowanych działań dotyczących przedmiotowych kwestii.

Z danych ośrodków pomocy społecznej wynika, iż w 1999 roku z pomocy w formie świadczeń skorzystało 4 232 rodziny, natomiast w roku 2003 już 5 833 rodziny były objęte wsparciem pomocy społecznej.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizują poszczególne gminy, a w ich imieniu ośrodki pomocy społecznej :

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim ul. Krótka 4
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku ul. Fiderkiewicza 41
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaktorowie ul. Warszawska 33
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żabiej Woli ul. Główna 3
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Podkowie Leśnej ul. Akacyjowa 39/41
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie

Główną przyczyną ubiegania się o pomoc osób i rodzin z ośrodków pomocy społecznej był problem ubóstwa. Następnym motywem ubiegania się o pomoc było niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała choroba. Kolejną grupę beneficjentów stanowiły rodziny niepełne, następnie rodziny wielodzietne. W dalszej kolejności udzielana była pomoc osobom z problemem alkoholowym, z tytułu ochrony macierzyństwa, osobom uzależnionym od narkotyków, dalej osobom opuszczającym zakład karny i bezdomnym.

Dane uzyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu pokazują przyczyny i zakres pomocy.

---

⁴ Rozdział poświęcony problemowi bezrobocia na podstawie opracowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Zmiany, uzupełnienia oraz diagramy - opracowanie własne wykonane w oparciu o dane z Powiatowego Urzędu Pracy i oficjalnych danych statystycznych..

⁵ Dokument opracowany przez Panią Ewę Magdziak, Przewodniczącą Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie – jest to także liczba rodzin	1999	2000	2001	2002	2003
- bezrobocie	603	600	696	797	1087
- niepełnosprawność	377	406	1023	900	1182
- długotrwała choroba	454	528	877	787	1029
- rodziny niepełne	448	477	357	359	438
- rodziny wielodzietne	164	164	157	174	195
- alkoholizm	177	179	151	176	185
- narkomania	12	13	22	12	13
-trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	29	26	15	28	56
- klęska żywiołowa	-	6	-	1	-
- ubóstwo	1832	1776	1442	1475	1464
- sieroctwo	6	4	2	1	5
- bezdomność	11	16	12	21	18
- potrzeba ochrony macierzyństwa	119	126	151	102	161

świadczenia – liczba osób, które otrzymały świadczenie decyzją, jest to także liczba rodzin	1999	2000	2001	2002	2003
- zasiłki stałe	98	112	81	98	141
- zasiłki stałe wyrównawcze	239	274	327	317	378
- zasiłki okresowe gwarantowane	76	46	32	26	24
- zasiłki okresowe	1023	689	23	154	144
- renty socjalne	240	283	336	380	439
- zasiłki macierzyńskie	82	90	117	81	130
- bilety kredytowane	35	53	80	101	146
- zasiłki rodzinne	277	234	132	96	93
- zasiłki pielęgnacyjne	259	261	278	281	292
- pomoc dla kombatantów	108	110	73	-	-

2.4.3. SPORT I OBIEKTY SPORTOWE

Stosunkowo niewielka ilość obiektów użyteczności publicznej w powiecie nie odstaje od średniej w województwie mazowieckim. Na szczególną uwagę zasługuje nowoczesny kompleks wypoczynkowo basenowy w Grodzisku Mazowieckim.

Jako niewystarczający należy uznać stan ilościowy sal gimnastycznych. Przyszkolne boiska nie rekompensują trudności związanych z koniecznością prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w odpowiednich warunkach.

	GRODZISK MAZ.	PODKOWA LEŚNA	BARANÓW	MILANÓWEK	ŻABIA WOLA	JAKTORÓW
Miejska Hala Sportowa	1	-	-	1	-	-
Sala Gimnastyczna	1	1⁶	3	6	1⁷	2
Boiska sportowe przy szkołach	3	1¹	1⁸	5	-	1
Stadion	1	-	-	1	-	2
Basen	1	-	-	1	-	-

W powiecie działają następujące kluby sportowe:

- Grodziski Klub Kolarski „Opty – Mazowsze”
- Grodziski Klub Koszykarski
- Grodziski Klub Sportowy „Pogoń”
- Grodziski Klub Tenisowy „Świt”
- Stowarzyszenie Sportowe „Grofpol”
- Studio Tańca DUET
- Uczniowski Klub Sportowy „SPARTA”
- Klub Sportowy „Milan”

⁶ Nie spełnia standardowych warunków

⁷ O powierzchni 535,5 m²

⁸ Klub „Orion”

- Klub Sportowy „Orion”
  - Klub Sportowy Chlebnia
  - dwa ogniska TKKF w Podkowie Leśnej i Milanówku
-

2.4.4. KULTURA

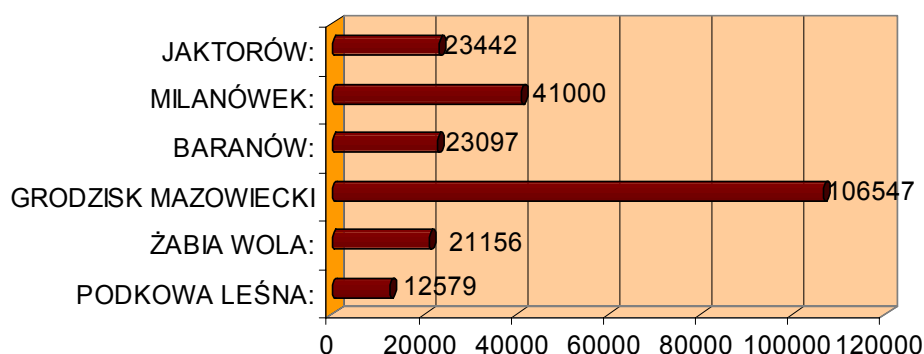
W Grodzisku Mazowieckim działają dwie biblioteki: Publiczna oraz Pedagogiczna. Biblioteka Publiczna obejmuje wypożyczalnię dla dorosłych, czytelnie naukową, czytelnię dla dzieci oraz cztery filie. Dotkliwie doskwiera jednak brak biblioteki powiatowej.

W Baranowie Gminna Biblioteka Publiczna posiada dwie filie (w Kaskach i Golach). W Podkowie Leśnej i Milanówku istnieją Biblioteki Miejskie, a w tym drugim mieście działa ponadto Biblioteka Parafialna. Dostęp do zbiorów książkowych w Jaktorowie gwarantuje Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Międzyborowie, a w Żabiej Woli jedynie biblioteka gminna.

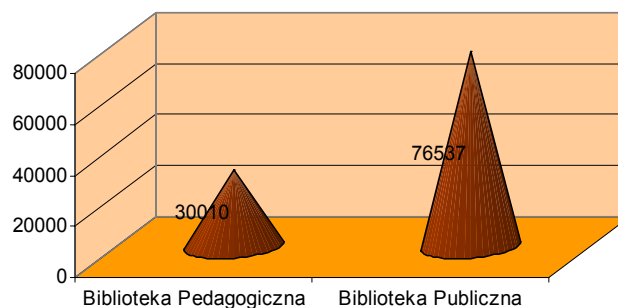
Szkolne Biblioteki posiadają wszystkie gminy powiatu grodziskiego.

Porównanie statystyczne dostępu do zbiorów bibliotecznych i poziomu ich wykorzystania z innymi powiatami województwa plasuje powiat grodziski w środkowej części zestawienia. I tak w roku 2002 na jednego czytelnika wypadło 17,6 wypożyczeń wolumenów. Na jedną placówkę biblioteczną przypadało zaś 3250 osób, przy średniej z województwa mazowieckiego wynoszącej 3915 osób.

Liczba wolumenów

Liczba wolumenów w bibliotekach grodziskich

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Znaczną ilość zadań z zakresu zaspakajania potrzeb kulturalnych mieszkańców realizują Ośrodki Kultury (Grodzisk Mazowiecki, Podkowa Leśna). Prowadzą one między innymi szereg zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

W powiecie grodziskim działają dwa kina (Grodzisk Mazowiecki i Podkowa Leśna – w strukturach Ośrodków Kultury). Ponadto w Grodzisku istnieje ognisko plastyczne. Statystycznie w 2002 r. na 1 seans filmowy przypadało w powiecie grodziskim 50 widzów, co zdecydowanie przewyższa średnią z innych powiatów.

Na terenie powiatu wydawanych jest 6 czasopism o charakterze lokalnym. Przeważają czasopisma wydawane w Grodzisku Mazowieckimi koncentrujące się w szczególności na tematyce związanej z miastem Grodzisk Mazowiecki. Swoje periodyki mają poza tym Milanówek, Podkowa Leśna, Jaktorów i Baranów.

Z Grodziska Mazowieckiego nadaje swe audycje jedna radiowa rozgłośnia lokalna: Bogoria. Funkcjonowanie lokalnej rozgłośni jest zjawiskiem rzadkim w skali kraju.

W Stawisku otwarte dla zwiedzających jest muzeum Jarosława i Anny Iwaszkiewiczów w Stawisku. Położone jest ono na styku trzech miejscowości: Podkowy Leśnej, Milanówka i Brwinowa, dawniej stanowiło posiadłość (dom wraz z parkiem i sadem) Anny i Jarosława Iwaszkiewiczom. Muzeum jest finansowane głównie z budżetu powiatu.

W Podkowie Leśnej znajduje się także muzeum kolejki WKD, położone na terenie Ośrodka Kultury, gromadzi eksponaty przypominające o początkach kolejki i jej twórców. Z innych placówek kulturalnych i obiektów muzealnych wymienić należy Galerię Instrumentów Folkowych w Grodzisku Mazowieckim, Galerię ARS Longa w Milanówku, Galerię Wojciecha Siemiona w Petrykozach.

Powiat Grodziski w dużej części to Ziemia Chełmońskiego, szczególnie obszar skupiający ślady życia i twórczości Józefa Chełmońskiego.

Zalety i atrakcje powiatu prezentowane są w wydawanym cyklicznie folderze reklamowym (najnowsze wydanie 2004 r.). Poszczególne gminy i miasta powiatu również prezentowane są w szeregu publikacji tematycznych.

Istotnym atutem Powiatu Grodziskiego może być spora liczba ludzi kultury, którzy zamieszkują na terenie powiatu. Warto wymienić wśród nich Krystynę Jandę, Dorotę Stalińską, Daniela Olbrychskiego, Renatę Dancewicz, Janusza Zaorskiego, Edytę Górniak, Bogdana Łazukę, Jana Borysewicza i wielu innych.

2.4.5. ORGANIZACJE SPOŁECZNE

Na terenie powiatu działa 17 stowarzyszeń zwykłych oraz 50 stowarzyszeń rejestrowych. Prezentują one niezwykle szerokie spektrum statutowych celów jakie im przyświecają. Są wśród nich między innymi stowarzyszenia sportowe, hobbystyczne, a także takie, które koncentrują się na wspólnym organizowaniu i ochronie interesów małych społeczności. Zwrócić również należy uwagę, iż na terenie powiatu działają stowarzyszenia o charakterze prospołecznym i ekologicznym będące przejawem troski mieszkańców powiatu o warunki życia i kulturę społeczno-polityczną powiatu.

Wśród stowarzyszeń lokalnych wymienić należy między innymi:

- Towarzystwo Miłośników Milanówka,
  - Stowarzyszenie Przyjaciół Wydm Międzyborowskich,
  - Koło Miłośników Jaktorowa,
  - Towarzystwo Przyjaciół Grodziska Mazowieckiego,
  - Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna,
  - Związek Podkowiak,
  - Towarzystwo Miłośników Ziemi Chełmińskiego,
  - Towarzystwo Opieki nad Zabytkami,
  - Stowarzyszenie Ogród Sztuk i Nauk,
  - Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych.
-

2.4.6. TURYSTYKA

Na terenie powiatu grodziskiego stosunkowo słabo rozwinięta jest baza turystycznych obiektów noclegowych. Wedle oficjalnych danych na 2002 w powiecie funkcjonowały zaledwie dwa tego typu obiekty z 76 miejscami noclegowymi. Na 1000 mieszkańców w 2002 r. przypadło 76,2 udzielonych noclegów. Stosunkowo niska pozostaje też liczba turystów korzystających z noclegów – 70,4 na 1000 mieszkańców. W chwili obecnej na terenie powiatu znajduje się 9 hoteli i pensjonatów, choć brak danych dotyczących ilości miejsc noclegowych jakie oferują.

Oferta turystyczna powiatu obejmuje szereg zabytków i obiektów muzealnych. Wśród nich wymienić należy położone w Grodzisku Mazowieckim barokowy kościół pod wezwaniem św. Anny, a także XIX w. Dworzec kolejowy. Do zabytkowych pałacy należą obiekty: w Chlebni, w Izdebnie Kościelnym, dworki: Skarbka przy ul. Okulickiego, w Garbowie.

W Milanówku poszczególne obiekty architektoniczne reprezentują ogromne bogactwo stylów modnych pod koniec XIX i na początku XX w. Najstarsze części miasta otrzymały status zabytkowego zespołu urbanistyczno-krajobrazowego. Do najciekawszych placówek kulturalnych zaliczyć należy prywatne muzeum rzeźbiarza Jana Szczepkowskiego oraz galerię Ars Longa.

Podkowa Leśna, która swoje początki datuje na koniec lat dwudziestych, w całości uznana jest za obszar zabytkowy. Międzywojenne wille podkowieńskie wyróżniają się stylem nawiązującym do dworców polskich. Najczęściej zaprojektowane wraz z ogrodami nadają miastu unikalny charakter. Na terenie Podkowy znajdują się rezerваты przyrody „Parów Sójek” oraz na obszarze leśnym rezerwat Hryniewieckiego i rezerwat Zaborów. Przez centrum miasta przechodzi zabytkowa Aleja Lipowa. Muzeum Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku jest najważniejszym obiektem muzealnym, w którym odbywają się liczne wystawy i spotkania z udziałem artystów światowej sławy.

W dworku w Petrykozach, w gminie Żabia Wola aktor Wojciech Siemion założył prywatną galerię sztuki, obejmującą malarstwo współczesne i zbiory sztuki ludowej. Zabytkiem II klasy jest XIV wieczny kościółek modrzewiowy we wsi Skuły. Na zabytkowym cmentarzu w Żelechowie pochowany jest wybitny malarz polski Józef Chełmoński.

W ograniczonym stopniu w powiecie korzystać można z alternatywnych form turystyki rekreacyjnej. Praktyczny brak gospodarstw agroturystycznych rekompensuje stosunkowo znaczna liczba stadnin i klubów jeździeckich. Niektóre z nich dysponują krytymi ujeżdżalniami a inne prowadzą pensjonaty. Jeździectwo można uprawiać w sześciu ośrodkach, z czego przy dwóch funkcjonują pensjonaty.

Zalew Grzymek, na terenie gminy Żabia Wola jest jedynym miejscem w powiecie grodziskim, gdzie na większą skalę uprawiać można sporty wodne.

2.5. ŚRODOWISKO NATURALNE

2.5.1. OCHRONA ŚRODOWISKA

Kompleksowa analiza stanu środowiska naturalnego, w tym w szczególności zasady gospodarki odpadami oraz gospodarki wodnej zawierają sporządzone w ostatnich latach opracowania wykonywane lub zlecane przez starostwo powiatowe. Dnia 27 maja 2004 Rada Powiatu przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Grodziskiego” wraz z „Planem gospodarki odpadami dla Powiatu Grodzisk Mazowiecki”. Kwestie związane z gospodarką wodną niezwykle wnikliwie przeanalizowano w kilkuczęściowym opracowaniu „Stan gospodarki wodnej na terenie Powiatu Grodzisk Mazowiecki”⁹. W związku z powyższym w Strategii Rozwoju Powiatu zamieszczono jedynie wybrane informacje związane z problematyką ochrony środowiska zamieszczając powyższe odwołanie do wcześniejszych opracowań.

Aktywna ochrona środowiska stoi w powiecie grodziskim na wysokim poziomie. Mimo, iż w fazie realizacji pozostają w dalszym ciągu pewne ważne inwestycje związane z ochroną środowiska (np. budowa oczyszczalni ścieków w Grodzisku Mazowieckim) to 100% ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych jest do wód powierzchniowych lub do ziemi w oczyszczonej postaci. W tym 100% odprowadzane jest w postaci oczyszczonej biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów. Procent ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosi 37,3%.

Z racji ograniczonego przemysłu ulokowanego w obrębie powiatu grodziskiego, a zarazem nowoczesnych technologii, które stosują przedsiębiorcy przyjąć można, iż w powiecie występuje niewielka emisja zanieczyszczeń powietrza. Niestety dostępne dane mają charakter wrywkowy. Z tego względu niemożliwa jest ocena ilości emisji na przykład dwutlenku siarki czy tlenu azotu. Tezę o stosunkowo nowoczesnych technologiach stosowanych na terenie powiatu potwierdza wysoki współczynnik procentowy gazowych zanieczyszczeń powietrza zatrzymywanych w urządzeniach służących redukcji zanieczyszczeń. Jest on jednym z najwyższych w województwie i wynosi 69%.

---

⁹ Ekspertyza wykonana przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska Naturalnego z Warszawy.

Niekorzystnie wypada ocena zarządzania odpadami w powiecie grodziskim. Relatywnie niewielka ilość wytwarzanych w ciągu roku odpadów poza komunalnych (12,7 tys. ton w 2002 r.) nie rekompensuje niedostatków w zakresie ich przetwarzania i unieszkodliwiania. Recyklingowi poddane jest około 30% odpadów, co lokuje powiat w grupie jednostek o niskim wskaźniku przetworzenia. Najślabiej wypada porównanie z innymi powiatami województwa, jeśli idzie o ilości odpadów składowanych. W 2002 r. na składowiska trafiło bowiem 8,6 tys. ton odpadów, co czyni tę nieefektywną i uciążliwą dla środowiska naturalnego metodę ich utylizacji podstawową formą rozwiązywania problemu zarządzania odpadami.

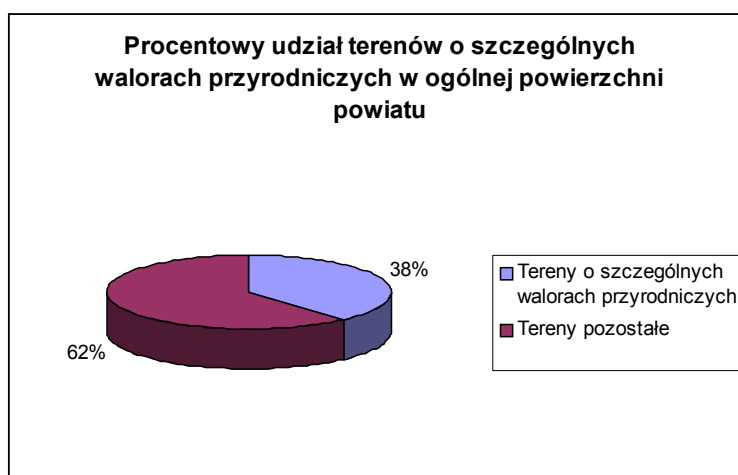
Rokrocznie w powiecie zbieranych jest około 18 tys. ton odpadów komunalnych. 19,7% tych odpadów unieszkodliwianych jest w kompostowniach.

Na ochronę środowiska w 2002 r. w powiecie dokonano wydatków inwestycyjnych na sumę 18,7 mln złotych, a na gospodarkę wodną 10,9 mln złotych.

2.5.2. WALORY PRZYRODNICZE I KONSERWATORSKA OCHRONA PRZYRODY

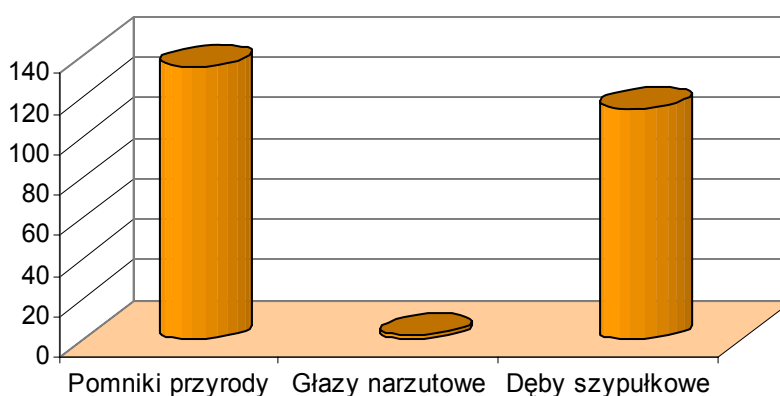
Szczególne działania w ramach konserwatorskiej ochrony przyrody obejmują na terenie powiatu grodziskiego 16861 ha. W powiecie znajduje się 216 pomników przyrody.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

W powiecie grodziskim na szczególną uwagę jeśli idzie o szczególnie wartości przyrodnicze zasługują Milanówek, Podkowa Leśna oraz Międzyborów.

Obiekty przyrodnicze zlokalizowane w Milanówku

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Starodrzew milanowski, znajdujący się pod specjalną ochroną jako Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy, nadaje miejscowości niepowtarzalny charakter miasta-

ogrodu. Podobnie miasto-ogród Podkowa Leśna, objęty jest częściową ochroną przyrody. "Parów Sójek", o powierzchni 3,8ha, to rezerwat z ponad stuletnimi drzewami w obrębie zabudowy miasta Podkowa Leśna, przez który wiedzie szlak pieszy im. Jarosława Iwaszkiewicza. W centrum miasta zabytkowa Aleja Lipowa im. Tadeusza Baniewicza leży na szlaku prowadzącym z Otrębus do Podkowy Leśnej.

We wsi Budy Grzybek w gminie Jaktorów znajduje się ogromny dąb szypułkowy, wyglądem przypominający słynny dąb "Bartek". Relikt puszczy Jaktorowskiej sięga 18m, a jego wiek oceniany jest na 450 lat.

W Międzyborowie znajduje się pomnik przyrody nieożywionej – "Wydmy Międzyborowskie", będący efektem działania moreny lodowcowej. Również w Grodzisku można spotkać pomniki przyrody, stare dęby i cypryśnik błotny w parku Skarbków oraz jesiony i lipy w podworskim parku w Garbowie, unikalny miłorząb dwukłapowy w Kłudnie w zabytkowym parku. Aleja grabowa licząca 160 okazów ciągnie się ul. Topolową, a jedyny w gminie, okazały platan rośnie na ul. Okólnej w parku Kaprys. Liczne drzewa pomnikowe w tym olchy i buki rosną na terenie Żabiej Woli. Powierzchnię Żabiej Woli w 1/5 zajmują niezwykle piękne krajobrazowo lasy. Największe kompleksy znajdują się na terenie Uroczyska Skuły oraz Książenice Musuły. Wśród leśnych obszarów wydzielone są rezerваты: "Skulski Las" i rezerwat w Uroczysku Skuły Zachód

---

2.6. ADMINISTRACJA I SŁUŻBY PUBLICZNE

2.6.1. ADMINISTRACJA POWIATOWA

Rada powiatu w kadencji 2002-2006 składa się z 19 radnych. Prace zorganizowane są poza posiedzeniami plenarnymi Rady w 6 komisjach. W skład zarządu powiatu poza starostą wchodzi zastępca starosty i dwóch członków zarządu pełniących swe funkcje społecznie.

W Radzie Powiatu funkcjonują następujące stałe komisje:

- Komisja Budżetu i Finansów Publicznych
- Komisja Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Spraw Wiejskich
- Komisja Polityki Społecznej
- Komisja Promocji Powiatu i Współpracy Europejskiej
- Komisja Statutowo-Regulaminowa

Struktura administracyjna urzędu starostwa przedstawia się następująco:

<u>WYDZIAŁ</u>	Stan zatrudnienia na:	
	24.02.2004	
	w osobach	w etatach
Wydział Administracji Architektoniczno-Budowlanej	11	11
Wydział Komunikacji	12	12
Wydział Organizacji i Obsługi	10	10
Wydział Finansowy	8	7,5
Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Wodnej	5	4,5
Wydział Oświaty, Kultury i Sportu	3	3
Samodzielne Stanowisko Promocji Powiatu	2	2
Powiatowy Rzecznik Konsumentów	1	0,5
Samodzielne Stanowisko ds. Inwestycji Powiatu	0	0
Zespół Radców Prawnych	2	1,5
Biuro Rady Powiatu	2	2
Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami	15	14,75
Samodzielne Stanowisko ds. Obrony Cywilnej i Centrum Kryzysowego + Kancelaria tajna	2	1,5
Samodzielne Stanowisko ds. Zamówień Publicznych	1	1
Samodzielne Stanowisko ds. Promocji i Ochrony Zdrowia	0	0
Zarząd	4	4
RAZEM	76	73,25

W powiecie działają następujące jednostki organizacyjne powiatu:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

2. Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz Zespół Uzgadniania Dokumentacji Projektowych
3. Powiatowy Zarząd Dróg
4. Szkoły, poradnie i placówki oświatowe prowadzone przez Powiat
  - Zespół Szkół Nr 1 w Grodzisku Mazowieckim
  - Zespół Szkół Technicznych i Licealnych Nr 2 w Grodzisku Mazowieckim
  - Zespół Szkół Nr 1 w Milanówku
  - Zespół Szkół Nr 2 im. Gen. J. Bema w Milanówku
  - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Grodzisku Mazowieckim
  - Ognisko Plastyczne
  - Zespół Szkół Specjalnych
  - Centrum Kształcenia Praktycznego
5. Powiatowe Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Podkowie Leśnej
6. Dom Pomocy Społecznej w Izdebnie - filia w Grodzisku Mazowieckim
7. Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej Szpital Zachodni.
8. Powiatowy Urząd Pracy

Ponadto działają:

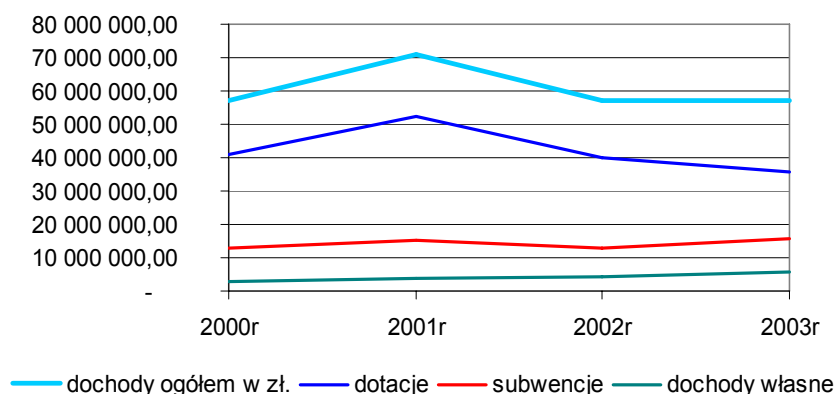
1. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
  2. Powiatowa Komenda Policji
  3. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
  4. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
-

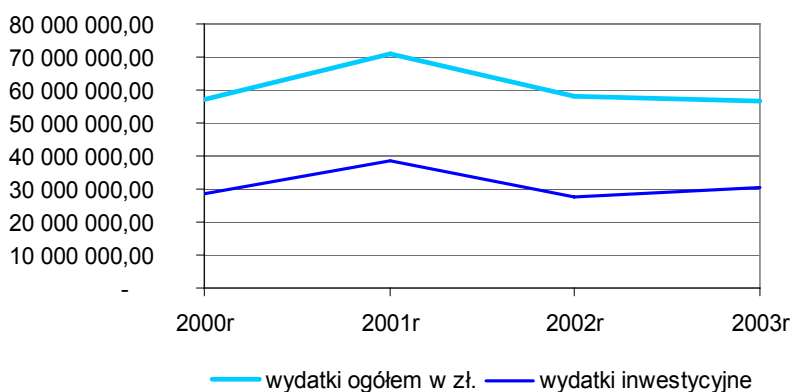
2.6.1.1. BUDŻET POWIATU

Dochody budżetowe powiatu grodziskiego lokują się wśród najwyższych w województwie mazowieckim tak w liczbach bezwzględnych jak i *per capita*. W 2002 r. dochód powiatu wyniósł 57,3 mln złotych, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 770 zł. Z drugiej strony wydatki budżetowe w tym samym roku wynosiły odpowiednio 58,3 mln zł oraz 784 zł.

Struktura dochodów powiatu

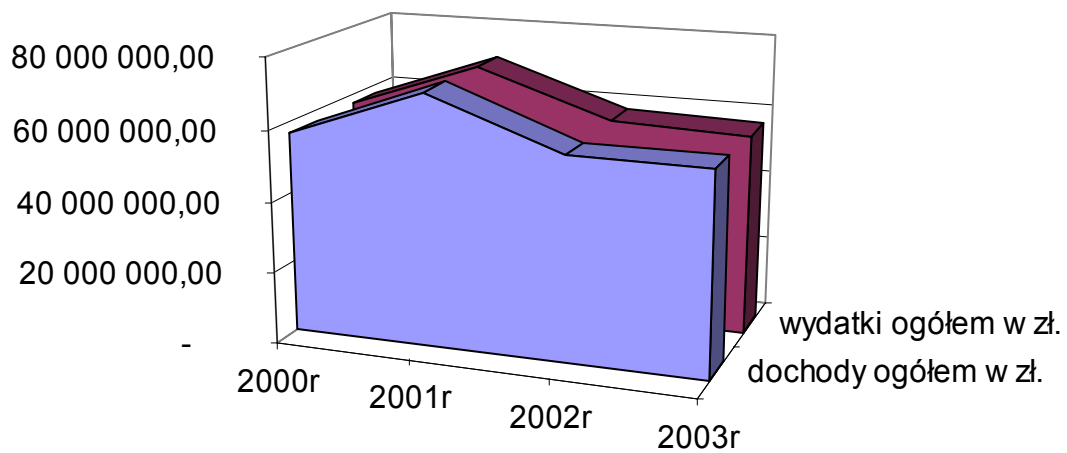

Struktura wydatków powiatu

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

Budżet powiatu

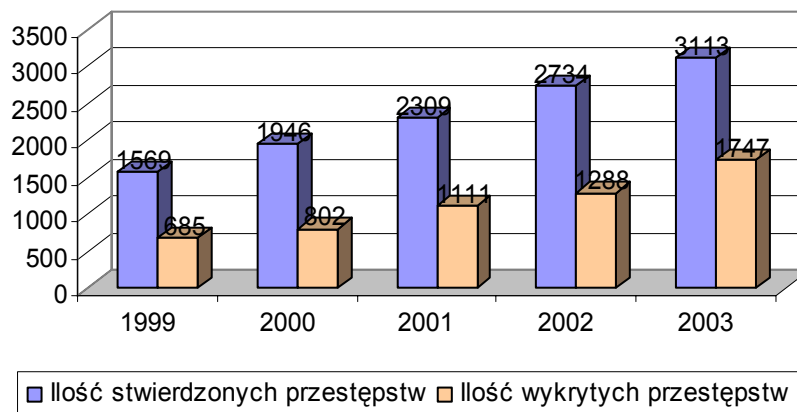

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

2.6.2. POLICJA

W Powiecie Grodziskim prowadzona jest aktywna i skuteczna walka z przestępczością.

Przestępczość w powiecie grodziskim

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

Pozytywnie natomiast przedstawia się stosunek ilości wykrytych przestępstw do ilości przestępstw stwierdzonych. W roku 1999 wykryto sprawców w 43,5% zaistniałych przestępstw, a w roku 2003 w 55,8% zaistniałych przestępstw.

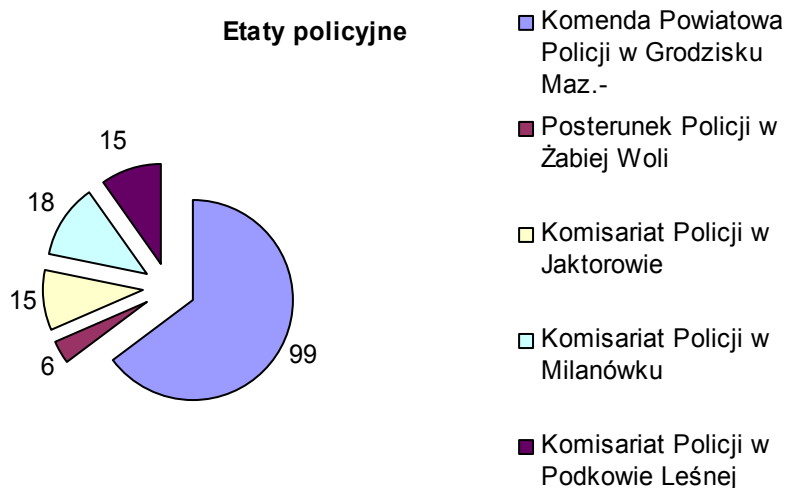
Do kategorii najczęściej popełnianych przestępstw należą: kradzież rzeczy cudzej oraz kradzież z włamaniem. Ich ilość w poszczególnych latach przedstawia poniższe zestawienie.

Najczęściej popełniane przestępstwa

Lp.	Rok	Kradzież cudzej rzeczy		Kradzież z włamaniem	
		stwierdzone	wykryte	stwierdzone	wykryte
1.	1999	339	57	532	90
2.	2000	557	108	530	63

3.	2001	675	111	433	52
4.	2002	631	96	513	55
5.	2003	679	122	522	67

Do najbardziej zagrożonych przestępczością na terenie powiatu grodziskiego należą: Miasto i Gmina Grodzisk Mazowiecki, gdzie wskaźnik zaistniałych przestępstw w stosunku do wszystkich przestępstw w powiecie wyniósł 48% oraz Miasto Milanówek, gdzie wskaźnik ten wyniósł 20%. Należy zauważyć iż od 1997 r. w Grodzisku Mazowiecki działa Stowarzyszenie "Bezpieczne Miasto i Gmina".

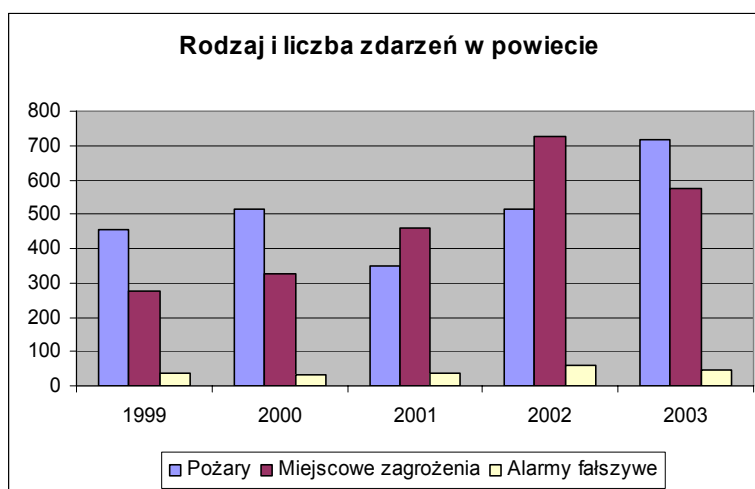
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

Przy stałym wzroście liczby zaistniałych zdarzeń przestępczych, stan etatowy Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Mazowieckim ulega zmniejszeniu. Operując liczbami można to przedstawić następująco: na dzień 31.12.1998r. stan etatowy wynosił 175 etatów policyjnych i 7 etatów pracowników cywilnych, na dzień 31.12.2002 r. wynosił 159 etatów policyjnych i 7 etatów pracowników cywilnych, natomiast na dzień 31.12.2003 wynosił 153 etaty policyjne oraz 5 etatów pracowników cywilnych.

2.6.3. STRAŻ POŻARNA

Komenda Powiatowa stanowi jednostkę organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej.

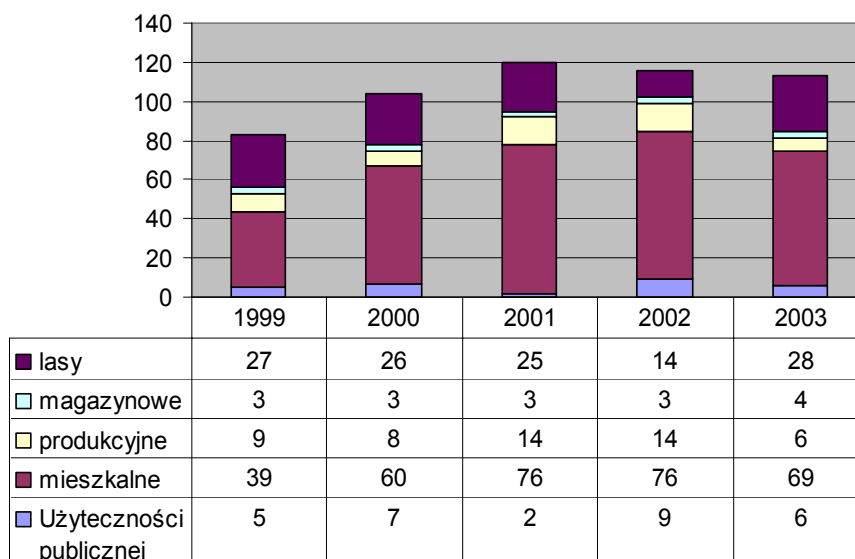
W skład Komendy Powiatowej PSP jako komórka organizacyjna wchodzi Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza. Regulamin organizacyjny Komendy Powiatowej jest ustalany przez Komendanta Powiatowego i zatwierdzany przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

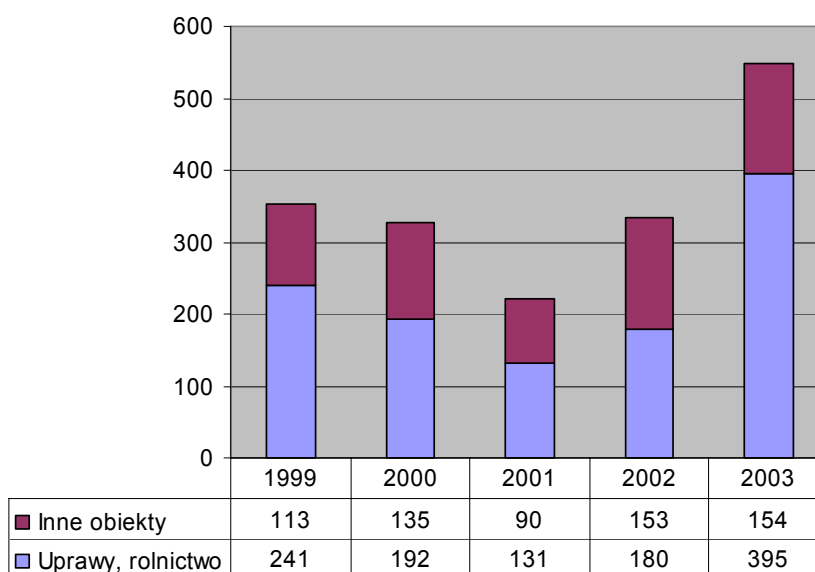
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

Zgodnie z zatwierdzonym regulaminem organizacyjnym i przyznanym przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej limitem Komenda Powiatowa PSP liczy 48 etatów, z czego 11 funkcjonariuszy pełni służbę w biurze Komendy, a 37 w Jednostce Ratowniczo – Gaśniczej.

Zestawienie pożarów według rodzaju obiektów (1/2)

Zestawienie pożarów według rodzaju obiektów (2/2)

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

W Jednostce Ratowniczo – Gaśniczej strażacy pełnią służbę w systemie trzy zmianowym przy liczebności 12,12 i 11 strażaków na poszczególnych zmianach służbowych.

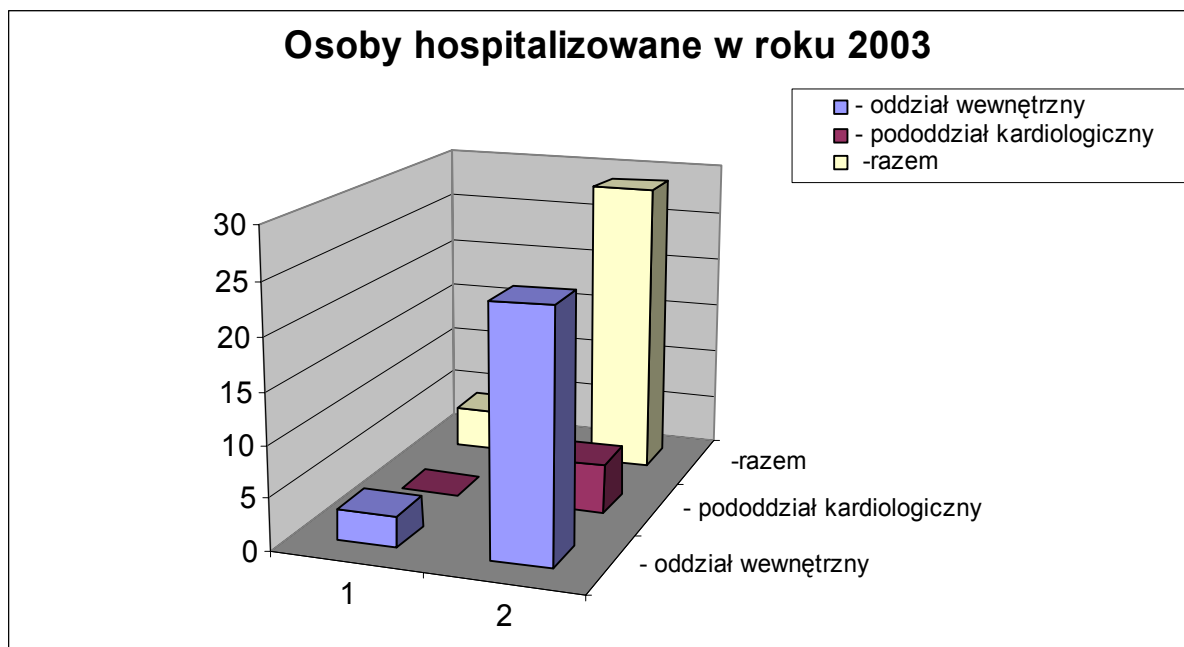
Zgodnie z posiadaną ewidencją w powiecie grodzkim działa 14 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 7 jest włączonych do Krajowego Systemu

Ratowniczo – Gaśniczego. Stan strażaków stanowiących tak zwane pogotowie operacyjne w poszczególnych gminach przedstawiono w tabeli:

Lp	Gmina/ Powiat	Jednostka OSP		Liczba strażaków				
		KSRG	Pozostałe	W OSP		W gminie		
				KSRG	Pozostałe	KSRG	Pozo stałe	Ogół e m
1	Baranów	Baranów		26		57	36	93
2		Kaski		31				
3			Boża Wola		24			
4			Osiny		12			
5	Grodzisk Mazowiec ki	Grodzisk Maz.		14		52	39	91
6		Kłudno Stare		38				
7			Książnice		19			
8			Izdebno Kościelne		20			
9	Jaktorów	Jaktorów		22		22	13	35
10			Międzyborów		13			
11	Milanówek	Milanówek		22		22	20	42
12			Mifam		20			
13	Żabia	Skuły		28		28	25	53
14	Wola	Żelechów		25				
Powiat Grodziski ogółem				181	133	-		314

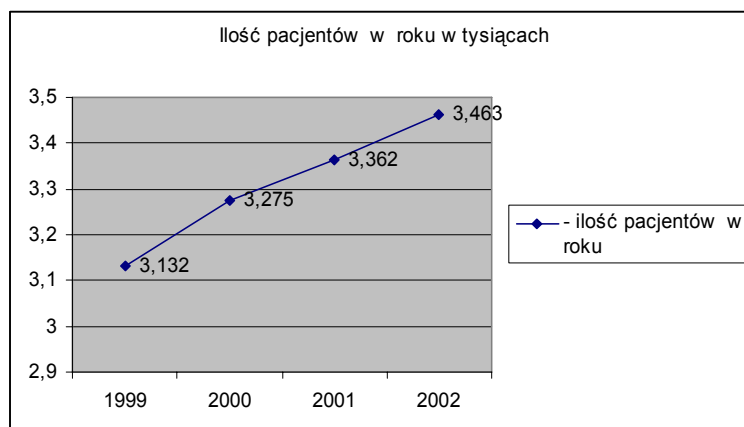
2.6.4. SŁUŻBA ZDROWIA

W 2002 r. na terenie powiatu grodzkiego doszło do istotnej zmiany jakościowej w zakresie leczenia szpitalnego¹⁰. Otworzono Szpital Zachodni i zamknięto za mały powierzchniowo, w stosunku do potrzeb szpital w Milanówku.

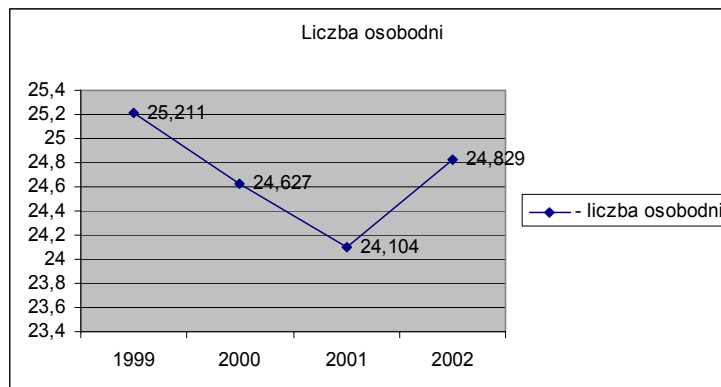
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

Grodzki Szpital Zachodni jest jedną z najnowocześniejszych placówek medycznych na terenie województwa mazowieckiego. Obsługiwał będzie zachodnie pasmo Mazowsza. Wysoki standard usług medycznych, prestiż dla miasta, oraz nowe miejsca pracy to tylko główne pozytywne skutki zrealizowania tej inwestycji..

¹⁰ Pierwszych pacjentów przyjęto w kwietniu 2003 r.

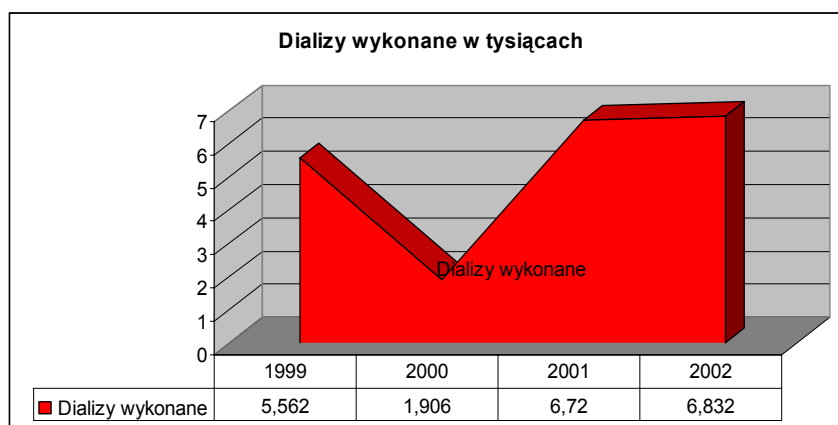
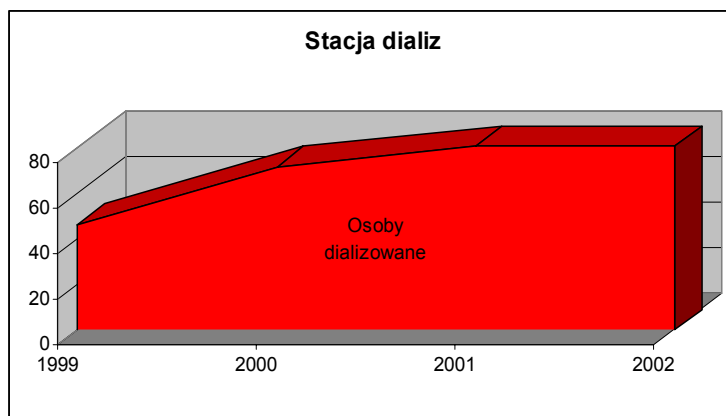

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

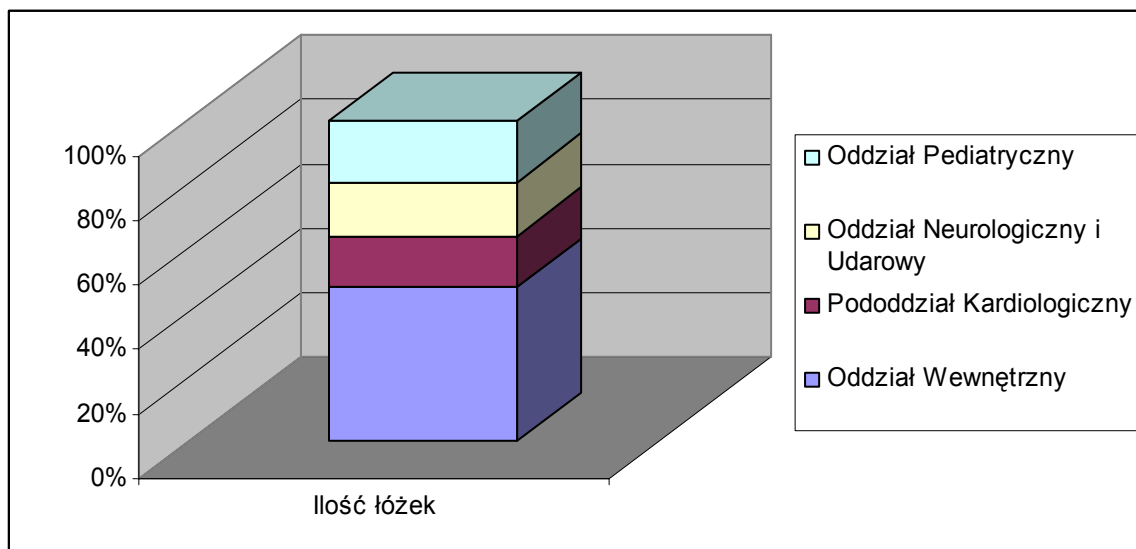
Docelowo jednocześnie szpital będzie mógł przyjąć 332 chorych, bowiem tyle właśnie będzie łóżek.

W Szpitalu Zachodnim mieści się: izba przyjęć, oddział wewnętrzny, pododdział kardiologii z salą intensywnej opieki kardiologicznej, stacja dializ, laboratorium analityczne i mikrobiologiczne oraz zakład diagnostyki obrazowej.

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

Po skompletowaniu zespołu i sprzętu medycznego uruchomione zostaną oddziały neurologii i pediatrii. Przy oddziałach funkcjonują poradnie: rehabilitacyjna, nefrologiczna, pulmonologiczna i psychiatryczna. Wkrótce uruchomione zostaną kolejne: kardiologiczna, neurologiczna oraz pediatryczna. W drugim etapie oddane do użytku zostaną oddziały zabiegowe łącznie z blokiem porodowym

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne

W Szpitalu Zachodnim na dzień 11.02.2004. zatrudnionych jest:

- 67 lekarzy
- 133 pielęgniarek

W Szpitalu Zachodnim funkcjonuje jedna przychodnia specjalistyczna z n/w poradniami:

- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc
- Poradnia Nefrologiczna
- Poradnia Zdrowia Psychicznego
- Ośrodek Rehabilitacji Diennej

Na terenie powiatu działa 17 przychodni ogólnych, 10 przychodni specjalistycznych oraz 8 przychodni i gabinetów stomatologicznych.

Na koniec 2002 r. zarejestrowanych było 14 aptek otwartych.

3. ANALIZA SWOT

3.1. UWAGI OGÓLNE

Analiza SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats) – słabych, mocnych stron, szans i zagrożeń dla powiatu.

Zestawienie tych czynników uwzględnia następującą systematykę:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które gdy odpowiednio je wykorzystamy staną się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju powiatu, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój powiatu lub powodzenie planowanych inwestycji.

- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych powiatu, które w pozytywny sposób wyróżniają go spośród innych. Mocne strony mogą być wynikiem wielkości powiatu, polegać na dużym potencjale gospodarczym, społecznym, rozwiniętej infrastrukturze itp.

- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego powiatu, jak i jego części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania powiatu, bądź jego poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celu, któremu służy analiza SWOT czyli pomoże:

- unikać zagrożeń,
- wykorzystywać szanse,
- wzmacniać słabe strony,
- opierać się na mocnych stronach

W analizie przyjęto podział tematyczny zbieżny w dużej mierze z tym zastosowanym w poprzednich rozdziałach strategii. Z tego względu wskazanie dodatnich i ujemnych czynników ujęto w formie tabelarycznych zestawień w poszczególnych grupach tematycznych.

3.2. TABELE ANALIZY SWOT

Diagnoza stanu powiatu była podstawą do dokonania analizy SWOT. Analiza ta jest oceną obiektywnie istniejącego stanu społeczno – gospodarczego powiatu, jego słabych i mocnych stron, a w rezultacie szans i zagrożeń opisywanego obszaru. Stan powiatu oceniono według następujących zagadnień:

- uwarunkowania ogólne, położenie,
- sytuacja gospodarcza,
- zagadnienia społeczne,
- ludność,
- rynek pracy,
- infrastruktura techniczna i drogowa,
- oświata, kultura, turystyka,
- bezpieczeństwo i opieka społeczna,
- ochrona zdrowia.

W kolejnym rozdziale przedstawiono podsumowanie analizy SWOT.

Tabela 1. Uwarunkowania ogólne, położenie.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Atrakcyjne usytuowanie powiatu w województwie mazowieckim, Bliskość Warszawy, Lokalizacja dogodna ze względu na krajową infrastrukturę, drogowo-kolejową, Istnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, Dynamicznie rozwijające się największe miasto powiatu, Aktywni liderzy społeczności lokalnych.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Dominacja aglomeracji Warszawskiej, Obiektywnie niedoskonały system infrastruktury, Nierównomierność rozwoju obszarów powiatu, Dysproporcja w lokowaniu dużych inwestycji między poszczególnymi gminami.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Rozwój różnych form turystyki, Wykorzystanie funduszy strukturalnych dla rozwinięcia sieci dróg Wykorzystanie atutu bliskości stolicy, Podjęcie prac planistycznych i urbanistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego regionu, Wzrost aktywności inwestycyjnej w obszarach podwarszawskich</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Bliskość stolicy Zróżnicowanie charakteru gmin powiatu Paraliż komunikacyjny krajowych ciągów komunikacyjnych w rejonie podwarszawskim</p>

Tabela 2. Sytuacja gospodarcza.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Wpływ aglomeracji warszawskiej na rozwój przedsiębiorczości, Duże przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, Znacząca liczba przedsiębiorstw małych i średnich, Aktywna polityka inwestycyjna, Nowoczesne technologie stosowane przez największych przedsiębiorców powiatu, Silny kapitał zachodni.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Mało stabilny rynek rolny, Wysokie koszty produkcji, mało rozwinięty przemysł rolno – spożywczy, Brak specjalizacji gospodarstw, Ukryte bezrobocie, Zbyt słabo rozwinięta sfera usług turystycznych, Brak koordynacji działań instytucji wspierających przedsiębiorczość.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Fundusze strukturalne dla przedsiębiorców, Aktywna promocja powiatu, Dalszy rozwój usług, handlu i gastronomii, powiększanie i podnoszenie poziomu usług bazy gastronomicznej, Nowe uwarunkowania ekonomiczne i ustawodawstwo sprzyjające tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych, Możliwość dalszego wykorzystania zasobów naturalnych i lokalnych tradycji gospodarczych, Powstawanie i koordynacja instytucji wspierających rozwój lokalny.</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Potencjalna konkurencyjność inwestycyjna sąsiednich powiatów, Niewłaściwa polityka państwa wobec samorządów,</p>

Częste zmiany w prawie gospodarczym
Konkurencyjność podmiotów gospodarczych z UE

Tabela 3. Ludność

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Zwarta struktura zaludnienia, Liderzy społeczności lokalnych i aktywność społeczności lokalnej, Korzystna struktura wiekowa, Migracja ludności spoza powiatu (zwiększenie potencjału ludności).</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Brak mobilności ludności wiejskiej, Migracja ludności spoza powiatu (osłabienie więzi lokalnych).</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Niewykorzystany duży potencjał ludzki, Przewaga ludzi młodych, wchodzących w wiek produkcyjny.</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Nadchodzący niż demograficzny, Mały procent klasy średniej wśród ludności.</p>

Tabela 4. Rynek pracy.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Zwiększająca się liczba przedsiębiorstw, Aktywność Powiatowego Urzędu Pracy, Stosunkowo niska stopa bezrobocia, Możliwość kształcenia w powiecie i Warszawie w zakresie wymaganym przez rynek pracy.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Wzrost bezrobocia, Słabo rozwinięty ruch spółdzielczy, Brak doświadczeń w przekwalifikowaniu dorosłych.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Wzrost zainteresowań edukacyjnych, Rozwój niektórych sektorów usługowych np. turystyki weekendowej, Rozwój drobnej przedsiębiorczości Realizacja programów aktywizacji zawodowej, współfinansowanej z funduszy strukturalnych.</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Wzrost bezrobocia w kraju, Mało skuteczne formy ograniczania bezrobocia, Restrukturyzacja dużych pracodawców skutkujące zwolnieniami pracowników, Duża liczba osób biernych zawodowo, Duże bezrobocie wśród młodzieży kończącej naukę (absolvenci).</p>

Tabela 5. Infrastruktura techniczna i środowisko naturalne.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Duża aktywność samorządów gminnych w zakresie rozwoju infrastruktury, Atrakcyjne tereny dla budownictwa mieszkalnego - jednorodzinnego, Dysponowanie atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi inwestycje, Nowoczesne oczyszczalnie ścieków, Segregacja odpadów komunalnych, Znaczny procentowy udział terenów o walorach przyrodniczych.</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Niewystarczająca przepustowość dróg łączących gminy powiatu z Warszawą, Niepełna infrastruktura kanalizacyjna Niski procent telefonizacji terenów wiejskich, Niedostateczny rozwój dróg zbierających ruch lokalny na drogi krajowe,</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Duża aktywność samorządów gminnych, Rozwój sieci telefonicznych i usług telekomunikacyjnych (telefonii bezprzewodowej), Edukacja ekologiczna, Segregacja odpadów, Fundusze strukturalne jako źródła finansowania inwestycji drogowych i z zakresu ochrony środowiska.</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Niedostatek środków własnych na rozpoczęcie inwestycji, Zwiększająca się liczba samochodów korzystających z infrastruktury drogowej,</p>

Tabela 6. Oświata, kultura, turystyka.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Stosunkowa duża ilość szkół podstawowych, gimnazjów i szkół licealnych, Aktywnie działające domy kultury, Placówki szkolnictwa specjalnego. Obiekty zabytkowe i muzea (przede wszystkim J. i A. Iwaszkiewiczów)</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Niedostosowanie kierunków kształcenia do rynków pracy, Niedoposażenie ośrodków kultury i bibliotek, Niewystarczające zaplecze rekreacyjno-sportowe szkół. Zbyt mała oferta szkół wyższych, Niedoskonały system kształcenia dorosłych. Brak bazy hotelowej, Brak gospodarstw agroturystycznych, ścieżek rowerowych.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Rozszerzenie oferty edukacyjnej, Bogata oferta edukacyjna Warszawy, Polepszenie wyposażenia szkół powiatu, Rozwijające się programy stypendialne,, Plany stworzenia centrum kultury w Grodzisku Mazowieckim. Powiązanie oferty turystycznej z atrakcjami obszarów przyległych do powiatu.</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Niskie subwencje oświatowe, Brak filii i ośrodków zamiejscowych szkół wyższych w powiecie, Niskie dotacje dla instytucji kultury, Brak środków finansowych na inwestycje i remonty, Brak kompleksowego zarządzania ośrodkami muzealnymi</p>

Tabela 7. Bezpieczeństwo i opieka społeczna.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Stosunkowo niski wskaźnik przestępstw, Duża wykrywalność przestępstw, Współpraca policji ze społecznościami lokalnymi Duża aktywność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodków Pomocy Rodzinie i miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Niedostateczne wyposażenie w sprzęt logistyczny w policji i w straży pożarnej, Małe środki finansowe na realizację zadań w/w służbach, Zbyt małe środki finansowe na pomoc społeczną.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Pozyskiwanie środków unijnych na wzmocnienie bezpieczeństwa, Wypracowanie skutecznych mechanizmów funkcjonowania pomocy społecznej, Powstanie Centrum Powiadamiania Ratunkowego Rozwój środowiskowych form pomocy społecznej, Realizacja Programów Pomocy Społecznej</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Wzrost przestępczości młodocianych, Patologie społeczne, Dalsze ubożenie społeczeństwa, Niestabilna polityka państwa w zakresie opieki społecznej</p>

Tabela 8. Ochrona zdrowia.

<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <p>Rozwinięta sieć placówek służby zdrowia, Nowoczesny szpital w Grodzisku Mazowieckim, Niepubliczne ZOZ-y,</p>
<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <p>Konieczność ukończenia inwestycji związanych ze szpitalem grodziskim, Niskie płace w służbie zdrowia, Konieczność finansowania działalności Szpitala Zachodniego Zbyt małe środki finansowe na inwestycje w służbie zdrowia.</p>
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <p>Konieczność interwencji państwa (środki z budżetu państwa),</p>
<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <p>Ogólnopolski kryzys służby zdrowia, Brak środków finansowych zabezpieczających prawidłowe funkcjonowanie służby zdrowia, Konieczność zarządzania dużym szpitalem</p>

3.3. PODSUMOWANIE ANALIZY SWOT

Wnioski podsumowujące świadczą o relatywnie (w porównaniu z innymi powiatami województwa mazowieckiego oraz kraju) dobrej sytuacji powiatu grodziskiego. Wydaje się, iż wynika to przede wszystkim z bliskości jednego z głównych centrów gospodarczych Polski jakim jest Warszawa oraz rozwijającej się niezwykle dynamicznie gminy i miasta Grodzisk Mazowiecki. Te dwa czynniki mają jednak swoje negatywne przełożenie polegające z jednej strony na swoistym ciężeniu społeczności lokalnej ku stolicy – szczególnie w zakresie edukacji oraz kultury. Oceniając jednak sytuację w perspektywie najbliższych lat uznać należy, iż mocna pozycja jednej gminy w powiecie i położenie geograficzne to w ocenie kompleksowej atuty powiatu, a sygnalizowane zagrożenia mogą zmanifestować się dopiero w dłuższej perspektywie czasowej.

Podstawowy problem powiatu to trudna sytuacja społeczna wynikająca z dużego poziomu bezrobocia. Podkreślić należy, iż przyczyną tego stanu rzeczy są czynniki w znacznej mierze niezależne od powiatu. Wynika on bowiem przede wszystkim z trudnej sytuacji całego państwa. Nie zmienia to jednak faktu, że uznając społeczność lokalną za główną wartość powiatu, należy zintensyfikować działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej. Planowane działania skoncentrowane są przede wszystkim na dalszym polepszeniu warunków rozwoju przedsiębiorczości jako podstawowego czynnika kreującego trend zmniejszenia bezrobocia. Działania tego rodzaju obejmują całe spektrum działań ukierunkowanych bezpośrednio lub pośrednio na wzrost ilości miejsc pracy.

Drugim głównym kierunkiem działań, których podjęcie wydaje się być konieczne jest rozwój kulturalnej i społecznej spójności powiatu. Wspomniana wyżej bliskość stolicy z szeroka oferta kulturalno- rozrywkową stanowi naturalny czynnik ograniczający możliwości rozwoju na tym polu w powiecie grodziskim. Z drugiej jednak strony powiat grodziski to rejon z ciekawymi miejscami o dużych walorach tak przyrodniczych jak i turystycznych. Ponadto zauważyć należy, iż na terenie powiatu zamieszkują osoby o dużym potencjale społecznym. Wydaje się, iż właściwym kierunkiem rozwoju jest ułatwienie rozwoju inicjatyw lokalnych.

4. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU

4.1. UWAGI OGÓLNE

Poniższa część Strategii ma charakter koncepcyjny i otwarty dla ewentualnych zmian w przyszłości. Szczególną uwagę zwrócić należy na sprecyzowanie celów strategicznych – te bowiem w najmniejszym stopniu podatne są w przyszłości na modyfikację. W ramach jednego celu strategicznego mieści się kilka celów operacyjnych obejmujących konkretne grupy działań.

Ostatnim ogniwem planowania w ramach celu strategicznego jest wskazanie konkretnych działań i projektów (zadania). Pamiętać trzeba, że mogą one w przyszłości ulec zmianie lub modyfikacji. W zadaniach wskazane są, tam gdzie to możliwe: zakres projektu, przypuszczalny czas realizacji, podmioty wdrażające i odpowiedzialne za jego realizację, wskazanie źródła finansowania, wstępny koszt oraz powiązanie zadania z funduszami strukturalnymi otwartymi dla powiatu.

Podkreślić należy, iż cele strategiczne oraz operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego korespondują z postanowieniami Narodowego Planu Rozwoju oraz Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego. I tak pierwszy cel strategiczny Rozwój przedsiębiorczości odpowiada pierwszej osi rozwoju NPR „Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw” oraz średniookresowego celu w Strategii Województwa „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych” – „Stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy poprzez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw”. Cele strategiczne związane z poprawą infrastruktury technicznej korespondują z piątą osią rozwoju z NPR „Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów” i celem średniookresowym w Strategii Województwa „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”. Cele strategiczne dotyczące rozwoju zasobów ludzkich i rozwoju społeczności lokalnej wpisują się w drugą oś rozwojową NPR „Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia” oraz w długookresowy cel Strategii Rozwoju Województwa „Przeciwdziałanie nadmiernym społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności w województwie” jak również średniookresowy cel tej samej strategii „Wzmocnienie więzi kulturowo-społecznych mieszkańców Województwa Mazowieckiego”. Zaznaczyć też trzeba że formułowane cele i zadania nie są usystematyzowane hierarchicznie a stanowią jedynie katalog planowanych działań (ala carte).

4.2. MISJA I WIZJA POWIATU

Powiat Grodziski jest przede wszystkim formą zorganizowania społeczności lokalnej. Najważniejszym dobrem i wartością, którą dysponuje są jego mieszkańcy. To ludzie tworzą powiat i to oni decydują o tym jak powiat wygląda, jak będzie się rozwijał w ciągu najbliższych lat.

Powiat jest także istotnym elementem w strukturze samorządu terytorialnego administracji państwowej. Z tego względu nie można pominąć zadań, które ustawowo spoczywają na jego organach.

Trzeba także zwrócić uwagę, iż społeczność powiatu funkcjonuje w określonych warunkach wynikających zarówno z czynników zależnych od nich, jak i pozostających poza sferą wpływu mieszkańców powiatu.

Planowanie strategiczne to nie tylko określenie celów i zadań. Równie istotne wydaje się wskazanie swoistej filozofii podejmowanych działań. Pamiętając, iż powiat to przede wszystkim społeczność lokalna konieczne wydaje się sformułowanie misji powiatu grodziskiego. Misji rozumianej jako zapis stanu świadomości społeczności lokalnej, wyrażenie podstawowych wartości, jakim hołdują mieszkańcy powiatu. Innymi słowy misja powiatu to krótkie podsumowanie tego co najważniejsze dla powiatu grodziskiego.

Władze powiatu współpracując ze społecznością lokalną, będą działać dla stworzenia warunków samorealizacji mieszkańców, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i kultury, by stworzyć region gdzie łatwo spełnić aspiracje życiowe mieszkańców, a koncepcja zrównoważonego rozwoju zapewnia należyty poziom ochrony środowiska naturalnego i uwzględnienie potrzeb osób znajdujących się w szczególnej potrzebie.

Słowami kluczowymi w sformułowanej wyżej misji są „społeczność lokalna”, „aspiracje życiowe mieszkańców” oraz „zrównoważony rozwój”.

Wcześniejsza analiza uwarunkowań społeczno-gospodarczych Powiatu Grodziskiego uwidoczniała jak ważnym problem i jak dużą wagę przykłada się w starostwie do sytuacji życiowej mieszkańców. Możliwość wykonywania

satysfakcjonującej pracy, korzystania z dóbr kultury – szczególnie w jej niepowtarzalnym, lokalnym wymiarze to przesłanki prawidłowego funkcjonowania niewielkich społeczności.

To wszystko jednak zbyt mało by można mówić o społeczności lokalnej. W tym przypadku konieczne jest stworzenie wspólnej dla mieszkańców świadomości życia w powiecie. Konieczne jest więc zadbania by należycie rozwijała się lokalna przedsiębiorczość, lokalne życie kulturalne i społeczne.

Wizja Powiatu Grodziskiego obejmuje projektowany stan społeczności lokalnej, gospodarki, kultury, edukacji i innych obszarów aktywności społecznej w stosunkowo długiej perspektywie czasowej.

W przewidywanej w Strategii perspektywie czasowej Powiat Grodziski ma sprzyjać szerokiemu spektrum aktywności społecznej i rozwinąć się jako bezpieczna przestrzeń przyjazna tak mieszkańcom jak i środowisku naturalnemu oraz inwestorom i przedsiębiorcom.

4.3. CELE I ZADANIA POWIATU

Podkreślić należy, iż nadrzędnym celem i koncepcją, która znajduje zastosowanie w odniesieniu do wszystkich planowanych działań jest zrównoważony rozwój Powiatu przy jednoczesnej ochronie dziedzictwa kulturowego naturalnego.

4.3.1. ROZWÓJ I POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIOWYCH SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

CEL STRATEGICZNY

Rozwój i poprawa warunków życiowych społeczności lokalnej

CEL OPERACYJNY

Rozwój i wspieranie budownictwa jednorodzinnego.

CEL OPERACYJNY

Zapewnienie sprawnej, przyjaznej dla obywateli i zgodnej ze standardami europejskimi obsługi przez urzędy administracji publicznej oraz poprawa warunków życia obywateli

ZADANIA

- ***Szkolenia dla urzędników starostwa powiatowego jednostek podległych***
  - ***Opracowanie i wdrożenie programu „Bezpieczny powiat”***
  - ***Przeciwdziałanie przestępczości i patologii wśród młodzieży***
  - ***Budowa chodników i ścieżek rowerowych***
  - ***Rozwój turystyki i agroturystyki jako drugiego źródła utrzymania***
-

- **Rozwój wielofunkcyjny terenów wiejskich**
- **Modernizacja sieci komputerowej wraz ze stworzeniem punktu dostępowego do Internetu w Starostwie Powiatowym**

Termin realizacji: 2005– 2007

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 160.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe,

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: średni czas załatwiania sprawy w starostwie, poziom zadowolenia klientów, liczba osób korzystających z Internetu za pośrednictwem punktu dostępowego w roku

- **Realizacja programu Przejrzysta Polska przez Starostwo i Radę Powiatu Grodziskiego**

Termin realizacji: 2005

Źródła finansowania: Budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 10.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Rada Powiatu

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe, Rada Powiatu

Wskaźniki monitoringu: realizacja celów programu Przejrzysta Polska

- **Wdrożenie systemu zarządzania jakością ISO 9001-2001 w Starostwie Powiatu Grodziskiego**

Termin realizacji: 2005

Źródła finansowania: Budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 20.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe,

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe,

Wskaźniki monitoringu: uzyskanie certyfikatu systemu zarządzania jakością ISO 9001-2001

- **Termomodernizacja Zespołu Szkół nr 1, nr 2 w Grodzisku Mazowieckim, Zespołu Szkół Specjalnych w Grodzisku Mazowieckim, Zespołu Szkół nr 1, nr 2 w Milanówku, budynku na ul. Dalekiej 11a w Grodzisku Mazowieckim, budynku Ośrodka Zdrowia w Milanówku (ul. Piasta 30), budynku przy ul. Kościuszki 32 w Grodzisku Mazowieckim**

Termin realizacji: 2006-2011

Źródła finansowania: budżet państwa, budżet powiatu, fundusze strukturalne, Norweski Mechanizm Finansowy

Szacunkowy koszt: 2.000.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe, Zespoły Szkół

Wskaźniki monitoringu: bilans energetyczny w ujęciu przed i po interwencji

CEL OPERACYJNY

Ochrona, kształtowanie i wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego naturalnego

ZADANIA:

- ***Wdrażanie w powiecie programów i planów ochrony poszczególnych elementów środowiska naturalnego jak i jego całości***
  - ***Opracowanie kompleksowego programu odbioru odpadów azbestowych***
  - ***Zmniejszenie zagrożeń powodziowych***
  - ***Edukacja proekologiczna***
  - ***Stworzenie programu wykorzystania środowiska przyrodniczego i kulturalnego dla rozwoju rekreacji i turystyki***
  - ***Promocja walorów przyrodniczych i kulturalnych powiatu***
  - ***Tworzenie ciągów turystycznych i edukacyjnych***
-

CEL OPERACYJNY

Poprawa stanu opieki zdrowotnej oraz rozwój pomocy społecznej na terenie powiatu

ZADANIA

- ***Stworzenie Centrum Powiadamiania Ratunkowego CPR***

Termin realizacji: 2004 – 2007

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 1.120.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej

Podmiot odpowiedzialny: Komenda Powiatowa Straży Pożarnej

Wskaźniki monitoringu: ilość interwencji, szybkość działania służb ratunkowych, liczba ofiar wypadków

- ***Budowa Domu Pomocy Społecznej w Izdebnie***

Termin realizacji: 2004 – 2008

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt:

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: ilość mieszkańców powiatu korzystających z Domu Pomocy Społecznej, ilość miejsc w DPS w powiecie na 1000 mieszkańców

- ***Doposażenie Szpitala Zachodniego***

Termin realizacji: 2007

Źródła finansowania: budżet państwa

Szacunkowy koszt: 25.806.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Szpital Zachodni

Wskaźniki monitoringu: liczba zakontraktowanych usług medycznych, liczba hospitalizowanych osób

- ***Utworzenie w Turczynku-Milanówku placówki opieki medycznej, świadczącej usługi rehabilitacji stacjonarnej i długoterminowej w zakresie ogólnoustrojowym, kardiologicznym i neurologicznym (adaptacja zespołu budynków dawnego szpitala w Turczynku)***

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, PFRON,

Szacunkowy koszt: 13.000.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Szpital Zachodni

Wskaźniki monitoringu: liczba miejsc w placówce, liczba osób poddanych rehabilitacji

- ***Utworzenie szpitalnego oddziału ratunkowego wraz z lądowiskiem dla helikoptera***

Termin realizacji: 2007

Źródła finansowania: budżet państwa

Szacunkowy koszt: 17.500.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Szpital Zachodni

Wskaźniki monitoringu: liczba pacjentów na oddziale ratunkowym

- ***Wdrożenie zadań przewidzianych w Diagnozie sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie powiatu grodziskiego***
  - ***Skrócenie czasu dojazdu do szpitala***
  - ***Dostosowanie profilu opieki zdrowotnej do występujących potrzeb***
  - ***Poprawa dostępności specjalistycznych usług medycznych***
  - ***Utworzenie placówki opieki długoterminowej opieki medycznej***
  - ***Poprawa dostępu i warunków leczenia szpitalnego***
-

CEL OPERACYJNY

Podniesienie znaczenia kultury, jako czynnika wpływającego na rozwój społeczno – gospodarczy

ZADANIA

- ***Rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów o znaczeniu dla kultury regionalnej***
- ***Stworzenie biblioteki powiatowej***
- ***Stworzenie kulturalnych ścieżek edukacyjnych***
- ***Wspieranie organizacji pozarządowych***
- ***Rozwój obiektów kultury i sportu***
- ***Promocja rozwoju kultury i turystyki w powiecie, w tym agroturystyki***
- ***Popularyzacja regionu, jego osiągnięć i potrzeb***
- ***Udział w targach i wystawach***
- ***Wprowadzenie do kalendarza imprez kulturalnych imprezy, która identyfikowałaby powiat (np. poprzez wykorzystanie postaci Józefa Chełmińskiego)***
- ***Przygotowanie koncepcji rozwoju Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku.***

Termin realizacji: 2005 – 2006

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 50.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Podmiot odpowiedzialny: Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Wskaźniki monitoringu: liczba imprez kulturalnych w Muzeum, liczba zwiedzających w roku, liczba osób korzystających z oferty Muzeum w roku

---

4.3.2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I KOMUNIKACJI

CEL STRATEGICZNY

Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacji

CEL OPERACYJNY

Modernizacja i budowa sieci drogowej

ZADANIA

- ***Przygotowanie planu budowy, remontu i modernizacji dróg, wraz z dokumentacją projektową i odniesieniami do funduszy strukturalnych***
- ***Kontynuacja modernizacji drogi Grodzisk Mazowiecki- Siestrzeń***
- ***Remont i przebudowa drogi 38501 Grodzisk Mazowiecki - Tarczyn o długości 4350 m.***

Termin realizacji: V.2005 –2007

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne- ZPORR; w równych częściach :budżet powiatu i budżet gminy Żabia Wola

Szacunkowy koszt: 2.868.000 zł

Harmonogram wydatkowania środków finansowych: Rok 2005 II kwartał -853 125 zł; III kwartał 554 875 zł; Rok 2006 II kwartał 698 077 zł, III kwartał 761 924 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- ***Modernizacja ul. 1-go Maja w Podkowie Leśnej na odcinku 1201m.***

Termin realizacji: 2005 – 2010

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 1.952.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Gmina Podkowa Leśna, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Modernizacja drogi powiatowej nr 01412 Książenice - Podkowa Leśna o długości 1328m.**

Termin realizacji: 2005 – 2006

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne- ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 950.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Gmina Podkowa Leśna, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Remont i przebudowa drogi 01419 Grodzisk Mazowiecki– Wojcieszyn (ul. Bałtycka w Grodzisku Mazowiecki) na odcinku 1631,99 m.**

Termin realizacji: 2005 –2007

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne- ZPORR; w częściach: budżet powiatu i budżet gminy Grodzisk Mazowiecki

Szacunkowy koszt: 1.930.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa drogi 01417 i drogi 38502 - 1505 Grodzisk-Józefina długość- 9263,67 m**

Termin realizacji: 2007 – 2010

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 20.200.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa ul. Chełmońskiego w Jaktorowie w ciągu drogi 38133 -1515 Kopiska Małe-Maruna-Makówka, długość –1553 m**

Termin realizacji: 2007 – 2008

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 3.650.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa drogi 38136- 4701 Henryszew-Oryszew, długość –1498,38 m**

Termin realizacji: 2007 – 2008

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 1.700.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Budowa drogi powiatowej Mszczonów Gm. Mszczonów-Piotrkowice Gm Żabia Wola, długość –3500 m**

Termin realizacji: 2006 – 2010

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 4.640.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa drogi 01419- 1507 Grodzisk-Wojcieszyn ul. Bałtycka, długość –1185 m**

Termin realizacji: 2007 – 2008

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 2.800.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Budowa drogi 01416-1504 Milanówek-Radonie-Adamowizna, długość – 6670 m**

Termin realizacji: 2009 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 8.300.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Przebudowa ul. Pomorskiej w Jaktorowie w ciągu drogi 38133-1515 Kopiska Małe-Maruna-Makówka, długość –3500 m**

Termin realizacji: 2009 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 4.500.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Przebudowa drogi 01411- 1501 Owczarnia-Stara Wieś, długość –1800 m**

Termin realizacji: 2010 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 2.000.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Budowa drogi 01418-1506 Kozerki-Czarny Las-Makówka, długość –3300 m**

Termin realizacji: 2010 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 4.200.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Przebudowa drogi 38508-1520 Bukówka-Skuły, długość –4100 m**

Termin realizacji: 2009 – 2011

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 8.500.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Budowa drogi 38127-3832 Jaktorów-Baranów-Seoki, długość –2100 m**

Termin realizacji: 2008 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 2.700.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Budowa drogi 01412- 1502 Książenice-Podkowa Leśna, długość –1100 m**

Termin realizacji: 2011 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 2.700.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Budowa drogi 38506-2855 Ojrzanów-Zaręby, długość –1300 m**

Termin realizacji: 2010 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 1.900.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Remont drogi 38507- 1521 Żabia Wola-Piotrkowice, długość –7650 m**

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 3.500.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Remont drogi 38127- 3832 Jaktorów-Baranów-Seroki, długość –12400m**

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 5.700.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Remont drogi 01421- 1509 Natolin-Żuków-Czubin, długość –4300 m**

Termin realizacji: 2008 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 2.000.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Remont drogi 01448-1512 Żuków-Milanówek, długość –800 m**

Termin realizacji: 2007 – 2008

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 400.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Remont drogi 38506-2855 Ojrzanów-Zaręby, długość –1800 m**

Termin realizacji: 2011 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 800.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

- **Budowa wiaduktów i tuneli w ciągu dróg powiatowych nad torami PKP, w ciągu drogi 38127- 3832 ul. Skokowskiego w Jaktorowie,**

szacunkowy koszt – 10.000.000 zł,

- **w ciągu drogi 38133- 1515 ul. Pomorska w Jaktorowie,**

szacunkowy koszt – 5.500.000 zł,

- **w ciągu drogi 01419-1507 ul. Bałtycka w Grodzisku Maz.,**

szacunkowy koszt – 4.500.000 zł

Termin realizacji: 2006 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne ZPORR, budżet powiatu

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg.

- ***Modernizacja budynku po dawnej siedzibie WKU w Grodzisku Mazowieckim przy ul. Bałtyckiej 30.***

Termin realizacji: 2005 –2007

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne- ZPORR; w częściach :budżet powiatu i budżet gminy Grodzisk Mazowiecki

Szacunkowy koszt: 300.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: powierzchnia użytkowa pomieszczeń wykorzystanych przez Starostwo oraz samorządowe jednostki organizacyjne

CEL OPERACYJNY

Zapewnienie dostępności do mediów na terenie powiatu (woda, energia, gaz, telefon, internet itp.)

ZADANIA

- ***Zwiększenie możliwości korzystania ze współczesnych środków komunikowania, w tym poprzez Internet***
- ***Stworzenie punktu dostępowego do Internetu w Starostwie Powiatowym***

Termin realizacji: XII.2004 – XII.2006

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 10.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: ilość osób korzystających z punktu

- ***Modernizacja sieci komputerowej i sprzętu w Starostwie Powiatowym***

Termin realizacji: XII.2004 – XII.2006

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 150.000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: czas realizacji spraw; poziom zadowolenia mieszkańców;

4.3.3. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZASOBÓW LUDZKICH

CEL STRATEGICZNY:

Rozwój przedsiębiorczości

CEL OPERACYJNY

Stymulowanie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości

ZADANIA

- ***Koordinacja działań gmin w zakresie ułatwiania tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw***
  - ***Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości***
-

CEL OPERACYJNY

Zdynamizowanie rozwoju gospodarczego

ZADANIA

- ***Wypracowanie systemu zachęt inwestycyjnych dla powstających i funkcjonujących przedsiębiorstw.***
  - ***Utworzenie i promocja oferty inwestycyjnej skłaniającej do lokalizacji przedsiębiorstw na terenie powiatu***
  - ***Rozwój infrastruktury wspierania przedsiębiorczości***
  - ***Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem formalno-prawnym***
-

CEL OPERACYJNY

Rozwój zasobów ludzkich

ZADANIA

- ***Dostosowanie wykształcenia mieszkańców powiatu do potrzeb rynku pracy***
- ***Rozwój form aktywizacji bezrobotnych***
- ***Przeciwdziałanie bezrobociu***
- ***Opracowanie planu remontów i modernizacji obiektów szkolnych***
- ***Kształtowanie powiatowej sieci edukacyjnej i podnoszenie poziomu oświaty***
- ***Reorganizacja systemu oświaty i podnoszenie standardu funkcjonowania placówek oświatowych***

:

- ***Wdrożenie systemu stypendialnego***

a) Fundusz Stypendialny z Europejskiego Funduszu Społecznego

Termin realizacji: 2004-2014

Źródła finansowania: ES, budżet państwa

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Szacunkowy koszt: 700.00 zł w pierwszym roku

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Wskaźniki monitoringu: ilość udzielonych stypendiów socjalnych, procent młodzieży objętych programem stypendialnym, odsetek młodzieży pobierającej nauki w szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych

b) Powiatowy Fundusz Stypendialny

Termin realizacji: 2004-2014

Źródła finansowania: budżet powiatu

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Szacunkowy koszt:

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Wskaźniki monitoringu: ilość udzielonych stypendiów, procent młodzieży objętych programem stypendialnym, odsetek młodzieży pobierającej nauki w szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych

- ***Wyposażenie sali gimnastycznej w Zespole Szkół Specjalnych w Grodzisku Mazowieckim.***

Termin realizacji: 2004

Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet państwa, ZPORR

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Szacunkowy koszt: 157 070,00 zł

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: ilość uczniów Zespołu Szkół Specjalnych; liczba osób które ukończyły szkołę

4.4. MONITORING

4.4.1. WSKAŹNIKI

W zadaniach realizowanych w oparciu o Strategię Rozwoju istotną rolę odgrywa monitoring podejmowanych działań. Ewaluacja realizacji projektów odbywać się będzie w cyklu rocznym z uwzględnieniem w szczególności wskaźników monitoringu danego działania. W zależności od specyfiki i przedmiotowego zakresu konkretnych projektów proponuje się stosowanie między innymi następujących wskaźników (w skali roku):

1. Spadek poziomu bezrobocia, stopa bezrobocia,
2. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy,
3. Liczba powstałych przedsiębiorstw, liczba działających przedsiębiorców,
4. Liczba inwestorów,
5. Wartość inwestycji,
6. Liczba funkcjonujących obiektów użyteczności publicznej,
7. Odsetek mieszkańców korzystających z placówek kulturalnych,
8. Liczba mieszkańców zaangażowanych w inicjatywy społeczne,
9. Liczba nowych nawierzchni dróg w km,
10. Liczba zmodernizowanych dróg w km,
11. Liczba powstałej sieci gazowej/wodnokanalizacyjnej/elektrycznej/telefonicznej w km
12. Stopień skanalizowania w powiecie
13. Procentowy wskaźnik odpadów poddanych segregacji,
14. Procent budżetu powiatu przeznaczony na ochronę środowiska naturalnego,
15. Liczba miejsc noclegowych i udzielonych noclegów,
16. Odsetek ludności objętej infrastrukturą techniczną,
17. Liczba organizowanych imprez rekreacyjno-sportowych rocznie
18. Liczba turystów odwiedzających powiat rocznie,
19. Średni wskaźnik powierzchni mieszkalnej na jednego mieszkańca
20. Liczba przestępstw w powiecie,

5. PODSUMOWANIE

5.1. UWAGI DOTYCZĄCE PRAC NAD STRATEGIĄ

Niniejsza Strategia Rozwoju stanowi dokument komplementarny z innymi ekspertyzami diagnostyczno-prognostycznymi przygotowanymi bądź to w Starostwie Powiatowym, bądź to na jego zlecenie. W szczególności wskazać należy opracowania dotyczące pomocy społecznej oraz pomocy osobom niepełnosprawnym jak również dokumenty w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz gospodarki odpadami.

Podkreślić należy, iż niniejsza strategia stanowi rozwinięcie i kontynuację koncepcji długookresowego planowania zapoczątkowaną Programem dla Powiatu przyjętym Uchwałą Rady Powiatu Grodziskiego nr 149/2001 dnia 25 stycznia 2001 r.

Niniejsza strategia nie powstałaby gdyby nie inicjatywa i działania Pana Wiesława Kamińskiego Starosty Powiatu Grodziskiego, Pana Marka Wieźbickiego Wicestarosty Powiatu Grodziskiego oraz Pani Joanny Damaziak pełniącej funkcję Sekretarza Powiatu Grodziskiego i koordynującej całość prac.

Jednocześnie autor niniejszego opracowania chciałby wyrazić podziękowania wszystkim Radnym Komisji Promocji Powiatu i Współpracy Europejskiej, którzy aktywnie przyczynili się do powstania Strategii. W szczególności wyrazy uznania skierować należy pod adresem Pani Zofii Owczarek, Pana Sławomira Kamińskiego, Pana Wojciecha Hardta, Andrzeja Okurowskiego, Andrzeja Pettyna, Zbigniewa Relugi za szczególną pomoc w opracowywaniu Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego.

Na koniec należy także podkreślić rolę i wysiłek pracowników starostwa i jednostek organizacyjnych podległych starostwu w tworzeniu Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego.